

ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล
โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม
ในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

นางสาวพิชญ์ ชำมา

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0799-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECT OF THE PROMOTION OF THE CONSTRUCTIVIST - BASED
SOCIOMORAL OF PRESCHOOLERS BY USING DISCUSSION ON MORAL CONFLICT
RESOLUTION IN DILEMMA STORY

Miss Pich Khamma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0799-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

โดย

นางสาวพิชญ์ ชำมา

สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

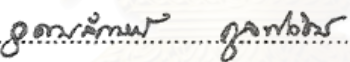
รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร

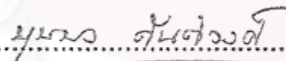
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แชนมณี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษง ตันติวงศ์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิชญ์ ขำมา : ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล
โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง
(EFFECT OF THE PROMOTION OF THE CONSTRUCTIVIST – BASED SOCIOMORAL OF
PRESCHOOLERS BY USING DISCUSSION ON MORAL CONFLICT RESOLUTION IN
DILEMMA STORY) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 222 หน้า.
ISBN 974-13-0799-3.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล
ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์
ระหว่างเด็กกับเพื่อนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อ
ขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กวัยอนุบาลชั้นปีที่ 2 อายุ 5-6 ปี
จำนวน 32 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน กลุ่มควบคุม 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ 1. เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัย
อนุบาล ประกอบด้วย สถานการณ์ในการทดสอบจริยธรรมทางสังคม 2 สถานการณ์คือสถานการณ์การเล่น
เกมบันไดงู กับสถานการณ์การแบ่งรูปภาพ รหัสและคู่มือการลงรหัสจริยธรรมทางสังคม แบบบันทึก
พฤติกรรม และแบบบันทึกผลคะแนน 2. เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์
ระหว่างเด็กกับเพื่อน ประกอบด้วย แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลง
ร่วมกันระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วม
กันระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน
สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา.....ประถมศึกษา.....

สาขาวิชา.....การศึกษาปฐมวัย.....

ปีการศึกษา.....2543.....

ลายมือชื่อผู้นิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4183752127 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : CONSTRUCTIVIST / SOCIOMORAL / DISCUSSION / DILEMMA STORY / PRESCHOOLERS

PICH KHAMMA : EFFECT OF THE PROMOTION OF THE CONSTRUCTIVIST – BASED SOCIOMORAL OF PRESCHOOLERS BY USING DISCUSSION ON MORAL CONFLICT RESOLUTION IN DILEMMA STORY. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. UDOMLUCK KULAPICHITR, Ed. D. 222 pp. ISBN 974-13-0799-3.

The purpose of this research was to study the effect of the promotion of the constructivist-based sociomoral of preschoolers on Shared Experiences, Negotiation Strategies, and Interactions Among Children Relationships by using discussion on moral conflict resolution in dilemma story. The subjects were thirty-two preschoolers ages five to six, divided into 2 groups; 16 in the experimental group and 16 in the control group.

Investigating tools used in this study were: (1) instruments for observation on sociomoral behaviors of preschoolers, consisting of snake ladder game and pictures dividing situation, behavior categories and coding manual of preschoolers, behavior record of preschoolers, and tabulating form, (2) instruments for observation on interactions among children relationships, consisting of preschoolers behavior categories and coding manual.

The results of the study were as followed:

1. After the study, the scores of the experimental group on Negotiation Strategies level 2 were significantly higher than scores of the control group at the .01 level.
2. After the study, the scores of the experimental group on Shared Experiences level 2 were significantly higher than scores of the control group at the .01 level.
3. After the study, the scores of the experimental group on Interaction Among Children Relationships were significantly higher than scores of the control group at the .05 level.

Department.....Elementary Education.....

Student's signature.....

Field of study....Early Childhood Education....

Advisor's signature.....

Academic year.....2000.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาชี้แนะแนวทาง ตลอดจนสนับสนุนข้อมูลในการศึกษาวิจัย และเป็นกำลังใจในการผลักดันให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล และอาจารย์มาณวิภา ผลพิรุฬห์ ที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติวดี บุญเชื้อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภภาพรรณ ชยสมบัติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์ ที่ให้คำแนะนำ และคำปรึกษาในการตรวจสอบแก้ไขแผนการสอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ลำลี ทองจิ๋ว ที่ให้คำแนะนำ และคำปรึกษาในการตรวจสอบนิทานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ในการสอบครั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แชมมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ตันติวงศ์ ที่กรุณาพิจารณา และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

ขอขอบใจนักเรียนอนุบาลจากโรงเรียนประถมมนนทรีที่ให้ผู้วิจัยได้ทดลองนำร่อง และนักเรียนอนุบาล โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก ที่ให้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ส่งเสริม ช่วยเหลือ คอยห่วงใย และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา ตลอดจนเพื่อน ๆ รุ่นพี่ รุ่นน้องสาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน และขอขอบคุณคุณณรงค์ศักดิ์ โพธิ์อ่อง ที่คอยให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สถาบันวิทยบริการ

พิชญ์ ชำมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ตอนที่ 1 ทฤษฎีและหลักการในการศึกษาจริยธรรมทางสังคม.....	16
ความหมายของจริยธรรมทางสังคม.....	16
ทฤษฎีสำคัญในการศึกษาจริยธรรมทางสังคม.....	18
- ทฤษฎีจริยธรรมทางสังคมของ Piaget.....	18
- ทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg.....	20
- ทฤษฎีการหยั่งลึกทางสังคมของ Selman.....	24
จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล.....	27
การพัฒนาการพึ่งพาตนเอง.....	30
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก.....	32
ตอนที่ 2 หลักการสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในการศึกษาปฐมวัยกับการ	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม.....	33
	การนำทฤษฎีจริยธรรมทางสังคมของ Piaget ไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมทาง สังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์.....	39
	การนำทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg ไปใช้ในการส่งเสริม จริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์.....	42
	การนำทฤษฎีการหยั่งลึกทางสังคมของ Selman ไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมทาง สังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในปัจจุบัน.....	42
	ตอนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบอภิปรายและการใช้นิทาน ปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก.....	43
	วิธีการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย.....	43
	ความสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย.....	43
	ขั้นตอนของการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย.....	44
	การใช้นิทานปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก.....	44
	ความหมายของนิทาน.....	44
	ความสำคัญของการเล่านิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย.....	45
	ประเภทของนิทาน.....	46
	เทคนิควิธีในการเล่านิทาน.....	47
	ลักษณะนิทานที่เป็นทางเลือกสองแพร่งสำหรับเด็ก.....	49
	ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
	การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
	แผนการสอน.....	59
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
	รายการอ้างอิง.....	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก.....	103
ภาคผนวก ข.....	104
ภาคผนวก ค.....	113
ภาคผนวก ง.....	118
ภาคผนวก จ.....	131
ประวัติผู้เขียน.....	222

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ขั้นการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีของ Piaget.....	20
2	ขั้นพัฒนาการให้เหตุผลทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ Kohlberg.....	23
3	ระดับการหยิ่งถือทางสังคมตามทฤษฎีของ Selman.....	27
4	การพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้านกลวิธีการ เจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน.....	29
5	เปรียบเทียบรายละเอียดของขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินกิจกรรม.....	61
6	เปรียบเทียบบทบาทของครูและเด็ก.....	62
7	การดำเนินการทดสอบจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลง ร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระยะก่อนการทดลอง.....	63
8	การดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาลระยะก่อนการทดลอง.....	64
9	ตารางประจำวันกำหนดการสอนในระยะเวลาของการทดลอง.....	65
10	การเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง.....	73
11	การเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคม ด้านการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง.....	74
12	การเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง.....	75
13	การเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบสมมติฐานด้วย การทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหา ข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะหลังทดลอง.....	76
14	การเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบสมมติฐานด้วย การทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะหลังทดลอง.....	77

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	การเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังทดลอง.....	78
16	การคำนวณค่าความเที่ยงในการสังเกตแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัส ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย.....	106
17	การคำนวณค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัส ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย.....	107
18	การคำนวณค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัส ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย.....	108
19	การเปรียบเทียบค่าความถี่ คำร้อยละ และผลการทดสอบสมมติฐานกลุ่ม ด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังการทดลอง...	112
20	คะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล กลุ่มทดลอง ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง.....	114
21	คะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง.....	115
22	คะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (SE) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง.....	116
23	คะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (SE) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง.....	117

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1	
เปรียบเทียบกรอบความคิดในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ในนิทานที่มีทางสองแพร่ง และการสอนตามปกติ.....	60

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	การพัฒนาการการพึ่งพาตนเองในวัยผู้ใหญ่ที่มาจากการได้รับ
การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาผู้ต้นและแบบพึ่งพาตนเอง..... | 31 |
|---|--|----|

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเป็นสิ่งพึงปรารถนาของทุกคนในสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลประเภทต่างๆ เราจึงพบว่า ชีวิตในแต่ละวัยมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งต่างๆ ขึ้นได้มากมาย จากการได้ปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมที่มีการกระทำกิจกรรมร่วมกัน และเมื่อมีจำนวนคนเพิ่มมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งก็มีเพิ่มมากขึ้นด้วย หากสามารถจัดการกับความขัดแย้งนั้นได้อย่างเหมาะสม ก็จะส่งผลดีในทางสร้างสรรค์ในทางตรงกันข้าม หากความขัดแย้งไม่ได้รับการจัดการที่ดีหรือไม่สามารถจัดการได้ ก็อาจส่งผลเสียหลายด้านเช่นเกิดความแตกแยก เกิดความไม่ไว้วางใจกัน เกิดความเครียดวิตกกังวล และเสียสุขภาพจิต ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดความรุนแรงตามมาได้ ฉะนั้นเมื่อความขัดแย้งมีโอกาสจะเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน และเราไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ การทำความเข้าใจกับปัญหาและเรียนรู้ที่จะหาแนวทางแก้ปัญหาให้ เป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อ จัดการกับความขัดแย้งให้หมดสิ้นไป โดยยังสามารถรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันไว้ได้ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ 2540-2544) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนตั้งแต่วัยอนุบาลโดยถือเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของการวางรากฐานในการพัฒนาคนในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านจิตใจที่ต้องเกี่ยวข้องกับสังคมและจริยธรรม นักการศึกษา นักจิตวิทยาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (Piaget,1965; Kohlberg,1979; Selman,1980) ต่างยืนยันอย่างสอดคล้องกันว่า การวางรากฐานเพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับสังคม และจริยธรรมนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยอนุบาล

เด็กในช่วงวัยอนุบาลถือว่าเป็นช่วงที่สำคัญมาก เพราะหากได้มีการพัฒนาจิตใจของเด็กในวัยนี้แล้วก็นับว่าเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาจริยธรรมด้วย เพราะอยู่ในวัยระยะเริ่มต้นที่จะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมรวมทั้งกฎเกณฑ์ทางจริยธรรม (ธีระพร อูวรรณโณ, 2526) และวัยเด็กเป็นวัยที่ต้องมีการปูพื้นฐานทางจิตใจอย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กได้มีความพร้อมที่จะพัฒนาทางจริยธรรมได้อย่างเต็มที่ เมื่อเด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่

จากการประชุมนานาชาติที่จัดโดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ในภาคพื้นเอเชีย และแปซิฟิก ร่วมกับสาขาประเทศไทยและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในทศวรรษที่ 21 นักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ได้อภิปรายข้อเสนอแนะในการวางแผนและเตรียมการสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของเด็กด้านต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist – based sociomoral) ซึ่งแนวคอนสตรัคติวิสต์ ถือว่า จริยธรรมทางสังคมคือวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กโดยเชื่อว่าเด็กสามารถสร้างความรู้ พัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ สังคม จริยธรรม และค่านิยมที่มาจากการเรียนรู้ผ่านโลกทางกายภาพและโลกทางสังคมโดยใช้กระบวนการสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง ดังนั้นการจัดการศึกษาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ จึงให้ความสำคัญกับความสนใจของเด็กและบทบาทครูที่ช่วยสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และที่สำคัญคือบรรยากาศของการเรียนรู้ต้องส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก ให้เด็กได้พัฒนาการพึ่งพาตนเอง (autonomous) รู้จักการปฏิบัติเพื่อควบคุมตนเองได้ เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมที่มาจากความตระหนักรู้ร่วมกับความรู้สึกถึงความจำเป็นในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ใช้การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี ให้ความสำคัญกับบุคคลอื่นและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

DeVries และ Kohlberg (1987; 1990) ได้เสนอแนวทางที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก โดยเน้นถึงความจำเป็นที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กวัยอนุบาลต้องสร้างพื้นฐานการเป็นผู้มีจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก เพราะในความเป็นจริงเด็กวัยอนุบาลไม่สามารถแยกแยะได้ว่าจริยธรรมแตกต่างกับความคาดหวังของสังคมอย่างไร แต่ทั้งสองอย่างมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่วัยนี้ ซึ่งการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือการส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลอื่น ให้เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติตนด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นทางจริยธรรม สามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดและเหมาะสมถูกต้องที่ตนควรกระทำ และนำทัศนะของบุคคลอื่นมาพิจารณาประกอบโดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียว

แนวและทฤษฎีทางจริยธรรมของ Piaget, Kohlberg และ Selman จึงเป็นพื้นฐานของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในปัจจุบันซึ่ง DeVries, Reese – Learned และ Morgan (1991) ได้ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยแบ่งจริยธรรมทางสังคมออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (Negotiation Strategies : NS)

เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเมื่ออยู่ในสภาวะไม่สมดุล ที่เกิดขึ้นขณะมีความขัดแย้งหรืออยู่ในสภาพที่มีความตึงเครียด แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับ 0, 1 และ 2 ดังนี้ ระดับ 0 เป็นการแสดงออกถึงการใช้วิธีหนีหลีกหนีหรือใช้กำลังพบได้ในเด็กอายุประมาณ 3-6 ปี ระดับ 1 เป็นการแสดงออกถึงการออกคำสั่งเพียงฝ่ายเดียวหรือปฏิบัติตามบุคคลอื่นพบได้ในเด็กอายุประมาณ 5-9 ปี และระดับ 2 เป็นการแสดงออกถึงการเจรจาหรือความร่วมมือ พบได้ในเด็กอายุประมาณ 7-12 ปี

2. ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experiences : SE)

เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กเมื่ออยู่ในสภาวะสมดุล มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เป็นมิตร แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 0, 1 และ 2 ดังนี้ ระดับ 0 เป็นการแสดงออกถึงการเลียนแบบบุคคลอื่นทันทีทันใดพบได้ในเด็กอายุประมาณ 3-6 ปี ระดับ 1 เป็นการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมพบได้ในเด็กอายุประมาณ 5-9 ปี และระดับ 2 เป็นการแสดงออกถึงการพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์ พบได้ในเด็กอายุประมาณ 7-12 ปี

ผลจากการศึกษาวิจัยของ DeVries, Reese – Learned และ Morgan (1991) พบว่าเด็กวัยอนุบาลที่มีประสบการณ์จากรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสนใจ ได้ค้นคว้าทดลองจากกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย และมีบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีมิตรภาพ ลดการใช้อำนาจบังคับเด็ก สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมได้สูงถึงระดับ 2 ของทั้งสองด้าน และจากผลการศึกษาของ Zan (1996) พบว่า การส่งเสริมความเข้าใจที่ดีและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ช่วยให้เด็กมีระดับจริยธรรมทางสังคมที่สูงขึ้นถึงระดับ 2 ได้นอกจากนี้ จีรภรณ์ วสุวัต (2540) พบว่า หลังจากจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น วัตถุประสงค์ของ และสิ่งแวดล้อมที่เด็กสนใจ จากหัวข้อที่ศึกษา และทำกิจกรรมด้วยรูปแบบต่างๆ อย่างลึกซึ้งตามความสนใจร่วมกันของเด็กแล้วสามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมได้สูงถึงระดับ 2 ของทั้งสองด้าน จากผลของการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงสนับสนุนได้ว่าเด็กวัยอนุบาลสามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมได้ถึงระดับ 2

Piaget (1976 อ้างถึงใน DeVries และ Kohlberg, 1990) กล่าวว่า แนวคอนสตรัคติวิสต์ให้ความสำคัญกับความสามารถของเด็กในการกระทำ และการส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การที่เด็กอยู่ในสังคมที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเองเป็นสิ่งจำเป็นต่อพัฒนาการของเด็กอย่างยิ่ง ความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกันบนพื้นฐานของการยอมรับนับถือ (respect) ใน

ความนึกคิดและการกระทำซึ่งกันและกัน นำไปสู่การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความ
สัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเด็ก ความร่วมมือนั้นเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
และสามารถรับรู้ทัศนะของผู้อื่นซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจและแรงกระตุ้นที่ได้รับจาก
กลุ่มเพื่อนที่ทำให้เด็กรู้จักการแบ่งปันอย่างมีความหมาย รู้จักการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รู้จัก
การสร้างและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ดังนั้นบทบาทครูในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง
เด็กกับเพื่อน คือการจัดเตรียมโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน แทรกแซงเมื่อเด็กมีความ
ขัดแย้งเกิดขึ้น และนำเด็กไปสู่การแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยการชี้แจงให้เด็ก
เข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์และการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามครู
ต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กที่ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจึงต้องการเวลาและโอกาสเพื่อ
การพัฒนาด้วย

การศึกษาแนวคอนสตรัคติวิสต์เป็นตัวส่งเสริมพัฒนาการทางจริยสังคม ภายใต้
บรรยากาศของห้องเรียนที่เต็มไปด้วยความร่วมมือระหว่างกันและกัน สิ่งนี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อ
พัฒนาการทางสติปัญญา สังคม จริยธรรม และบุคลิกภาพ บรรยากาศทางจริยสังคมปรากฏ
เป็นคุณลักษณะของทุกประสบการณ์ที่ได้รับในโรงเรียน คุณลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย การ
แก้ไขความขัดแย้ง การตั้งกฎ และการตัดสินใจ การออกเสียง การอภิปรายในเรื่องของสังคม
และจริย-ธรรม ทางเลือกของการลงโทษที่อาศัยความเห็นของส่วนร่วม และเรื่องของวิชาการ
(อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, ม.ป.ป)

ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัย
อนุบาล คือการที่บุคลากรครูขาดความรู้ความเข้าใจ และแนวทางในการปฏิบัติเช่นเดียวกับ
ปัญหาของการส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็ก จากผลการศึกษาวิจัยของสมบุญณี ศาลยาชีวิน
(2528) และ อัมพรรัตน์ วัฒนะโชติ (2536) ที่พบว่า ปัญหาการส่งเสริมจริยธรรมในการเรียนการสอน
สอนให้กับเด็กไม่บรรลุผลทั้งที่ครูมีความรู้ทางจริยศึกษา คือวิธีการสอนของครูมักใช้การถ่าย
ทอดให้เด็กจดจำ ท่อง และฝึกปฏิบัติโดยที่เด็กไม่เข้าใจถึงเหตุผลทางจริยธรรม นอกจากนี้ธีระ
พร อูวรรณโณ (2526) ได้กล่าวว่าที่การส่งเสริมจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาลไม่บรรลุผล เพราะ
การจัดการศึกษาในระดับอนุบาลไม่มีแผนการสอนเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมหรือการส่งเสริม
เสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับเด็กอย่างชัดเจน จึงทำให้ครูสอดแทรกความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องนี้ให้กับเด็กน้อยมาก และบางครั้งครูอาจจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญ

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการสร้างแนวทางให้กับครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลให้มีวิธีการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมแก่เด็ก จากการ

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า วิธีหนึ่งที่ใช้ในการอบรมปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็ก ด้วยการสอน คือการให้ประสบการณ์ในลักษณะของสถานการณ์ขัดแย้งแล้วให้เด็กนำวิธีการตัดสินใจหรือให้เหตุผลของตนมาใช้ในสถานการณ์นั้น เพราะจริยธรรมเป็นหลักสำคัญที่ใช้ในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างบุคคล อันเป็นเหตุผลสำหรับการตัดสินใจในการเลือกประพฤติปฏิบัติ วิธีการดังกล่าวเรียกว่าการให้เด็กได้ใช้เหตุผลอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม(Kohlberg,1970) และจากการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาล ของ DeVries และ Zan (1994) พบว่า รูปแบบการสอนและบรรยากาศการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก และเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นในทิศทางที่เหมาะสม รวมทั้งการที่เด็กได้ปฏิบัติตนจากความคิดและความรู้สึกที่มาจากภายในจิตใจของตนเองโดยไม่ต้องถูกบังคับ

Piaget (1969 อ้างถึงใน DeVries และ Kohlberg, 1990) ได้เสนอแนวทางในการคัดเลือกรูปแบบการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็กโดยคำนึงถึง

1. การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสนใจของเด็ก (interest)
2. การจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น (play) อย่างอิสระตามความสนใจ เพราะการเล่นเป็นการถ่ายทอดความเข้าใจและเป็นการจำลองชีวิตจริงของเด็ก
3. การจัดประสบการณ์ต้องส่งเสริมให้เด็กมีการทดลอง (experimentation) ซึ่ง Piaget ถือว่าการทดลองเป็นวิธีการเรียนรู้ จากการกระทำอย่างแท้จริงในการพัฒนาองค์ความรู้และสติปัญญาที่ควบคู่กับการพัฒนาทางสังคมเพราะเด็กจะต้องทำงานร่วมกัน
4. การจัดประสบการณ์ต้องส่งเสริมความร่วมมือ (cooperation) และส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง (conflict) และการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นปัจจัยในการส่งเสริมให้เด็กรู้จักการยอมรับความคิดเห็น และทัศนะของบุคคลอื่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างๆเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กวัยอนุบาล พบว่าวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล โดยใช้วิธีการอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทาง จริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น และมีความเป็นไปได้ในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กวัยอนุบาล ซึ่ง กิตติวดี บุญเชื้อ (2527) กล่าวว่า เด็กวัย 3 – 6 ขวบชอบฟังนิทานเป็นชีวิตจิตใจ ชอบคิด ชอบจินตนาการ ครูสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้ซึมซาบเข้าไปในจิตใจได้โดยไม่รู้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งแก้ว อัครถาวร (2513) ที่ว่านิทานเป็นส่วนหนึ่งของต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก เพราะตัวละครในนิทานสามารถเร้าความสนใจของเด็กและมี

พลังใฝ่มน้าวทัศนคติ ตลอดจนเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ Kohlberg (1963 อ้างถึงใน ชัยพร วิชชาวุธ และ วีระพร อุวรรณโณ, 2525) ได้เสนอวิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยเหตุผล โดยใช้ทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรม การปลูกฝังจริยธรรมจึงเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีกฎเกณฑ์การตัดสินใจความถูกต้องด้วยเหตุผลในระดับสูง โดยที่อย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับกฎเกณฑ์ของสังคม การพัฒนาจริยธรรมกระทำได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับรู้ทรรศนะของผู้อื่นซึ่งมีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สูงกว่าหนึ่งขั้น และเปิดโอกาสให้บุคคลทดลองแสดงบทบาทของผู้อื่นโดยเฉพาะบทบาทผู้อื่นที่มีต่อบุคคลนั้น เพื่อให้มีโอกาสประสพกับทรรศนะที่ขัดแย้งกับโครงสร้างความคิดทางจริยธรรมเดิมของตน ในจังหวะที่เกิดความขัดแย้งนี้หากมีการชี้แนะที่เหมาะสมก็จะช่วยให้บุคคลพัฒนาเหตุผลทาง จริยธรรมให้สูงขึ้นได้

กิจกรรมที่เป็นหัวใจของการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg คือการอภิปรายแลกเปลี่ยนทรรศนะ การอภิปรายจึงจัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการปลูกฝังจริยธรรมในชั้นเรียน ในการสร้างให้มีประเด็นสำหรับอภิปราย ครูจะต้องเสนอเรื่องราวที่ยากแก่การตัดสินใจความถูกต้อง (story dilemma) เช่น เรื่องราวของสามีที่ยากจนไม่มีเงินซื้อยารักษาภรรยาของตนซึ่งกำลังป่วยหนักเผชิญกับปัญหาการตัดสินใจว่า จะขโมยยาจากคนขายยาหรือไม่ เมื่อให้นักเรียนรับรู้เรื่องราวดีแล้วก็ถามความเห็นของทั้งชั้นว่าใครเห็นว่าสามีคนนี้ควรขโมยหรือไม่ควรขโมยพร้อมทั้งให้เหตุผลการตัดสินใจ แล้วอภิปรายรวมเพื่อแสวงหาข้อสรุปของนักเรียนทั้งชั้น Kohlberg พบว่า การให้เหตุผลของบุคคลในการตัดสินใจเลือกการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสามารถชี้ให้เห็นถึงแบบแผนของความเจริญทางจิตใจของบุคคลนั้น (อ้างถึงใน ชัยพร วิชชาวุธ, 2525) นอกจากนี้ยังพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย คือพัฒนาการด้านสติปัญญาและอารมณ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคล ดังนั้นเหตุผลเชิงจริยธรรมจึงเป็นลักษณะหนึ่งที่ต้องส่งเสริมและปลูกฝัง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2522)

Mouly (1973) ได้กล่าวว่า การที่คนเรารู้ว่าอะไรถูกอะไรผิดนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ เด็กที่เป็นยิวอาชญากรไม่ได้ขาดเหตุผลเชิงจริยธรรมเด็กพวกนี้มักจะให้เหตุผลว่าอะไรถูกหรือผิดได้อย่างเหมาะสม แต่การให้เหตุผลดังกล่าวได้ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามเหตุผลเชิงจริยธรรมก็มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ และการพัฒนาจริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาลนั้นคือเด็กจะต้องมีเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เหมาะสม และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจริยธรรมควบคู่กันไปถึงจะถือได้ว่าเด็กได้เรียนรู้จริยธรรมได้อย่างสมบูรณ์

การที่จะอบรมปลูกฝังเยาวชนให้เป็นผู้คนที่มีคุณธรรมอันดีงามโดยใช้เหตุผลทางจริยธรรมของตนเองเป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติ และการปฏิบัติตน จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกแสดงความคิดเห็นโต้รองพิจารณาเรื่องราว หรือปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล (สมบุญ ศาลยาชีวิน, 2528) ซึ่งสัมพันธ์กับปรีชา จันทรสิทธิเวช (2523) ที่ให้ความเห็นว่าแนวทางในการปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็กเป็นสิ่งที่ครูจำเป็นต้องศึกษา และอาศัยเทคนิควิธีการหลายอย่าง จัดเป็นประสบการณ์ข้อมูล เรื่องราวที่ชวนติดตามเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน และสามารถสรุปผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาวีชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง

DeVries และ Zan (1994) กล่าวว่า สถานการณ์ที่เป็นทางสองแพร่ง (dilemma) มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม และส่งเสริมการให้เหตุผลทางจริยธรรมอันเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กได้ บ่อยครั้งที่ประเด็นทางจริยธรรมของผู้ใหญ่ยากเกินความเข้าใจของเด็ก แต่กระนั้นการจะทำให้เด็กเข้าใจในเรื่องความถูกต้อง ความผิด ความดี ความไม่ดี ต้องดึงมาจาก ประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กเอง ถ้าเรื่องราวหรือนิทานที่เป็นทางสองแพร่งเป็นประเด็นพื้นฐานที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของเด็ก เด็กก็จะเข้าใจได้ง่ายและมีโอกาสพัฒนาการคิดตาม จุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านสังคมและจริยธรรม โดยในนิทานที่มีทางสองแพร่งนั้นมุ่งให้เด็กได้อภิปรายกัน กล่าวคือ เป็นการฝึกให้เด็กได้คิดนอกเหนือจากการคิดคนเดียว ฝึกให้คิดอย่างหลากหลายและสามารถอธิบายให้เหตุผลได้

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ให้กับเด็กโดยใช้นิทานที่มีทางสองแพร่ง ซึ่งเน้นให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้แสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความยุติธรรมที่ทุกฝ่ายจะได้รับและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง
2. เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยของ DeVries, Resse – Learned และ Morgan (1991) ค้นพบว่าการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลให้สูงได้นั้น รูปแบบการสอนมีอิทธิพลอย่างมาก ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิด และมีทางเลือกที่หลากหลาย ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหา โดยมีครูให้การสนับสนุนช่วยเหลือและมีความเป็นมิตร เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถพัฒนาระดับ จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้ให้สูงได้ เช่นเดียวกับการศึกษาวิจัยของ DeVries และ Goncu (1987) และการศึกษาวิจัยของ Duckworth (1978) ได้ช่วยสนับสนุนความคิดในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนว คอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้รูปแบบหรือวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามความสนใจ ได้มีโอกาสค้นคว้าทดลองทำงานร่วมกันแก้ปัญหา และรู้จักคิดพิจารณาถึงเหตุผลภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่แสดงถึงการยอมรับนับถือ

จากการวิเคราะห์ถึงการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การอภิปรายทางจริยธรรมสำหรับเด็กนั้น DeVries และ Zan (1994) ได้ค้นพบว่าการอภิปรายทางจริยธรรมในสถานการณ์ที่เป็นทางสองแพร่ง เป็นทางเลือกหนึ่งของครูที่ใช้ในการส่งเสริมให้เด็กได้คิดอย่างมีเหตุผลทางจริยธรรม และยังเป็น การสนับสนุนให้เด็กได้มีการพัฒนาทางจริยธรรม ซึ่งครูสามารถใช้ข้อมูลจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน หรือข้อมูลที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของเด็ก และความสำคัญของการใช้วิธีการอภิปรายในนิทานที่เป็นทางสองแพร่งนี้ ก็คือไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด แต่ครูต้องเป็นผู้เปิดโอกาสให้การสนับสนุนเด็กได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และหาข้อสรุปร่วมกัน

จากงานวิจัยของ จิรภรณ์ วสุวัต (2540) พบว่าแนวการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาล โดยตอบสนองความสนใจของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นคว้าทดลอง มีอิสระในการคิด มีบทบาทในการกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ ร่วมกันคิดพิจารณาวางแผนและตัดสินใจ เด็กมีโอกาสในการเรียนรู้เรื่องราวของโลกทางกายภาพและโลกทางสังคม โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้การทำงาน คิดและแก้ปัญหาพร้อมกันเพื่อให้การทำกิจกรรมที่เด็กได้วางแผนไว้เป็นผลสำเร็จ จากกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ร่วมมือกันดังกล่าว สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลให้สูงขึ้นได้

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม และการอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาเพื่อพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งครั้งนี้ว่า หลังการทดลองด้วยแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนว คอนสตรัคติวิสต์ในนิทานที่มีทางสองแพร่ง แล้ว

1. คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่า เด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ
3. คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 1.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการสอนจริยธรรม
 - 1.2 ตัวแปรตาม คือ
 - 1) จริยธรรมทางสังคม ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมจริยธรรม 2 ด้าน คือ
 - กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างเด็ก
 - การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างเด็ก
 - 2) ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กวัยอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก

3. ระยะเวลาดำเนินการทดลองสอน เป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์

4. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เนื้อหาที่นำมาจัดในแผนการสอนเป็นเนื้อหาทางจริยธรรมที่เน้นเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ข้อตกลงเบื้องต้น

เด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทักษะในการฟัง พูด เพียงพอที่จะปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนการทดลองได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จริยธรรมทางสังคม หมายถึง ความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับความสัมพันธ์ขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน โดยแสดงออกใน 2 ด้าน คือ ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความ เข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนเมื่ออยู่ในสถานะที่ไม่สมดุล หรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้น แบ่งออกเป็นระดับจริยธรรมทางสังคม 3 ระดับ คือ

ระดับ 0 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยวิธีการรุนแรง หรือใช้กำลัง

ระดับ 1 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยการออกคำสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม

ระดับ 2 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การจูงใจหรือความร่วมมือ

จริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนเมื่ออยู่ในสถานะสมดุล มีความเป็นมิตรภาพต่อกัน แบ่งออกเป็น ระดับจริยธรรมทางสังคม 3 ระดับ คือ

ระดับ 0 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการเลียนแบบ

ระดับ 1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการแสดงออกถึงความกระตือรือร้น

ในการเข้าร่วมกิจกรรม

ระดับ 2 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมในช่วงเวลาเล่นอิสระในห้องเรียน ที่เด็กแสดงออกด้วย การพูดคุยกับเพื่อน ยิ้มกับเพื่อน เล่นสิ่งของร่วมกับเพื่อน จูงมือเพื่อน กวักมือเรียกเพื่อนหรือเรียกชื่อเพื่อน

การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบุคคลอื่น โดยให้ความสำคัญกับความสนใจของเด็กและบทบาทครูที่ช่วยสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศของห้องเรียนที่เต็มไปด้วยความร่วมมือระหว่างกันและกัน

แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง หมายถึง แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือการให้ผู้เรียนมีอิสระในการอภิปราย การแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการแสวงหาข้อสรุปที่มีเหตุผลทางจริยธรรม โดยแนวทางการดำเนิน กิจกรรมประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเล่านิทานที่มีทางสองแพร่ง การอภิปรายและประเมินสถานการณ์ การระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การรวบรวมข้อคิดของนักเรียน การอภิปรายและประเมินสถานการณ์ซ้ำอีกครั้ง การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ข้อขัดแย้งทางจริยธรรม หมายถึง สภาพการณ์ของบุคคลสองฝ่ายที่อยู่ในภาวะซึ่งไม่สามารถจะตัดสินใจหรือตกลงหาข้อยุติอันเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายได้ ลักษณะของความขัดแย้งจากการวิจัยครั้งนี้เป็นความขัดแย้งในเรื่องของความคิด การแก้ปัญหาจะคำนึงถึงความรู้สึกของบุคคลอื่น โดยชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์และการปฏิบัติ

นิทานที่มีทางสองแพร่ง หมายถึง เรื่องราวต่างๆ ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมทางสังคม ซึ่งมีสองทางที่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง หมายถึง การที่ครูนำเสนอนิทานที่เป็นทางสองแพร่งให้เด็กตัดสินใจ แล้วให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง และฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยมีครูช่วยกระตุ้นให้กลุ่มได้ตัดสินใจในระดับสูงกว่าที่เด็กเป็นอยู่

แผนการสอนตามปกติ หมายถึง แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เน้นกระบวนการสอนที่สอดแทรกจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยยึดรูปแบบการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยแนวทางการดำเนิน กิจกรรมประกอบด้วย การสนทนา การเล่านิทานที่สอดแทรกจริยธรรม การซักถาม การสรุป

เด็กวัยอนุบาล หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล

2. เลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยอนุบาล อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยจับฉลากมา 1 ห้องเรียนมาจากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 5 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 32 คน แล้วจับฉลากอีกครั้งหนึ่งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน และกลุ่มควบคุม 16 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล

3.1.1 ศึกษาจากเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ของ DeVries, Resse – Learned และ Morgan (1991) ซึ่งได้มีการนำมาใช้ในงานวิจัยของ จิรภรณ์ วสุวัต (2540) ประกอบด้วยสถานการณ์ในการทดสอบจริยธรรมทางสังคม 2 สถานการณ์คือ สถานการณ์การเล่นเกมนินโด กับสถานการณ์การแบ่งรูปภาพ รหัสและคู่มือการลงรหัสจริยธรรมทางสังคม แบบบันทึกพฤติกรรม และแบบบันทึกผลคะแนน

3.1.2 สร้างเครื่องมือโดยการปรับเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับจริยธรรมทางสังคมในข้อ 1 ด้านภาษาสำนวนที่ใช้ให้เป็นภาษาที่ง่าย ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และปรับลักษณะของเครื่องมือให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

3.1.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1.3.1 นำแบบสังเกตไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความตรงทางโครงสร้าง เนื้อหา และความถูกต้องเหมาะสมของการแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะการใช้คำแปลศัพท์ทางจิตวิทยาบางคำ และผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.1.3.2 หาความเที่ยงของแบบสังเกต โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ α (α - Coefficient) ของ Cronbach

3.1.4 การหาความตรงและความเที่ยงของผู้สังเกต

3.1.4.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ศึกษาแบบสังเกต จนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันในพฤติกรรมที่สังเกต และฝึกการใช้แบบสังเกตกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา จนเชี่ยวชาญ เป็นเวลา 2 สัปดาห์

3.1.4.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล ไปทดลองนำร่องกับเด็กวัยอนุบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน จากนั้น นำผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลองนำร่องมาหาค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย โดยใช้การทดสอบค่าความเที่ยงในการสังเกตของ William A. Scott (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538) โดยกำหนดให้ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรมและลงรหัส มีค่าไม่ต่ำกว่า .08 หรือ 80%

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

3.2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

3.2.2 กำหนดพฤติกรรมที่มีลักษณะสอดคล้องกับจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน และสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.2.3.1 นำแบบสังเกตที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณตรวจสอบพิจารณาความตรงของเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาและแนวทางในการแก้ไข

3.2.3.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ α (α - Coefficient) ของ Cronbach

3.2.4 การหาความตรงและความเที่ยงของผู้สังเกต

3.2.4.1 วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ศึกษาแบบสังเกต จนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในพฤติกรรมที่สังเกต และฝึกการใช้แบบสังเกตกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยา จนเชี่ยวชาญ เป็นเวลา 2 สัปดาห์

3.2.4.2 หาค่าความเที่ยงของการสังเกตพฤติกรรม ของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยโดยทำการสังเกต และบันทึกพฤติกรรม ใช้วิธีการสังเกตแบบช่วงเวลา คือสังเกต 20 วินาทีพัก 10 วินาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกต และบันทึกอย่างอิสระไม่ปรึกษากันจากนั้น นำผลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต ซึ่งต้องมีค่าตรงกันเกินร้อยละ 80 เป็น จำนวน 3 ครั้ง ติดต่อกัน

4. สร้างแผนการสอน 2 ชุด คือ แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งจำนวน 30 แผน และแผนการสอนตามปกติจำนวน 30 แผน แล้วนำแผนการ

สอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจพิจารณาให้ข้อคิด และข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ทั้ง 2 ชุดไปสังเกตพฤติกรรมเด็ก

5.2 นำแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง จำนวน 30 แผน ไปสอนกลุ่มทดลอง และนำแผนการสอนตามปกติจำนวน 30 แผน ไปสอนกลุ่มควบคุม ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 10 สัปดาห์

5.3 ทดสอบหลังเรียน (post – test) โดยนำแบบสังเกตชุดเดิมทั้ง 2 ชุดที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนมาสังเกตนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมมาวิเคราะห์พฤติกรรม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาล พร้อมทั้งสรุป และอภิปรายผลการทดลอง **ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย**

1. เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติที่แท้จริง อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาเด็กทางจริยธรรมด้านการตระหนักถึงความจำเป็นของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักการประนีประนอม สามารถคิดและตัดสินใจในความถูกต้องเหมาะสมได้ด้วยตนเอง

2. ได้แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมสำหรับเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กตามพัฒนาการ

3. เป็นแนวทางให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝัง จริยธรรมให้กับเด็กวัยอนุบาล ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานและพัฒนาด้านจิตใจได้เป็นอย่างดี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของ เด็กวัยอนุบาล โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ทฤษฎีและหลักการในการศึกษาจริยธรรมทางสังคม

ตอนที่ 2 หลักการสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในการศึกษาปฐมวัยกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม

ตอนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบอภิปรายและการใช้นิทาน

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอน สตรัคติวิสต์ และนิทาน

เนื้อหาสาระทั้ง 4 ตอน จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง อีกทั้งเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ทฤษฎีและหลักการในการศึกษาจริยธรรมทางสังคม

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของจริยธรรมทางสังคม ทฤษฎี และหลักการสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ไว้ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของจริยธรรมทางสังคม

Turiel (1983 a, 1983b อ้างถึงใน Keller and Edelstien, 1991) ได้อธิบายความหมายของจริยธรรมทางสังคม ออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านจิตวิทยา หมายถึง ความรู้หรือความคิดรวบยอดของบุคคลที่รวมตนเองและผู้อื่น โดยการพิจารณาถึงคุณลักษณะทางจิตวิทยา เช่น ความรู้สึก แรงจูงใจ เจตนา ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับความมั่นคงของบุคลิกภาพของบุคคล
2. ด้านสังคม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับวิธีการที่บุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์ หรือสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงทางสังคม ประเพณีปฏิบัติ บทบาททางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสถาบัน
3. ด้านจริยธรรม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องในมโนทัศน์ของความยุติธรรม หรือหลักการอื่นๆ ของจริยธรรม

Damon และ Eckensberger (1984 อ้างถึงใน Keller and Edelstein, 1991) กล่าวว่า จริยธรรมทางสังคม หมายถึงการศึกษาปรากฏการณ์เชิงตรรกะ (phenomenological) และวิธีการแบบ Hermeneutic ซึ่งเน้นที่บุคคล การสร้างความเข้าใจ และตีความสถานการณ์

DeVries และ Kohlberg (1987; 1990) กล่าวว่า จริยธรรมทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ของการคิดและการกระทำที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลและกลุ่ม ขอบเขตของจริยธรรมทางสังคมหมายรวมถึง การหยังลึกลับทางสังคม (social perspective – taking) และการตัดสินทางจริยธรรม (moral judgement) โดยการพัฒนาการหยังลึกลับทางสังคมเป็นศูนย์กลางของความสามารถในการที่จะรับรู้ทัศนะของผู้อื่นที่ใช้ในการตัดสินคุณค่า และตัดสินความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น

Keller และ Edelstein (1991) ได้อธิบายความหมายของจริยธรรมทางสังคม ออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านสังคม เป็นจริยธรรมทางสังคมที่ประกอบด้วยเหตุผลทางสังคมสะท้อนถึงลักษณะทางจิตวิทยาที่หมายถึงความคิดและความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และความสัมพัทธ์ระหว่างบุคคล

2. ด้านจริยธรรม เป็นจริยธรรมทางสังคมที่ประกอบด้วย การพิจารณาตัดสินว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นข้อผูกพันที่ใช้เป็นมาตรฐานของจริยธรรม ซึ่งควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ทั้ง 2 ด้านเป็นโครงสร้างของการหยั่งลึกทางสังคมที่ถูกกำหนดขึ้นโดยแบ่งประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง กฎเกณฑ์ของจริยธรรมทางสังคมและความคาดหวัง

DeVries และ Zan (1994) ได้ศึกษาและพัฒนาวิธีการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์สำหรับเด็กวัยอนุบาล ได้อธิบายว่า “จริยธรรมทางสังคม” (sociomoral) เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ “จริยธรรม” และ การศึกษาเกี่ยวกับ “สังคม” ซึ่งนักวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมบางท่าน (Nucci, 1981; Smetana, 1983; and Turiel, 1983 อ้างถึงใน DeVries and Zan, 1994) ได้แบ่งแยกระหว่าง ความสำคัญของจริยธรรมและสังคมออกจากกัน แต่อย่างไรก็ตามอัตราของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเด็นทางจริยธรรมและประเด็นทางสังคมกับเด็กวัยอนุบาล ยังไม่สามารถแยกได้อย่างชัดเจนมากนักว่าอะไรเป็นจริยธรรม และอะไรเป็นสังคม บางประเด็นที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สามารถแยกได้อย่างชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับจริยธรรม ตัวอย่างเช่น การที่เด็กตีเพื่อน เป็นจริยธรรมเพราะเด็กเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของสิทธิทางด้านความปลอดภัยทางร่างกายของมนุษย์ว่าไม่ควรทำร้ายร่างกายผู้อื่น ในทำนองเดียวกันการทำลายทรัพย์สิน หรือขโมยของผู้อื่น ก็อยู่ในประเด็นทางจริยธรรม แต่ประเด็นทางจริยธรรมทั้งหมดเป็นธรรมชาติของสังคม

ด้วยเหตุที่หลายๆ ประเด็นยังไม่สามารถแบ่งแยกได้ชัดเจนระหว่างประเด็นด้านสังคม หรือจริยธรรม เพราะว่าประกอบด้วยทั้งสองสิ่งเข้าด้วยกัน บางประเด็นที่ปรากฏภายนอกจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม แต่อาจจะมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม เช่น ข้อห้ามที่กำหนดให้เด็กรับประทานอาหารว่างที่โต๊ะเท่านั้น ดูเหมือนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคมและไม่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมว่า ทำไมเด็กต้องนั่งรับประทานอาหารว่างแต่เฉพาะโต๊ะที่เตรียมไว้ให้ ซึ่งแตกต่างจากการนั่งรับประทานตรงอื่นอย่างไร และถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบว่า ประเด็นนี้สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจริยธรรมตรงที่ว่า การที่เด็กไปรับประทานอาหารว่างในห้องบริเวณที่อื่นๆ ไม่ใช่โต๊ะที่จัดเตรียมไว้ ผลที่จะเกิดขึ้นคือห้องอาจจะสกปรกทำความสะอาดยาก มีแมลงตามมากินเศษอาหารในห้อง ทำให้ทุกคนเดือนร้อน จึงถือว่าไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่น

จากความหมายต่างๆ ของจริยธรรมทางสังคมที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเด็กวัยอนุบาล พบว่าสำหรับเด็กวัยนี้จริยธรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ยากต่อการแบ่งแยกระหว่างสังคมและจริยธรรมออกจากกัน เพราะสถานการณ์ต่างๆ จะมีการผสมผสานระหว่างจริยธรรมและสังคมเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถบอกได้เพียงว่าจริยธรรมหรือสังคมมีมากน้อยยกกว่ากันในสถานการณ์

หนึ่งๆ ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ดังนั้น คำว่าจริยธรรมทางสังคม จึงใช้อ้างอิงถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่มี ทั้ง จริยธรรมและสังคม

1.2 ทฤษฎีที่สำคัญในการศึกษาจริยธรรมทางสังคม

การศึกษาจริยธรรมทางสังคม ได้ใช้ทฤษฎีการพิจารณาทางจริยธรรม (Moral Judgement Theory) และทฤษฎีทางสังคมของ Piaget เป็นพื้นฐาน และใช้ทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning Theory) ของ Kohlberg ที่ได้พัฒนาการศึกษา จริยธรรมตามแนวทางที่ Piaget ได้วางไว้ ซึ่งการศึกษาทางจริยธรรมของ Kohlberg ได้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ให้เหตุผลทางจริยธรรมอย่างไร และทฤษฎีการหยั่งลึกทางสังคม (Social – Perspective Taking Theory) ของ Selman ได้เพิ่มเติมรายละเอียดงานของ Piaget ในเรื่องของการหยั่งลึกทางสังคม จากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และการร่วมมือกัน ทั้ง 3 ทฤษฎี จึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาจริยธรรมทางสังคม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1) ทฤษฎีจริยธรรมทางสังคมของ Piaget

Piaget (1932; 1965 อ้างถึงใน DeVries, 1997) เป็นผู้ทำการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังเกี่ยวกับจริยธรรมของเด็ก ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยเป็นพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าวิจัยใหม่ๆ เกี่ยวกับจริยธรรมในปัจจุบัน นอกจากนี้ทฤษฎีทางสังคมของ Piaget เป็นทฤษฎีสำคัญที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาเพื่อมุ่งส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ และจากการศึกษาสามารถ อธิบายประเด็นสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางสังคม คือ การปรับโครงสร้าง เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ที่มีมากเท่ากับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย สำหรับด้านสังคมแล้วถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดของพัฒนาการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

ในการศึกษาวิจัยของ Piaget ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีความสำคัญอย่างมากต่อการที่เด็กจะสร้างความรู้เกี่ยวกับสังคมและจริยธรรม ค่านิยม ความสามารถทางสังคม และสติปัญญา ถือว่ามีอิทธิพลต่อพัฒนาการในทุกๆ ด้าน

Piaget (1932; 1965 อ้างถึงใน DeVries and Zan, 1994) อธิบายถึงพัฒนาการของจริยธรรมทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ไปสู่การถูกรับรองโดยผู้อื่น และพัฒนาไปสู่การควบคุมตนเอง แต่การที่เด็กจะพัฒนาไปสู่การควบคุมตนเองได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ และที่สำคัญที่สุดคือความสัมพันธ์

ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ Piaget เชื่อว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก หรือ ทำให้พัฒนาการของเด็ก ถดถอยลง Piaget ได้กล่าวถึงพัฒนาจริยธรรม 2 ขั้นที่สำคัญ คือ

ขั้นที่ 1 จริยธรรมแบบพึ่งพาผู้อื่น (heteronomus) ว่าเป็นขั้นจริยธรรมแบบ บังคับข่มขู่ ในระยะเวลาของวัยเด็ก เป็นระยะเวลาที่เด็กจะเผชิญกับการที่พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่บอก ให้เด็กทำสิ่งต่างๆ หรือห้ามไม่ให้ทำสิ่งต่างๆ การละเมิดคำสั่งสอนมีผลทำให้เด็กถูกลงโทษโดย ทันทีทันใด ความยุติธรรมก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทันทีทันใด ผู้ใดไม่ทำตามถือว่าเป็น คนเลว ด้วยเหตุผล ดังกล่าว ทำให้เด็ก เชื่อว่ากฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับทางจริยธรรม เป็นสิ่งที่ไม่ยืดหยุ่น และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ขั้นที่ 2 จริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง (autonomus) หรือจริยธรรมแบบร่วมมือ เป็นการนำเด็กสู่โลกของสังคมที่มีเพื่อนเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มต้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมมือ ระหว่างเด็กด้วยกัน ความคิดของเด็กเริ่มเปลี่ยนแปลง เด็กเริ่มเข้าใจว่ากฎเกณฑ์สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และการลงโทษจะเกิดขึ้นเมื่อมีการพิจารณาถึงเจตนาของการกระทำ

Hogan และ Emler (1978 อ้างถึงใน Slavin, 1994) อธิบายถึงการที่มนุษย์มีการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ความเข้าใจปัญหาทางจริยธรรมจึงกลายเป็นปัญหาที่ ยุ่งยากมีผลทำให้เด็กวัยอนุบาลมีความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิดมากกว่า เด็กโตและผู้ใหญ่ Hogan และ Emler จึงได้เปรียบเทียบลักษณะของจริยธรรมจากทฤษฎีของ Piaget (1978 อ้างถึงใน Slavin 1994) ในตารางที่ 1 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงขั้นการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีของ Piaget

จริยธรรมแบบพึ่งพาผู้อื่นในวัยเด็ก	จริยธรรมแบบพึ่งพาตนเองในวัยผู้ใหญ่
<p>↑ อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์แบบบังคับ โดยเด็กยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่ โดยไม่มีการถาม หรือคัดค้าน</p> <p>↑ สะท้อนการบังคับ โดยใช้กฎเกณฑ์ที่ไม่มี ความยืดหยุ่น และมาจากผู้มีอำนาจ ไม่เปิดโอกาสให้พูดคุยเพื่อหาข้อตกลง</p> <p>↑ ความถูกต้อง คือการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ หรือสิ่งที่ผู้ใหญ่ต้องการ</p> <p>↑ ความผิดพิจารณาจากวัตถุประสงค์ และ ผลลัพธ์ ของการกระทำ ความยุติธรรมคือ การตัดสิน ของผู้ใหญ่ ใช้การลงโทษตามอำเภอใจ และกวดขัน จากผลของความไม่พึงพอใจ ความ ยุติธรรม เป็นเสมือนสิ่งที่มีอยู่โดยธรรมชาติ</p>	<p>↑ อยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือ ปฏิบัติต่อกัน ด้วยความยุติธรรม เป็นความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลที่เท่าเทียมกัน</p> <p>↑ สะท้อนถึงการใช้เหตุผล กฎเกณฑ์เป็นผลมา จากการตกลงร่วมกัน เปิดโอกาสให้มีการพูดคุย ชักถาม และการใช้การยินยอมของทุกฝ่าย</p> <p>↑ ความถูกต้อง เป็นผลมาจากการกระทำที่สอดคล้องกับความร่วมมือและการยอมรับทั้ง 2 ฝ่าย</p> <p>↑ ความผิด พิจารณาจากเจตนาของผู้กระทำ ความยุติธรรม ถูกกำหนดขึ้นเพื่อการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ความยุติธรรมในการลงโทษ ถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมของการกระทำที่มีผลให้ผู้อื่นเดือดร้อน การลงโทษเป็น สิ่งที่มีผลกระทบต่อจิตใจของมนุษย์</p>

ที่มา : Slavin, 1994. Educational psychology : Theory and practice หน้า 60

2) ทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg

Kohlberg (1963 ; 1969; Collby and Kohlberg, 1984 อ้างถึงใน Slavin, 1994) ได้ศึกษาจริยธรรมโดยใช้ทฤษฎีของ Piaget เป็นพื้นฐาน และทำการศึกษาการให้เหตุผลทาง จริยธรรมของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ การศึกษาวิจัยของ Kohlberg ได้ใช้วิธีการ ตั้ง สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรม และสัมภาษณ์ถึงทัศนะของผู้ที่มีต่อสถานการณ์ ดังกล่าว Kohlberg ได้พัฒนาทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรม โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นใน 3 ระดับ ซึ่งแต่ละขั้นจะพัฒนาไปตามวัยโดยไม่เปลี่ยนแปลง ทุกคนจะพัฒนาผ่านไปตาม ลำดับ ขั้นที่พัฒนาไปถึงจะเป็นขั้นที่สร้างจากเหตุผลของขั้นที่มีมาก่อน ตามลำดับดังนี้

ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconventional)

ขั้นที่ 1 จริยธรรมจากภายนอก

1) **อะไรคือสิ่งที่ถูก** สิ่งที่ถูกคือการหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่มีการลงโทษผู้ฝ่าฝืน การเชื่อฟังโดยเต็มใจและการหลีกเลี่ยงการทำความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน

2) **เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก** เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ และเพื่อทำตามคำสั่งของผู้มีอำนาจ

3) **ทรรศนะทางสังคม** มีทรรศนะแบบตั้งตนเป็นศูนย์กลาง ไม่สามารถรับรู้ทรรศนะของผู้อื่น ตัดสินการกระทำที่มีผลทางกายภาพหรือความเสียหายมากกว่าพิจารณาเจตนาของผู้กระทำ

ขั้นที่ 2 ปัจเจกบุคคลนิยม การตอบสนองของความต้องการ และการแลกเปลี่ยน

1) **อะไรคือสิ่งที่ถูก** สิ่งที่ถูกคือการเชื่อฟังกฎเกณฑ์เมื่อมีคนต้องการให้เชื่อฟัง การทำตามความสนใจและความต้องการของตนเองพร้อมกับปล่อยให้ผู้อื่นทำเช่นเดียวกัน ความถูกต้องคืออะไรก็ตามที่เป็นธรรม อะไรก็ตามที่แลกเปลี่ยนกันเท่าๆ กัน หรือการต่อรองและข้อตกลง

2) **เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก** เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ยอมรับว่าผู้อื่นก็มีความต้องการและความสนใจของเขาได้เช่นกัน

3) **ทรรศนะทางสังคม** มีทรรศนะแบบนามธรรมสำหรับปัจเจกบุคคล คือตระหนักว่าทุกคนมีความสนใจส่วนตัวที่จะทำสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมาย และความสนใจของคนอาจขัดแย้งกันได้ ดังนั้นความถูกต้องอาจต่างกันไปได้ตามทรรศนะแบบนามธรรมของปัจเจกบุคคล

ระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม (conventional)

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังต่อกันและกันระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ และการคล้อยตามซึ่งกันและกัน

1) **อะไรคือสิ่งที่ถูก** สิ่งที่ถูกคือการดำรงชีวิตตามความคาดหวังของบุคคลใกล้ชิด หรือตามความคาดหวังของผู้คนที่มิใช่ปัจเจกบุคคลในบทบาทต่างๆ เช่น ลูก พี่น้อง หรือเพื่อน การเป็นคนดีเป็นสิ่งสำคัญ จะต้องมีเจตนาดี มีการสนใจผู้อื่น มีการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี เช่น มีความไว้วางใจ เชื่อใจ ความจงรักภักดี ความเคารพ และความกตัญญูรู้คุณ

2) **เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก** เพื่อจะได้เป็นคนดีในทรรศนะของตนเอง และทรรศนะของผู้อื่นและเพื่อจะได้รักษากฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มาสนับสนุนการแสดงพฤติกรรมที่ดี

3) **ทรรศนะทางสังคม** มีทรรศนะในทางยอมรับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและคนอื่น ๆ ตระหนักในความรู้สึกร่วมกันของกลุ่มคน ข้อตกลง และความคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งถือว่ามีมีความสำคัญกว่าความต้องการส่วนบุคคล มีความสามารถในการรับรู้สิ่งต่างๆ ในทรรศนะของผู้อื่น แต่ยังไม่สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบได้

ขั้นที่ 4 ระบบสังคมและมโนธรรม

1) **อะไรคือสิ่งที่ถูก** สิ่งที่ถูกคือการทำตามหน้าที่ที่บุคคลได้ตกลงกับผู้อื่นไว้ กฎหมายเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามยกเว้นในกรณีจำเป็นมากเมื่อการทำตามกฎหมายมาขัดกับหน้าที่ทางสังคมที่ได้กำหนดไว้แน่นอนแล้ว นอกจากนี้ความถูกต้องก็ยังหมายถึงการช่วยเหลือสังคม กลุ่ม และสถาบัน

2) **เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก** เพื่อจรรโลงให้สถาบันโดยส่วนรวมดำเนินไปด้วยดี เพื่อหลีกเลี่ยงการแตกแยกในระบบ หรือเพื่อปฏิบัติตามพันธะซึ่งบุคคลกำหนดให้ตนเอง โดยอาศัยกฎเกณฑ์ของมโนธรรมที่ตายตัว

3) **ทรรศนะทางสังคม** มีทรรศนะในการแยกแยะทรรศนะของสังคมจากข้อตกลงระหว่างบุคคลหรือความสนใจระหว่างบุคคล ยึดถือระบบที่ได้กำหนดบทบาทและกฎเกณฑ์ไว้แล้ว และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในฐานะเป็นผู้อยู่ตำแหน่งต่างๆ ของระบบสังคม

ระดับที่ 3 เนื้อหากฎเกณฑ์สังคมหรือยึดหลักการ (post-conventional or principles)

ขั้นที่ 5 สัญญาทางสังคมหรืออรรถประโยชน์และสิทธิส่วนบุคคล

1) **อะไรคือสิ่งที่ถูก** สิ่งที่ถูกคือ การตระหนักว่าผู้คนมีค่านิยมและความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และค่านิยมกับกฎเกณฑ์เป็นสิ่งไม่แน่นอนตายตัวแต่ขึ้นอยู่กับกลุ่มคน กฎเกณฑ์แม้จะไม่แน่นอนตายตัวแต่ก็ต้องปฏิบัติเสมอโดยไม่มีความลำเอียง เพราะกฎเกณฑ์เป็นสัญญาทางสังคม ค่านิยม และสิทธิบางอย่างไม่อาจถือได้ว่าขาดความแน่นอนตายตัว เช่น ชีวิตและเสรีภาพจะต้องยึดถือไม่ว่าในสังคมใดก็ตามและไม่ว่าคนในสังคมส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นอย่างไรก็ตาม

2) **เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก** มีความสำคัญในพันธะที่มีต่อกฎหมาย เพราะบุคคลได้มีสัญญาทางสังคมในอันที่จะออกกฎหมาย และปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อความสงบสุขของสังคมและเพื่อเป็นการปกป้องสิทธิของคนในสังคม มีความตระหนักว่ากฎหมาย และหน้าที่จะต้องอยู่บนรากฐานของการคิดคำนวณอย่างมีเหตุผลในเชิงให้มีอรรถประโยชน์สูงสุดต่อคนหมู่มากที่สุด

3) **ทรรศนะทางสังคม** มีทรรศนะที่ไม่ถูกจำกัดโดยสังคม ตระหนักในค่านิยมและสิทธิว่ามีความสำคัญมากก่อนจะกลายเป็นข้อผูกพันหรือสัญญาทางสังคม มีทรรศนะแบบบูรณาการในด้านข้อตกลง และความเป็นปรนัยโดยไม่ลำเอียง ยอมรับทรรศนะทางจริยธรรมและทางกฎหมาย และระลึกว่าบางครั้งอาจมีความขัดแย้งกันได้ จนเป็นการยากที่จะผสมผสานกันได้

ขั้นที่ 6 หลักการจริยธรรมสากล (universal ethical principles)

1) **อะไรคือสิ่งที่ถูก** สิ่งที่ถูกคือการปฏิบัติตามหลักการจริยธรรมที่ตนได้เลือก
 สรรเอง กฎหมายหรือสัญญาทางสังคมบางอย่างเป็นสิ่งที่จะต้องเพราะเป็นไปในแนวเดียวกับ
 หลักการอยู่แล้ว เมื่อใดที่กฎหมายเข้ามาละเมิดหลักการนี้ บุคคลจะปฏิบัติตามหลักการของตน
 หลักการเหล่านี้คือหลักการสากลที่ว่าด้วยความยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยความเสมอภาคในสิทธิ
 มนุษยชน และความเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ในฐานะเป็นปัจเจกบุคคล

2) **เหตุผลในการทำสิ่งที่ถูก** มีความเชื่อในฐานะที่เป็นบุคคลมีเหตุผลว่า
 หลักการจริยธรรมสากลเป็นสิ่งถูกต้อง มีพันธะส่วนบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว

3) **ทฤษฎีทางสังคม** มีทฤษฎีทางจริยธรรมที่ยึดถือว่าคุณคือเป็นจุดหมาย
 ปลายทางและปฏิบัติต่อบุคคลเช่นนั้นโดยไม่นำบุคคลมาเป็นเครื่องมือในการกระทำใดๆทั้งสิ้น
 จากทฤษฎีของ Kohlberg สามารถสรุปพัฒนาการให้เหตุผลทางจริยธรรม ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้
 ตารางที่ 2 แสดงขั้นการพัฒนาการให้เหตุผลทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ Kohlberg

1 จริยธรรมระดับก่อนกฎเกณฑ์ อายุประมาณ 2-10 ปี	2 จริยธรรมระดับกฎเกณฑ์ อายุประมาณ 10-16 ปี	3 จริยธรรมระดับเหนือกฎเกณฑ์ อายุประมาณ 16-25 ปี
<p>ขั้นที่ 1 : หลีกเลียงการถูกลงโทษและเชื่อฟังผู้อื่น บุคคลจะ ใช้การตัดสินใจทางจริยธรรมอยู่บน พื้นฐานความคิดที่ว่าสิ่งใดดีที่สุด สำหรับตนเองโดยไม่คำนึงถึง ความต้องการ ความรู้สึกของผู้ อื่น จะเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ผู้ใหญ่ ครู</p>	<p>ขั้นที่ 3 : “เด็กผู้ชายที่ดี – เด็กผู้หญิงที่ดี” หรือต้องการ เป็นดีในทัศนะของผู้อื่น บุคคลจะตัดสินใจจริยธรรมบนพื้น ฐานของความต้องการให้ผู้อื่น ชื่นชมรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้อื่นช่วยเหลือและพิจารณา เจตนาของผู้อื่น</p>	<p>ขั้นที่ 5: ข้อตกลงของสังคม บุคคลเข้าใจกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นตัว แทนของความเห็นด้วยของ บุคคลต่างๆ ในสังคม สามารถ เข้าใจว่ากฎเกณฑ์สามารถยืด หย่อนได้ และเปลี่ยนแปลงได้ถ้า สามารถตอบสนองความ ต้องการของสังคมได้</p>
<p>ขั้นที่ 2: การแลกเปลี่ยนสิ่งที่ ชอบหรือความสัมพันธ์แบบ เครื่องมือ บุคคลเริ่มเข้าใจและ ร่วมมือกับผู้อื่นเมื่อมีความ ต้องการตรงกัน แลกเปลี่ยนผล ประโยชน์ซึ่งกันและกัน</p>	<p>ขั้นที่ 4: กฎหมายและคำสั่ง บุคคลคำนึงถึงระบบสังคมใน ความถูกต้อง และความผิด ยอมรับกฎเกณฑ์ที่ไม่ยืดหยุ่นได้ และเชื่อว่าเป็นหน้าที่ที่ทุกคน ต้องปฏิบัติ</p>	<p>ขั้นที่ 6: หลักจริยธรรมสากล บุคคลยึดมั่นหลักสากลโดยยึด ความยุติธรรมเป็นเหตุผลในการ ตัดสินใจเคารพในความเท่าเทียม กันของมนุษย์ และสิทธิมนุษย ชน</p>

ที่มา : Slavin, R. B. 1994. Education psychology : Theory and practice(4 edition). หน้า

ปัจจัยต่างๆ ที่ Kohlberg (1970) พิจารณาว่ามีความสำคัญต่อพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กมี 4 ด้าน คือ

1. การกระตุ้นทางความคิดความเข้าใจ การกระตุ้นนี้จะต้องเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เหมาะสม คือสถานการณ์ทางสังคมที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สถานการณ์ที่เด็กมีปัญหาทางจริยธรรมที่ต้องตัดสินใจ สถานการณ์ที่มีการสนทนาเรื่องจริยธรรม และสถานการณ์ที่เด็กจะต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงจริยธรรมกับเด็กอื่น การกระตุ้นทางความคิดความเข้าใจล้วนๆ เป็นพื้นฐานสำคัญแต่ยังไม่เพียงพอต่อพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2. การกระตุ้นทางประสบการณ์ทางสังคม การกระตุ้นนี้เน้นให้เด็กมีโอกาสได้สวมบทบาททางสังคมต่างๆ ซึ่งจะเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ทัศนคติทางสังคมของผู้อื่น ได้ตระหนักถึงความคิด ความรู้สึกและเจตคติของผู้อื่น การมีโอกาสสวมบทบาททางสังคมที่หลากหลาย เช่น ในฐานะลูก พี่ น้อง เพื่อน ผู้นำ ผู้ตาม เป็นต้น จะทำให้เด็กมีโอกาสเผชิญหน้ากับปัญหาจริยธรรมที่ต้องตัดสินใจในแง่มุม ทัศนคติ และสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน อันจะเป็นทางส่งเสริมให้พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กเป็นไปได้มากขึ้น

3. บรรยากาศทางจริยธรรมของกลุ่ม เด็กที่อยู่ในกลุ่มที่มีบรรยากาศทางจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าตนมีโอกาสได้รับอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้ Kohlberg ได้สนับสนุนประเด็นนี้ด้วยหลักฐานการวิจัยในการฝึกให้วัยรุ่นสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าที่เคยใช้อยู่ได้ 1 ขั้น แต่วัยรุ่นเหล่านั้นไม่ยอมรับเอาเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำกว่าตนไปใช้

4. การขัดแย้งทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม ทฤษฎีของ Kohlberg เน้นว่าการพัฒนาจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเด็กเผชิญหน้ากับปัญหาทางจริยธรรมที่เป็นความขัดแย้งกับระดับขั้นเดิมของตน จนทำให้เด็กต้องมีการจัดระบบความคิดใหม่ แล้วจึงพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นได้

3) ทฤษฎีการหยั่งลึกทางสังคมของ Selman

ในทัศนะของ Selman (1980) มองว่าเมื่อเด็กมีปัญหาพฤติกรรมเกิดขึ้นโดยทั่วไปผู้รับผิดชอบมักจะมุ่งวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ แต่ละเลยที่จะมองปัญหาจากทัศนะของเด็กว่าเด็กมีความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น Selman จึงใช้วิธีการนำทัศนคติ ความคิดเห็นและมโนทัศน์ของเด็กเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งเชื่อว่าจะตรงกับประเด็นปัญหามากที่สุด เพราะวิธีการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์หรือสื่อความหมายกับผู้อื่น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าเด็กมีระดับความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นอยู่ในระดับหนึ่ง

การศึกษาวิจัยของ Selman (1980 อ้างถึงใน งามตา วนิทานนท์ และคณะ 2529) ได้ใช้เวลานานนับ 10 ปี ในการค้นคว้าลักษณะการรู้คิดทางสังคมซึ่งถือเป็นความคิดที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทางสังคม และพฤติกรรมของมนุษย์ จากการศึกษาพบว่าความสามารถในการรู้คิดทางสังคมจะเริ่มปรากฏให้เห็นตั้งแต่วัยอนุบาล ซึ่งมีความชัดเจนขึ้น และสามารถพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตลอดวัยเด็ก วัยก่อนวัยรุ่นและวัยรุ่น จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ Selman และ Schultz (1990) สร้างรูปแบบการพัฒนการรู้คิดทางสังคมในแนวทางที่เรียกว่า การหยั่งลึกทางสังคม

แนวความคิดและรูปแบบการหยั่งลึกทางสังคมของ Selman ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของ Mead และ Piaget (Selman, 1980) กล่าวคือ แนวความคิดหลักของการหยั่งลึกทางสังคม ได้รับการพัฒนามาจากแนวความคิดหลักของการสวมบทบาท (role – taking concept) โดย Mead ได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่า ความสามารถในการประสานบทบาทหลายบทบาทเข้าด้วยกัน เป็นแหล่งของความรู้สึกเกี่ยวกับ “ตนเอง” (self) และถือว่าเป็นแก่นของความปรารถนาทางสังคมของมนุษย์ ซึ่งความสามารถในการนำตนเองเข้าไปสวมตำแหน่งของผู้อื่น และคิดพิจารณาการกระทำของตนเอง จากตำแหน่งที่เป็นทางเลือกนั้นคือ การปฏิบัติการ (operation) ที่เป็นเอกลักษณ์ของมนุษย์ และการกระทำเช่นนี้จะก่อให้เกิดการตระหนักถึงการมีตัวตน ถ้าปราศจากการกระทำระหว่างกันทางสังคมจะทำให้ความเป็นตนเองในเชิงจิตใจ (psychological self) ไม่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ทำนองเดียวกันกับ แนวความคิดเกี่ยวกับการหยั่งลึกทางสังคมมีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาหรือการรู้คิดของ Piaget (งามตา วนิทานนท์ และคณะ, 2529) ที่เกี่ยวข้องกับ 2 แนวความคิดสำคัญ คือ

1. การรู้คิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (egocentrism) หมายถึง เด็กที่ยึดติดอยู่กับการมองโลกในแง่มุมมองของตนเองเพียงแง่เดียว กล่าวคือ เด็กไม่สามารถที่จะแยกความคิด หรือทัศนะของผู้อื่นออกจากตนเองได้ ซึ่งอยู่ในพัฒนาการทางสติปัญญา ขั้นก่อนปฏิบัติการ เกิดขึ้นในวัยเด็กที่มีอายุระหว่าง 2-7 ปี เมื่อเด็กมองเห็นสิ่งใดอย่างใดก็คิดว่าผู้อื่นมองเห็น และคิดเหมือนตนเอง เด็กในวัยนี้จะไม่เข้าใจว่าทำไมผู้อื่นถึงมองเห็น หรือเข้าใจแตกต่างจากตนเอง

2. การรู้คิดแบบไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (decentration) หมายถึง เด็กที่สามารถที่จะพิจารณาวัตถุหนึ่งขึ้นได้หลายลักษณะ หรือมองเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ได้หลายแง่มุม มักพบในเด็กอายุ 7-11 ปี เด็กจะเข้าใจถึงการมีเป้าหมายร่วมกันและตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ตามมา เด็กสามารถเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการให้ความร่วมมือ เด็กวัยนี้จะสนใจวิธีการเล่นหรือเกมที่มีกฎเกณฑ์เพราะเด็กสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนะของผู้อื่นได้

Piaget (Selman and Byrne, 1974; Grain, 1980;Phillips, 1981 อ้างถึงใน
งามตา วนินทานนท์ และคณะ, 2529) เชื่อว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เด็กสามารถเอาชนะการรู้
คิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางได้และเรียนรู้ที่จะคำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น คือประสบ
การณ์ทางสังคมที่เด็กได้รับการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม และได้รับการตอบสนองหรือ
ข้อมูลย้อนกลับจากสังคม ประสบการณ์ทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยกล่อมเกลาให้เด็กรู้จัก
พิจารณา สถานการณ์ต่างๆ จากแง่มุม หรือสายตาของผู้อื่น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว Selman ได้ให้ความหมายของการหยิ่งลึกลับทาง
สังคมว่าเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตน
เอง และ ผู้อื่น และถือว่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญตามธรรมชาติของการเจริญเติบโตทางสติ
ปัญญาเชิงสังคมเพราะได้นำรวมพัฒนาการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง และแนวคิดของความ
สัมพันธ์ภายในตัวบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก ความคิด และการกระทำเข้าด้วยกัน
โดยเสนอระดับของพัฒนาการหยิ่งลึกลับทางสังคมโดยอาศัยรูปแบบของทฤษฎีโครงสร้าง
พัฒนาการ (Structural – Development Theory) ซึ่งลักษณะของพัฒนาการตามทฤษฎีโครง
สร้าง – พัฒนาการมีลักษณะดังนี้ คือ

1. ระดับความสามารถในการรู้คิดทางสังคมจะพัฒนาไปตามลำดับอายุ
2. ระดับของพัฒนาการจะมีลักษณะคงที่และเจริญขึ้นตามลำดับ ไม่มีการข้าม
ขั้น
3. ลักษณะของความสามารถในแต่ละระดับจะแตกต่างกันในเชิงคุณภาพ

Selman และ Byrne (1974) ได้นำวิธีการในการศึกษาจริยธรรมของ Kohlberg
มาใช้โดยการดัดแปลงและใช้ในการวัดระดับการหยิ่งลึกลับทางสังคม โดยการเล่าสถานการณ์ขัด
แย้งแบบทางสองแพร่ง และสมมติว่าเด็กอยู่ในเหตุการณ์ เพื่อกระตุ้นให้เด็กตอบคำถามชนิด
ปลายเปิด

ดังนั้นจากพื้นฐานทางทฤษฎีของ Piaget, Mead และ Kohlberg ทำให้ Selman
(1980) กำหนดระดับของพัฒนาการด้านการหยิ่งลึกลับทางสังคมที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยรุ่น
และเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นรูปแบบพัฒนาการทางสติปัญญาทางสังคมที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด
สุดเท่าที่เคยมีมา (งามตา วนินทานนท์ และคณะ, 2529) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงระดับการหยั่งลึกทางสังคมตามทฤษฎีของ Selman

ระดับการหยั่งลึกทางสังคม	อายุ
ระดับ 0 การหยั่งลึกแบบไม่ตระหนักถึงความแตกต่างและยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง	3-6 ปี
ระดับ 1 การหยั่งลึกแบบตระหนักถึงความแตกต่าง และเข้าใจลักษณะที่เป็นนามธรรม	5-9 ปี
ระดับ 2 การหยั่งลึกแบบสะท้อนภาพของตนเองจากสายตาของบุคคลที่ 2 และการเข้าใจซึ่งกันและกัน	7-12 ปี
ระดับ 3 การหยั่งลึกแบบมองด้วยสายตาของบุคคลที่ 3 และการเข้าใจร่วมกัน	10-15 ปี
ระดับ 4 การหยั่งลึกแบบลึกซึ้งและเข้าใจสัญลักษณ์ทางสังคม	12 ปี-วัยผู้ใหญ่

ที่มา : Selman, 1980. The growth of interpersonal understanding. อ้างถึงใน งามตา วณิชานนท์ และคณะ, 2529.

รูปแบบของการหยั่งลึกทางสังคม ได้พัฒนาไปสู่การศึกษาและพัฒนาความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สำคัญในการศึกษาจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ (DeVries; Reese – Learnd and Morgan, 1991; DeVries and Zan, 1994; Zan, 1996)

1.3 จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล

Rheta DeVries ศาสตราจารย์ทางหลักสูตรการศึกษา และผู้อำนวยการของ Regent's Center for Early Developmental Education แห่งมหาวิทยาลัย Northern Iowa และคณะได้ทำการศึกษาค้นคว้าตามทฤษฎีของ Piaget อย่างจริงจัง และเป็นผู้ที่สำคัญในการพัฒนาแนวคอนสตรัคติวิสต์มาใช้ในการศึกษาระดับปฐมวัย DeVries ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ให้กับเด็กในวัยอนุบาลเป็นอย่างมาก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ และ OMEP ประเทศไทย, 2539) ซึ่ง DeVries, Reese – Learned และ Morgan (1991) ได้พัฒนาบัญญัติของความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Enacted Interpersonal Understanding : EIU) ตามทฤษฎีของ Selman เพื่อใช้ในการประเมินระดับ จริยธรรมทางสังคม โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (Negotiation Strategies: NS) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานะที่เกิดความไม่สมดุลที่เกิดขึ้นขณะมีความขัดแย้งพฤติกรรมที่สามารถพบในเด็กวัยอนุบาล หรืออยู่ในสภาพที่มีความตึงเครียด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 0, 1 และ 2 ดังนี้

ระดับ 0 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้วิธีการรุนแรง หรือใช้กำลัง

ระดับ 1 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยการออกคำสั่งเพียงฝ่ายเดียวหรือปฏิบัติตามผู้อื่น

ระดับ 2 เป็นการใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การเจรจา หรือความร่วมมือกับผู้อื่น

2. ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experiences : SE) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเมื่อมีความสมดุล มักจะเกิดขึ้นเมื่อมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และเป็นมิตร ที่สามารถพบในเด็กวัยอนุบาลแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 0, 1 และ 2 คือ

ระดับ 0 เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการเลียนแบบผู้อื่นทันทีทันใด

ระดับ 1 เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

ระดับ 2 เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์

Selman (DeVries and Zan, 1994) เรียกพัฒนาการว่า “ระดับ” (level) มากกว่าที่จะเรียกว่า “ขั้น” (stage) เพราะแต่ละระดับจะยังคงเหลือพฤติกรรมบางอย่างในระดับที่พัฒนาผ่านมา เช่นผู้ใหญ่มักจะแสดงออกถึงระดับที่ 2 ของกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันที่สะท้อนให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน แต่ขณะเดียวกันก็สามารถที่จะแสดงบทบาทการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีหุนหันพลันแล่นในบางครั้งซึ่งอยู่ในระดับ 0 หรือใช้การออกคำสั่งเพียงฝ่ายเดียวซึ่งอยู่ในระดับ 1 แต่ความถี่ในการเกิดพฤติกรรมแตกต่างกัน เรามักพบว่าค่าร้อยละส่วนใหญ่ของความถี่ในการแสดงออกถึงจริยธรรมทางสังคมทั้งสองด้านในแต่ละวัยแตกต่างกัน ซึ่งปรากฏให้เห็นถึงจริยธรรมทางสังคมในแต่ละระดับ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการ

ศึกษาการประเมินระดับจริยธรรมทางสังคม ซึ่งสามารถสรุปการพัฒนาในระดับจริยธรรมทางสังคมได้ดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงการพัฒนาในระดับจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

↑	ใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้วยวิธีร่วมมือกัน โดยคำนึงถึงความต้องการของตนเองและผู้อื่น	การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระดับ 3 วัยผู้ใหญ่	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการร่วมมือกันและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
	ใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้วยวิธีร่วมมือกันโดยใช้การจูงใจหรือใช้ความร่วมมือ	แลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน ระดับ 2 7-12 ปี	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์
	ใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้วยวิธีร่วมมือกันโดยการออกคำสั่งเพียงฝ่ายเดียว หรือปฏิบัติตามผู้อื่น	ใช้การออกคำสั่ง ฝ่ายเดียว ระดับ 1 5-9 ปี	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
↓	ใช้กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้วยวิธีร่วมมือกันโดยใช้กำลังทางกาย วุฒิภาพ หรือหุนหันพลันแล่น	ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ระดับ 0 3-6 ปี	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการเลียนแบบอย่างทันทีทันใด

ด้านกลวิธีการเจรจา แก่นพัฒนาการของ ด้านการแลกเปลี่ยน
เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน การหยิ่งลึกลับทางสังคม ประสบการณ์ร่วมกัน

ที่ มา : DeVries และ Zan, 1994. Moral classroom, moral children : Creating a constructivist atmosphere in early education. หน้า 34

จากทฤษฎีที่สำคัญทั้ง 3 คือทฤษฎีทางจริยธรรมของ Piaget ทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg และทฤษฎีการหยิ่งลึกลับทางสังคมของ Selman ได้เป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลและนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า และ

การวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ให้กับเด็กวัยอนุบาลในปัจจุบัน

1.4 การพัฒนาการพึ่งพาตนเอง

การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือการพัฒนาเด็กในระยะยาว ในการพัฒนาขั้นของการใช้เหตุผลทางจริยธรรม ซึ่งไม่เน้นแต่เพียงเนื้อหาเฉพาะของกฎเกณฑ์ทางจริยธรรม หรือพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมเท่านั้น DeVries และ Kohlberg (1987; 1990) ได้เสนอแนะว่า เป้าหมายของการส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์คือการพัฒนาเด็กไปสู่การพึ่งพาตนเอง ที่เด็กสามารถเข้าใจและปฏิบัติตนด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นทางจริยธรรม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ไม่เป็นแต่เพียงผู้รับคำสั่งจากผู้ใหญ่เท่านั้น

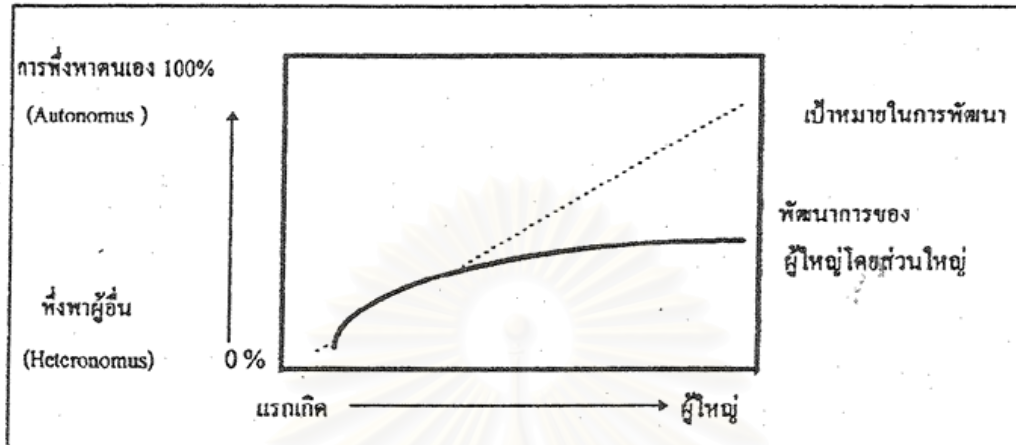
นอกจากนี้ความรู้สึกทางจริยธรรมที่สะท้อนมาจากระบบภายในการตัดสินใจ การกระทำผิดของบุคคล (internal system of personal conviction) นำไปสู่การพิจารณาการกระทำ และการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง จะทำให้เด็กรู้สึกถึงการที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบความสัมพันธ์ในการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันทางสังคม

DeVries และ Kohlberg (1987; 1990) ได้กล่าวสนับสนุนถึงการส่งเสริมให้เด็กพึ่งพาตนเอง โดยเด็กควรมีโอกาสเสนอ และเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการพิจารณา และสร้างข้อตกลงในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยเฉพาะข้อตกลงในชีวิตประจำวันที่เด็กสามารถทำได้ เพื่อส่งเสริมความรู้สึกภายในของการยอมรับและเห็นคุณค่าของความจำเป็นของกฎเกณฑ์และข้อตกลงของตน

อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้เด็กพึ่งพาตนเอง มีอิสระในการคิด และตัดสินใจ ไม่ได้หมายความว่าไม่ดูแลหรือแนะนำพฤติกรรมและการกระทำที่เหมาะสมให้กับเด็กเลย การที่จะพัฒนาการพึ่งพาตนเองให้กับเด็กต้องเริ่มจากการปฏิบัติต่อกับเด็กด้วยความสัมพันธ์แบบร่วมมือเด็กที่มีจริยธรรมแบบพึ่งพาตนเองจึงจะสามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดและเหมาะสมถูกต้องที่ตนเองควรกระทำ และต้องพิจารณาโดยนำเอาทัศนคติของผู้อื่นมาประกอบการพิจารณา ไม่เพียงแต่คิดถึงผลประโยชน์ของตนเองเพียงฝ่ายเดียว

Kamii (1985) เป็นผู้หนึ่งที่นำทฤษฎีของ Piaget มาประยุกต์ใช้ และค้นคว้าวิจัยการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองให้กับเด็ก โดยได้อธิบายถึงผลลัพธ์ในระยะยาวจากการที่เด็กได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการพึ่งพาตนเอง ดังภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการพึ่งพาตนเองในวัยผู้ใหญ่ ที่มาจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาผู้อื่น และแบบพึ่งพาตนเองที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

ภาพที่ 1 แสดงการพัฒนาการการพึ่งพาตนเองในวัยผู้ใหญ่ที่มาจาก การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งพาผู้อื่นและแบบพึ่งพาตนเอง

ที่มา: Kamii, 1985. Young children reinvent arithmetic: Implication of Piaget's theory. หน้า 41

จากภาพที่ 1 : Kamii อธิบายว่า กราฟแนวนอนเป็นระยะเวลาจากแรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ แนวตั้งแสดงสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการพึ่งพาผู้อื่น ที่พัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเอง เส้นปะ แสดงถึงการพัฒนาตามเป้าหมาย จากกราฟสอดคล้องกับการอธิบายถึงทฤษฎีจริยธรรมของ Piaget ดังตารางที่ 3 ในตอนต้นว่าในวัยเด็กทุกคนจะไม่มีอิสระ และได้รับการเลี้ยงดูด้วยความสัมพันธ์แบบพึ่งพาผู้อื่น เมื่อเติบโตขึ้น เด็กจะพัฒนาการพึ่งพาตนเองขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อสามารถควบคุมตนเองได้ และการถูกควบคุมจากผู้อื่นลดน้อยลงแต่ในความจริงพบว่าผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ไม่สามารถพัฒนาไปได้ตามเป้าหมายและจะหยุดการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำดังเส้นทึบในกราฟ

Piaget (1948 อ้างถึงใน Kamii, 1985) ได้บันทึกไว้ว่า มีผู้ใหญ่ที่สามารถพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองน้อยมาก สาเหตุสำคัญคือการเลี้ยงดูในวัยเด็กที่มักใช้รางวัลและการลงโทษแบบรุนแรง โดยขาดการอธิบายชี้แจงเหตุผลจึงสนับสนุนให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจริยธรรมแบบพึ่งพาผู้อื่น

การลงโทษ เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก การลงโทษเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ Piaget ได้เสนอแนะว่า การแลกเปลี่ยนความเข้าใจ และการสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของเด็กเป็นสิ่งจำเป็น

การส่งเสริมให้เด็กมีการพึ่งพาตนเองจึงควรเป็นเป้าหมายของการศึกษาในปัจจุบัน การศึกษาวิจัยของ McKinnon และ Renner (1971) จากกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และผ่านการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ McKinnon และ Renner รายงานว่า มีเพียงร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างที่สามารถคิดเชิงตรรกะได้ในขั้นพัฒนาการของ Piaget ระดับปฏิบัติการอย่างสมบูรณ์

การศึกษาวิจัยของ Schwebel (1978) พบว่าความสามารถของนักศึกษาที่มา จากวิธีการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย คือการเน้นให้ผู้เรียนผ่านการทดสอบซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะพยายามทำคะแนนให้ดีและเชื่อฟังโดยไม่มีข้อโต้แย้ง ระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการพึ่งพาผู้อื่นมัก ปรากฏอยู่ในการศึกษาของทุกประเทศ McKinnon รายงานว่า มีนักศึกษาถึงร้อยละ 20 ที่ไม่สามารถพัฒนาได้ถึงระดับปฏิบัติการ (formal operation) และพบว่าถ้านักศึกษาไม่สามารถคิดเชิงตรรกะและอยู่ในระดับปฏิบัติการได้จะมีขีดจำกัดทางความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ และการพึ่งพาตนเอง

จากการศึกษาวิจัยผลของวิธีการเลี้ยงดู และรูปแบบการศึกษากับการ พัฒนาการพึ่งพาตนเอง จึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาที่เหมาะสมควรคำนึงถึงการ พัฒนาเด็กไปสู่การพึ่งพาตนเอง การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ได้ให้ ความสำคัญในการพัฒนาการพึ่งพาตนเองให้กับเด็กอันเป็นพื้นฐานของการสร้างผู้ใหญ่ที่มีคุณ ภาพของสังคม

1.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก

จากการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ตาม แนวคอนสตรัคติวิสต์ (Ormrod, 1995; Slavin, 1994) พบว่าสติปัญญาและวุฒิภาวะทางจริย ธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการให้เหตุผลทางจริยธรรมและการพัฒนาจริยธรรมทาง สังคม ข้อมูลดังกล่าวมาจากพื้นฐานทางทฤษฎีของ Piaget และ Kohlberg ที่กล่าวถึงความ สัมพันธ์ทางบวกกับระดับความสามารถทางสติปัญญา และทักษะการหยิ่งลึกทางสังคม Kohlberg (1979; 1984) เชื่อว่า การพัฒนาจริยธรรมขึ้นอยู่กับสติปัญญาและการหยิ่งลึกในวิธี การที่เฉพาะเจาะจงนอกเหนือจากปัจจัยอื่นๆ การพัฒนาจริยธรรมแต่ละขั้นต้องการความ สามารถทางสติปัญญาและการหยิ่งลึกอย่างแท้จริง

ลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลบางประการขึ้นอยู่กับลักษณะของพันธุกรรม ด้วย ตัวอย่างเช่น การค้นพบอารมณ์ของเด็กทารกแรกเกิดที่แตกต่างกัน ซึ่งเกือบทั้งหมดมีมาตั้ง แต่แรกเกิด แต่นักพัฒนาการร่วมสมัย เช่น Clarke – Stewart (1988), Plomin (1989) และ Thomas และ Chess (1977) เชื่อว่า องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมสามารถที่จะเปลี่ยนบุคลิก

ภาพของเด็ก เช่น มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง หรือขาดความมั่นใจ หงุดหงิด และไม่พัฒนาในด้านจริยธรรมได้

จากการศึกษาสามารถสรุปได้เป็น 2 ปัจจัยที่สำคัญ คือ

1. ปัจจัยที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ สิ่งที่สืบทอดมาจากพันธุกรรม เช่น ระดับความสามารถของสติปัญญา หรือ อารมณ์ เป็นต้น ซึ่งถือเป็นปัจจัยภายในเฉพาะบุคคล
2. ปัจจัยภายนอก คือ สิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดของนักพัฒนาการที่กล่าวมาข้างต้น เชื่อว่าสามารถปรับปรุงและส่งเสริมองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมให้ช่วยเด็กได้พัฒนาจริยธรรมทางสังคมได้ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่เป็นบรรยากาศการเรียนรู้ของการมีปฏิสัมพันธ์ที่เด็กจะต้องเรียนรู้จากครูและผู้อื่น

ตอนที่ 2 หลักการสำคัญของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในการศึกษาปฐมวัยกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มาจากพื้นฐานทฤษฎีทางจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสติปัญญาและการรู้คิด ซึ่งตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ไว้ 2 ประการ (DeVries and Kohlberg, 1987;1990) คือ

1. ธรรมชาติของประสบการณ์ทางจิตวิทยาในโรงเรียน มีความเป็นไปได้ในการที่จะส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านสังคม สติปัญญา จิตใจ และจริยธรรม
2. ทิศทางการศึกษาของโลกที่มีต่อครู และความสำคัญกับการฝึกหัดในห้องเรียนมีผลต่อธรรมชาติทางการเรียนรู้ของเด็กจากประสบการณ์ทางจิตวิทยาในห้องเรียน

จากความสัมพันธ์ทั้ง 2 ประการ นำไปสู่การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ตั้งแต่ปี 1960 เป็นต้นมาได้เริ่มมีการนำความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสติปัญญามาใช้ในชั้นเรียนอนุบาล มีการนำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสนใจ การเล่นการทดลองและส่งเสริมความร่วมมือมาใช้ในชั้นเรียน ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กวัยอนุบาล

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ได้เสนอแนวทางในการปฏิบัติ (DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ 2) บทบาทครูที่เป็นเสมือนเพื่อน และผู้แนะนำ กระตุ้นให้เด็กได้ริเริ่ม ได้เล่น ได้ทดลอง และให้เหตุผล ให้ความร่วมมือกับเด็กและใช้การควบคุม หรือสั่งการเด็กน้อยที่สุด และ 3) การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสร่วมมือกับผู้อื่นได้เรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี เพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ชีวิตในสังคมท่ามกลางบุคคลต่างๆ

1. การส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ

จากการศึกษาการพัฒนาสติปัญญาเพื่อนำไปสู่วิธีการส่งเสริมให้เด็กสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นจากภายใน ด้วยตนเองมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ ได้แก่

1.1 ความสนใจ (interest)

Piaget (1954; 1981; 1969; 1970 อ้างถึงใน DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) ถือว่า ความสนใจเป็นเสมือนแหล่งพลังงานของกระบวนการสร้างความรู้ เพราะถือว่าความสนใจเป็นศูนย์กลางของการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ที่ทำให้เกิดการสังเกตและการพิจารณารายละเอียด ซึ่งทำให้เด็กได้เป็นผู้สร้างความรู้และสติปัญญา นอกจากนี้ ความสนใจยังมีผลด้านจิตใจ เพราะความสนใจนำไปสู่การพัฒนาสติปัญญา ถ้าปราศจากความสนใจ เด็กจะไม่พยายามเรียนรู้ และไม่สนใจต่อประสบการณ์ต่างๆ จึงทำให้กระบวนการปรับโครงสร้างความรู้ และกระบวนการปรับขยายโครงสร้างความรู้ไม่เกิดขึ้น เพราะเด็กไม่สนใจหาเหตุผลมาอธิบายหรือแก้ปัญหา ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่จะพัฒนาเด็กจะต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็ก

1.2 การเล่น (play)

กิจกรรมบางอย่างที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจเกี่ยวข้องกับการเล่น Piaget (1969; 1970 อ้างถึงใน DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) กล่าวว่า การเล่นเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งจากวิธีการสอนแบบเร่งเรียนโดยทั่วไปไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเล่น เพราะคิดว่าการเล่นไม่มีหลักที่แน่นอนในการส่งเสริมเด็ก แต่แนวคอนสตรัคติวิสต์ให้ความสำคัญกับการเล่น และนำการเล่นมาใช้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กวัยอนุบาล โดยถือว่าการเล่นเป็นส่วนประกอบในการเรียนรู้เพราะจะทำให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของชีวิต ได้ใช้ภาษาในการแสดงออก แสดงความรู้สึก และใช้ความคิด Piaget และ Inhelder (1969) เสนอแนะว่าการเล่นประเภทเกมต่างๆ เด็กจะได้เรียนรู้กติกา และช่วยให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญาและจริยธรรมทางสังคม นอกจากนี้การเล่นที่ปราศจากการบังคับและการลงโทษจากผู้ใหญ่จะช่วยเติมเต็มชีวิตในวัยเด็กอีกด้วย

1.3 การทดลอง (experimentation)

การทดลอง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกและนำไปสู่ความรู้ที่ถูกต้องแท้จริง การทดลองเป็นสิ่งที่ท้าทายและกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยเฉพาะความรู้ที่เด็กจะสร้างขึ้นเกี่ยวกับโลกทางกายภาพ ขณะเดียวกันการทดลองนำเด็กไปสู่การทำกิจกรรมต่างๆ ที่มุ่งมั่นในสิ่งที่เด็กๆ ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

1.4 ความร่วมมือ (cooperation)

Piaget ให้ความสำคัญกับความร่วมมือ และสนับสนุนความสัมพันธ์แบบร่วมมือให้เกิดขึ้นทั้งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ และระหว่างเด็กกับเพื่อนๆ ซึ่งถือเป็นกระบวนการทาง

สังคม นอกจากนี้ ความขัดแย้ง(conflict) ที่เกิดขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กยอมรับนับถือซึ่งกันและกันยอมรับในความปรารถนา ความต้องการ ความคิดของแต่ละบุคคล และความร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการที่เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

2. บทบาทครูที่เป็นเสมือนเพื่อน และผู้แนะนำ

Collins และ Green (1992) ได้อธิบายถึงผลของการที่เด็กและครูอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนเป็นเวลานานว่าทั้งครูและเด็กมีอิทธิพลต่อองค์ประกอบทางสังคม อารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม และสติปัญญาที่มาจากชั้นเรียน ซึ่งครูและเด็กจะร่วมกันสร้างสังคม สร้างสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม บรรทัดฐานทางสังคม การแสดงบทบาทที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ใน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแสดงออกถึงความรู้สึกของแต่ละบุคคลจากบริบทของการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้ นำไปสู่การสร้างโอกาสในการเรียนรู้ และความรู้ใหม่ ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำเด็กไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมาย ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม คือการให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ สิ่งเหล่านี้จึงขึ้นอยู่กับพฤติกรรม การสอนของครู

การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้สอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีลักษณะที่แตกต่างจากการสอนแบบเก่าที่เชื่อว่า ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ซึ่ง DeVries และ Kohlberg(1987;1990) ได้เสนอหลักการสำคัญในการพัฒนาความคิด และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูไปสู่การเป็นครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ที่สำคัญ 3 ประการคือ

2.1 จากบทบาทการเป็นผู้สอนไปสู่การเป็นผู้สร้าง(from instruct to construct)

ครูที่มาจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิม มีความคิดเรื่องการสอนว่า ครูคือผู้ถ่ายทอดความรู้ ซึ่งครูที่ได้รับการฝึกหัดมาด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม จะเน้นที่เนื้อหาความรู้และวิธีการที่จะนำเสนอให้กับเด็ก โดยครูจะถูกฝึกหัดให้สอนโดยลำดับเนื้อหา ฝึกฝน ทดสอบ และทดสอบเด็ก ในทัศนะของแนวคอนสตรัคติวิสต์ ต้องการให้ครูลดบทบาทการเป็นผู้สั่งสอน แต่เป็นผู้ให้คำแนะนำ เพื่อให้เด็กได้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง แต่ครูจะต้องติดตามความสนใจ และสิ่งที่เด็กเรียนรู้เพื่อช่วยให้อะไรที่เด็กเรียนรู้ของเด็กบรรลุผล

2.2 จากการใช้การเสริมแรงไปสู่ความสนใจ(from reinforcement to interest)

ความสนใจเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กดังได้กล่าวมาแล้ว การให้ความสนใจกับความคิด และความสนใจของเด็กจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์จะต้องให้การสนับสนุน และกระตุ้นความสนใจของเด็กไปสู่การเรียนรู้ จึงมีความแตกต่างจากการใช้แรงเสริมภายนอก เช่น รางวัลต่างๆ เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด และความสนใจเป็นเสมือนแรงจูงใจภายใน ที่นำเด็กไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้

2.3จากการบังคับควบคุมไปสู่การพัฒนาเด็กให้พึ่งพาตนเอง(from obedience to autonomus)

วิธีการสอนแบบดั้งเดิมตามแนวพฤติกรรมนิยม มีวิธีการสอนที่ต้องการให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามครู เพราะถือว่าครูคือแหล่งความรู้และเป็นเสมือนกฎเกณฑ์ในการควบคุมการแสดงออกของเด็ก ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครูจึงเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาผู้อื่น แต่การเปลี่ยนแปลงความคิดครู จากการบังคับควบคุมเด็กไปสู่การส่งเสริมให้เด็กพึ่งพาตนเอง หรือสามารถควบคุมตนเอง เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างครูกับเด็ก และพัฒนาเด็กไปสู่การมีจริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง

แนวคอนสตรัคติวิสต์ให้ความสำคัญกับความสามารถของเด็กในการกระทำและการส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่สำคัญแหล่งหนึ่ง นอกจากนี้การส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้และมีเหตุผลในการกระทำ ช่วยให้เด็กสร้างความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกัน แสดงออกถึงการยอมรับนับถือ(respect) ในความคิดและการกระทำซึ่งกันและกัน ซึ่ง Piaget (1976 อ้างถึงใน DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) ได้เสนอแนะว่าบทบาทครู คือ เป็นผู้ประเมิน ผู้จัดการ ผู้กระตุ้น และผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ครูต้องมีความรู้ทางจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ครูต้องเข้าแทรกแซงเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจเหตุผล ครูต้องเป็นผู้จัดการในการเตรียมกิจกรรม และสถานการณ์ที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และขณะเดียวกันครูต้องสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือให้เกิดขึ้นกับเด็กคุณลักษณะทั้ง 4 ประการจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูที่สอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ประสบความสำเร็จและทำให้พฤติกรรมการสอนของครูมีความแตกต่างจากครูที่มาจากวิธีการสอนแบบเก่า

3. การส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสร่วมมือกับบุคคลอื่น ได้เรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งท่ามกลางชีวิตในสังคม

Piaget (1915; 1976; 1963; 1976 อ้างถึงใน DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) กล่าวว่า การที่เด็กได้ใช้ชีวิตท่ามกลางสังคมเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อพัฒนาการของเด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการควบคุมตนเองและการร่วมมือกันในกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกร่วมของการเป็นหมู่คณะ นอกจากการร่วมมือแล้ว เด็กยังจำเป็นจะต้องเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งและพัฒนาไปสู่การให้ความร่วมมือ

สถานการณ์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ชีวิตในสังคมที่อยู่ท่ามกลางบุคคลอื่น การที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับความคิดและความปรารถนาของบุคคลอื่น นำไปสู่การลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และมีทักษะแบบร่วมมือ บทบาทหนึ่งของครูตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ คือการ

สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ตระหนักถึงบุคคลอื่น และเห็นถึงความจำเป็นในการร่วมมือกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการที่ครูจะสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือ และนำไปสู่การพัฒนาการพึ่งพาตนเองให้กับเด็ก

ความรู้ในโปรแกรมการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

แบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะประเภทความรู้ในทฤษฎีของ Piaget (DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) คือ

1. ความรู้ทางกายภาพ (physical knowledge)

เป็นการสร้างความรู้ที่เด็กได้รับเมื่อกระทำกับวัตถุ และสังเกตปฏิกิริยาของวัตถุ นำเด็กไปสู่การพยายามที่จะค้นหาว่าอะไรเกิดขึ้น และนำไปสู่การค้นคว้าทดลองอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับวัตถุและปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากการกระทำ นำเด็กไปสู่การสร้างความรู้ทางกายภาพขณะเดียวกันเด็กยังได้เรียนรู้ความสัมพันธ์และนำไปสู่ความรู้ทางตรรกะ – คณิตศาสตร์ อีกด้วย

2. ความรู้ทางตรรกะ – คณิตศาสตร์ (logio – mathematical knowledge)

เป็นความรู้ที่เด็กได้รับเมื่อกระทำกับวัตถุ ซึ่งนำไปสู่ลักษณะของวัตถุที่ไม่ได้มีอยู่ในความคิดเพียงความคิดเดียว ตัวอย่างเช่น จำนวน 2 ซึ่งไม่ได้ปรากฏให้เห็นในวัตถุแต่เด็กสามารถเข้าใจถ่ายโยงเข้าสู่กลุ่มของความสัมพันธ์และเรียกเป็นจำนวนได้ Piaget ถือว่าความรู้ประเภทนี้เป็นการกระทำด้วยการพิจารณาจากนามธรรม ซึ่งพื้นฐานไม่ได้มาจากการกระทำของวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการกระทำที่สัมพันธ์กัน ความรู้ประเภทนี้นำเด็กไปสู่การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์ และความสัมพันธ์ต่าง ๆ

3. ความรู้ทางสังคม (social – arbitrary knowledge)

เป็นความรู้ที่เด็กจะได้รับเมื่อมีประสบการณ์ทางสังคมโดยบุคคลในสังคมเป็นผู้ให้ความรู้เหล่านี้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม และเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ เช่นวันและเทศกาลต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในสังคม และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับโลกภายนอก ความรู้และประสบการณ์เหล่านี้จึงเป็นแนวทางในการที่ครูจะนำไปจัดทำหลักสูตรเตรียมกิจกรรมและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

อาจกล่าวได้ว่าแนวคอนสตรัคติวิสต์มีความสำคัญอย่างมากกับประสบการณ์และความรู้ของเด็กที่มีต่อโลกทางกายภาพ และโลกทางสังคม ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาเด็กตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่สำคัญ คือการพัฒนาสติปัญญาและจริยธรรมทางสังคมของเด็กควบคู่กันไป

DeVries และ Kohlberg (1987; 1990) อธิบายถึง แนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ได้นำหลักการสำคัญของทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาสติปัญญาและจริยธรรมทางสังคมควบคู่กันไป การศึกษาวิจัยของ Piaget ได้นำมาใช้

เป็นประโยชน์อย่างมากในการศึกษาด้านการพัฒนสติปัญญาและด้านจริยธรรม อันเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาการศึกษาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ แม้ว่า Piaget จะไม่ใช่ นักการศึกษา แต่ นักการศึกษาได้นำหลักการของการศึกษาวิจัย และทฤษฎีของ Piaget มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ผลงานของ Piaget ได้มีอิทธิพลอย่างมากมากับการปฏิรูปการศึกษาของนานาชาติ ซึ่งเป็นความต้องการของ Piaget ในการที่จะมีส่วนพัฒนาเทคนิควิธีในการพัฒนา สติปัญญาให้กับเด็ก (DeVries and Kohlberg, 1987; 1990)

ในปี 1984 องค์การยูเนสโก ได้ตีพิมพ์ผลงานวิจัยของ Piaget ซึ่งเป็นหลักในการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างสมบูรณ์ Piaget เน้นการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญและถือว่าเกี่ยวข้องกับการพัฒนสติปัญญา แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาจากวิธีการดั้งเดิมในการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การศึกษาที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ดังทัศนะของ Piaget ที่กล่าวไว้ว่า

“สำหรับทฤษฎีการศึกษาแบบเก่า (Traditional Education) ที่มักจะปฏิบัติต่อเด็กราวกับว่าเด็กเป็นผู้ใหญ่ตัวเล็ก ราวกับว่าเด็กมีเหตุผล และความรู้สึกเท่ากับผู้ใหญ่ แตกต่างกันไปเพียงแต่ขาดความรู้และประสบการณ์ ดังนั้น เด็กในทัศนะของการศึกษาแบบดั้งเดิมจึงไม่ต่างอะไรกับผู้ใหญ่ที่โง่เขลา งานของนักการศึกษาจึงไม่มีอะไรมากไปกว่าการสร้างสติปัญญาให้กับเด็ก เนื้อหาความรู้หลักที่จัดให้มาจากภายนอกซึ่งคิดว่าน่าจะเพียงพอในตัวเอง แต่ปัญหากลายเป็นความแตกต่างที่แท้จริงขณะที่เราเริ่มต้นจากสมมติฐานของโครงสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าความคิดของเด็กมีคุณภาพที่ แตกต่างจากที่เป็นตัวของเด็ก ดังนั้นเป้าหมายหลักของการศึกษาคือการสร้างพลังทางสติปัญญาและเหตุผลทางจริยธรรมให้เกิดขึ้น แต่พลังไม่ได้สร้างขึ้นจากภายนอก ดังนั้นคำถามคือการที่จะค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด และสภาพแวดล้อมที่จะช่วยให้เด็กได้สร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นด้วยตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การที่จะประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สติปัญญา และการมีจิตใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นเป้าหมายของจริยธรรมทางสังคม” (Piaget, 1960; 1970 อ้างถึงใน DeVries and Kohlberg, 1987; 1990)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เป็นหัวใจหลักของแนวคอนสตรัคติวิสต์ ดังนั้นหลักสูตร และวิธีการสอนที่นำแนวคอนสตรัคติวิสต์ มาใช้จึงประกอบด้วยกิจกรรมทั้งรายบุคคลและเป็นรายกลุ่มที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสติปัญญาควบคู่กับการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์มีลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ

1. เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคม
2. เด็กมีปฏิสัมพันธ์ภายในระหว่างวิธีการในการสร้างความรู้ ความเข้าใจปัจจุบันของเด็กต่อเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ และนำเข้าไปสู่ประสบการณ์ใหม่

การนำทฤษฎีจริยธรรมทางสังคมของ Piaget ไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

ทฤษฎีจริยธรรมทางสังคมของ Piaget นำไปสู่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน และเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ DeVries และ Zan (1994) อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่หรือครูกับเด็ก และระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนจากการศึกษาทฤษฎีของ Piaget ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ที่สอดคล้องกับจริยธรรมแบบพึ่งพาผู้อื่น และจริยธรรมแบบพึ่งพาตนเอง ได้แก่

1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบบังคับหรือควบคุม (coercive or controlling relationship) เป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับจริยธรรมแบบพึ่งพาผู้อื่น คำว่า “Heteronomus” มาจากรากศัพท์ที่มีความหมายว่า “ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้อื่น” ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ครูใช้การบังคับ หรือควบคุม โดยเป็นผู้กำหนดสิ่งที่เด็กต้องทำ หรือห้ามไม่ให้เด็กทำโดยใช้กฎเกณฑ์ หรือคำสั่งที่ครูเป็นผู้กำหนด ในความสัมพันธ์ประเภทนี้มาจากการสร้างการยอมรับนับถือเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเด็กจะถูกคาดหวังให้ยอมรับ และปฏิบัติตามผู้ใหญ่ วิธีการที่ผู้ใหญ่ใช้ในการบังคับให้เด็กปฏิบัติตาม อาจเป็นการบังคับด้วยคำพูด หรือใช้การลงโทษ และรวมถึงการควบคุมให้เด็กปฏิบัติตามด้วยความอ่อนโยน

ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ได้รับการปฏิบัติจากความสัมพันธ์ประเภทนี้ ทำให้เด็กต่อต้าน หรือการที่เด็กแอบกระทำผิดเมื่อไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ใหญ่ ไม่ส่งผลดีต่อร่างกาย และจิตใจของเด็ก และหากเด็กปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้ใหญ่กำหนดเป็นเวลานาน เด็กจะกลัวจักการคิด การตั้งคำถาม การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ หรือทดสอบความคิด และความตั้งใจของตนเอง ในทัศนะของ Piaget มองว่าเด็กเป็นคนที่อ่อนส่อนง่าย ไม่สามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจทาง จริยธรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง และส่งผลให้เด็กมีนิสัยโน้มเอียงไปทางการปฏิบัติตามผู้อื่นอย่าง ง่ายดาย โดยไม่พิจารณาเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นตามมา คือเด็กอาจถูกชักนำให้ปฏิบัติตามในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และสุดท้ายเด็กจะต่อต้านเพื่อต้องการอิสระ ผลที่เกิดขึ้นด้านอารมณ์ที่ค้นพบคือ เด็กอาจจะไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้ โดยแสดงลักษณะของการเป็นผู้อ่อนน้อม ทั้งนี้เพราะเด็กถูกรอบงำ เด็กจะรู้สึกว่าเขาเองด้อย และยอมรับว่าผู้อื่นมีคุณค่ามากกว่า ดีกว่า เด็กจึงขาดความเชื่อมั่น ในด้านสติปัญญา การบีบบังคับเด็กมาก ๆ เด็กอาจจะแสดงออกโดยไม่มีปฏิกิริยา

โต้ตอบกับความคิด เด็กมักจะอยู่เฉย ๆ ไม่มีคำถาม ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ และไม่มีแรงกระตุ้นในการคิด การตอบคำถาม หรือการอธิบายเหตุผล

ลักษณะเหล่านี้สะท้อนถึงเด็กที่ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ขาดความสนใจในผู้อื่น ไม่มีการพึ่งพาตนเอง ซึ่งส่งผลในทางลบให้กับเด็กเป็นอย่างมาก

1.2 ความสัมพันธ์แบบร่วมมือ (cooperative relationship) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบร่วมมือ สอดคล้องกับจริยธรรมแบบพึ่งตนเอง คำว่า "autonomus" หมายถึง "การควบคุมตนเอง หรือการพึ่งพาตนเอง" ในทัศนะของ Piaget การควบคุมตนเองไม่ได้หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยไม่มีการช่วยเหลือจากผู้อื่นแต่หมายถึง การที่แต่ละคนเป็นผู้มีจริยธรรมของการพึ่งพาตนเองปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของจริยธรรมด้วยตนเอง ดังนั้น กฎจึงถูกสร้างขึ้นด้วยตนเอง และใช้ควบคุมตนเองเป็นหลัก ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้จะมีความรู้สึกของผู้ที่เห็นถึงความจำเป็นของกฎเกณฑ์

ความสัมพันธ์แบบร่วมมือ เป็นวิธีเดียวที่ Piaget กล่าวว่า เป็นวิธีที่ผู้ใหญ่จะเลิกใช้อำนาจโดยไม่จำเป็นและนำไปสู่การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน การปฏิบัติที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบร่วมมือ คือการให้ความร่วมมือ ซึ่งความร่วมมือ หมายถึงการมุ่งมั่นที่จะบรรลุวัตถุประสงค์พร้อมกัน โดยให้ความช่วยเหลือกันและกัน ที่ตระหนักถึงความรู้สึกและทัศนะของผู้อื่น ความร่วมมือจึงเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อจุดมุ่งหมาย โดยแต่ละคนเอาใจใส่และปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้สามารถคิดอย่างอิสระและสร้างสรรค์ เลิกใช้อำนาจโดยไม่จำเป็น และให้เด็กได้มีโอกาสควบคุมพฤติกรรมของ ตนเอง ยอมรับในความต้องการความสนใจของเด็ก

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่เกิดจากความสัมพันธ์แบบร่วมมือ เมื่อเด็กได้รับการยอมรับนับถือในความคิด และความปรารถนาที่มีของตนเองจากครู นำไปสู่การยอมรับนับถือผู้อื่น เด็กได้พัฒนาการพึ่งพาตนเอง จากการที่เด็กมีโอกาสควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เมื่อเด็กสามารถทำในสิ่งที่ตั้งใจ เด็กจะสร้างระบบของจริยธรรม สังคม สติปัญญา ความรู้สึก ความสนใจ ค่านิยม ได้อย่างมั่นคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เด็กจะเห็นคุณค่าของตนเอง และมีความมั่นใจในตนเอง ผลลัพธ์ที่เกิดด้านอารมณ์ เด็กจะรู้สึกยอมรับและเห็นใจผู้อื่น เด็กจะตอบสนองต่อความร่วมมือด้วยเจตนาที่ดี มีความรู้สึกเชื่อมั่น และกระตือรือร้นในการศึกษา ค้นคว้า และหาเหตุผลสำหรับกฎเกณฑ์ ในด้านสติปัญญา เด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างกระตือรือร้นในการปรับความคิดของตนเอง รับรู้ความคิดของผู้อื่น สามารถใช้คำถามเพื่อค้นหาสาเหตุ สามารถวิเคราะห์ อธิบาย และประยุกต์สิ่งต่าง ๆ ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

Piaget เน้นว่า เด็กจะใช้กระบวนการสร้างความรู้ในโครงสร้างของสติปัญญา เกี่ยวกับระบบการปกครองของสังคม ความรู้สึก ความสนใจ และค่านิยม ซึ่งถูกจัดอยู่ในความรู้

สักชอบหรือไม่ชอบ ที่สำคัญเด็กที่มาจากความสัมพันธ์แบบร่วมมือจะสร้างความรู้สึกรู้สึกของความปรารถนาดีต่อผู้อื่น และความรู้สึกทางจริยธรรมจะเกิดขึ้นกับตนเองได้เมื่อมีความรู้สึกรู้สึกปรารถนาดีต่อผู้อื่น

2. ความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเด็กกับเพื่อน

การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมักจะได้รับการละเลย โดยเฉพาะในห้องเรียน เด็กมักจะถูกห้ามไม่ให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เด็กจึงมีโอกาสน้อยที่จะปฏิสัมพันธ์ หรือเล่นด้วยกันนอกเวลาเรียน ซึ่งไม่อาจจะยืนยันได้ว่าเด็กจะสามารถพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นมิตรต่อกัน ไปในทิศทางที่เหมาะสมเสมอไป การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์อย่างมากในการพัฒนา จริยธรรมทางสังคม และการพัฒนาสติปัญญาให้กับเด็ก

Piaget (DeVries and Kohlberg, 1987; 1990) ได้เสนอแนะการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนให้มีความสัมพันธ์แบบร่วมมือจึงเป็นบทบาทที่ครูจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อนำเด็กไปสู่การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นจากความสมดุล ซึ่งไม่เคยประสบความสำเร็จในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก นอกจากนี้ผู้ใหญ่จะลดอำนาจการควบคุมลง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนำไปสู่การรู้จักแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทำให้การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดลง แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนอาจเกิดความไม่สมดุลขึ้น เมื่อเด็กมีความขัดแย้ง และการพึ่งพาตนเองของเด็กอาจถูกทำลายไปได้เช่นกัน

2. เด็กสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือนและความต่างของตนเองกับผู้อื่น การกระตุ้นให้เด็กเป็นผู้มีจิตสำนึกของตนเองที่จะยอมรับความปรารถนาของผู้อื่น ทำให้เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและตระหนักในความแตกต่าง ทำให้เด็กรู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ความสนใจในเพื่อนนำเด็กไปสู่การพึ่งพาตนเอง เด็กจะค่อยๆ ปรับตัว วิธีการที่จะนำเด็กไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างกันคือ ความร่วมมือ (Piaget 1932; 1965 อ้างถึงใน DeVries and Zan, 1994) เพราะ ความร่วมมือเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และสามารถรับรู้ทัศนคติของผู้อื่น ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และแรงกระตุ้นที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กรู้จักการแบ่งปันอย่างมีความหมาย รู้จักการแก้ปัญหา ความขัดแย้ง และ รู้จักการสร้างและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ดังนั้น บทบาทครูในการส่งเสริม

ความสัมพันธ์แบบ ร่วมมือระหว่างเพื่อน คือการจัดเตรียมโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน แทรกแซงเมื่อเด็กมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและนำเด็กไปสู่การแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยการ8520ชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ และการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามครูต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กที่จะรู้ว่าม เขาแต่ใจตนเอง ซึ่งเด็กต้องการเวลาและโอกาสในการเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองด้วย

การนำทฤษฎีการให้เหตุผลทางจริยธรรมของ Kohlberg ไปใช้ในการส่งเสริม จริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

การศึกษาวิจัยของ Kohlberg และการวิจัยจำนวนมากที่ใช้วิธีการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรมกับเด็กโต พบว่าการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมสามารถ ส่งเสริมและพัฒนาขั้นการให้เหตุผลทางจริยธรรมแก่เด็ก แต่พบว่าการให้เหตุผลของเด็กมักจะให้เหตุผลที่สูงกว่าขั้นจริยธรรมที่ตนเองเป็นอยู่ในปัจจุบัน1 ขั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กมีแนวโน้มที่จะขอให้อะไรในในระดับที่สูงขึ้นกว่าระดับที่ตนเองเป็นอยู่ (Power; Higgins and Kohlberg, 1989)

การพูดคุยปัญหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางจริยธรรม ทั้งในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนและเหตุการณ์สมมติโดยเน้นความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างกัน จึงเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กได้ โดยการส่งเสริมให้เด็กตระหนักถึงความรู้สึกของผู้อื่น ส่งเสริมการพัฒนาความคิดของเด็กในวัยอนุบาลที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ส่งเสริมให้เด็กสามารถพิจารณาความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างตนเองกับผู้อื่นได้

การนำทฤษฎีการหยั่งลึกทางสังคมของ Selman ไปใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในปัจจุบัน

การพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ได้ใช้ทฤษฎีของ Selman ในการพัฒนารูปแบบการประเมินความเข้าใจระหว่างบุคคลและบัญญัติความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่เป็นหลักในการศึกษาระดับจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในปัจจุบันขึ้น (DeVries and Zan, 1994)

Zan (1996) ได้อธิบายถึงการพัฒนารูปแบบของความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ Selman จากรูปแบบการหยั่งลึกทางสังคมว่า ในปี 1990 Selman และ Schultz ประสบความสำเร็จในการพัฒนารูปแบบของความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Understanding Model) โดยนำแนวคิดพื้นฐานของสติปัญญา อารมณ์ และ

พฤติกรรมความสามารถทางสังคมเข้าด้วยกัน รูปแบบนี้ได้นำเอาระดับของการหยิ่งลึกทางสังคม ที่ถือว่าเป็นโครงสร้างที่ลึก (deep structure) ของความเข้าใจที่สะท้อนถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมาใช้ในการประเมินความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในด้านการกระทำ และความเข้าใจระหว่างบุคคลที่สะท้อนถึงพฤติกรรมขณะที่มีปฏิสัมพันธ์

ดังนั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าแนวคอนสตรัคติวิสต์ เป็นแนวทฤษฎีหนึ่งในการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กวัยอนุบาล ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความรู้ โดยเด็กเป็นผู้ริเริ่มและพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม มีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงบันดาลใจภายในของเด็กจากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่สำคัญแหล่งหนึ่งที่ได้รับการส่งเสริมจากครูที่เข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และปฏิบัติต่อกัน โดยที่ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ แนะนำ ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กไปสู่การยอมรับนับถือในความคิดและการกระทำของตนเองและบุคคลอื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างกฎกติกา การอยู่ร่วมกันและความเป็นตัวของตัวเอง

ตอนที่ 3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบอภิปรายและการใช้นิทาน ปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก

1. วิธีการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย

การจัดประสบการณ์แบบอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น เป็นการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในชั้นได้แสดงซึ่งความคิดเห็นที่มีเหตุผล มีข้อเสนอแนะ ต่าง ๆ ต่อหน้าที่ประชุมของชั้น อีกทั้งการอภิปรายยังเป็นการพิจารณาสำรวจและตรวจสอบหัวข้อเรื่องที่จะเรียนหรือปัญหาที่จะหาคำตอบโดยมีการพิจารณาทุกแง่มุมอย่างรอบคอบ จากหลายฝ่ายโดยที่ผู้ร่วมอภิปรายทุกคนมีความบริสุทธิ์ใจที่จะโต้แย้งสนับสนุนด้วยตนเองและหลักฐานแทนที่จะใช้การปะทะกันอย่างการโต้ว่าที่ (สุวัฒน์ นิยมคำ, 2517 : 157)

จะเห็นว่าการอภิปรายเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อช่วยแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่างครูกับเด็ก หรือระหว่างเด็กกับเพื่อน โดยมีครูเป็นผู้ประสานงาน นอกจากครูจะเป็นฝ่ายตั้งปัญหาซักถามเด็กแล้ว ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถามปัญหาบ้างและให้เด็กได้มีส่วนช่วยตอบ

ความสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย

1. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการแสดงกิจกรรม
2. เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสเด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด

3. เป็นการส่งเสริมการเคารพในเหตุผลของผู้อื่น เป็นการฝึกการทำงานแบบประชาธิปไตย

การอภิปรายจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สร้างเจตคติที่ถูกต้อง ขยายประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขึ้น และทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง (วินิจ เกตุขำ และชาญชัย ศรีไสยเพชร, 2522 : 164-165)

ขั้นตอนของการจัดประสบการณ์แบบอภิปราย

กาญจนา เกียรติประวัติ ได้แบ่งขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบอภิปรายเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้ออภิปราย เป็นการร่วมพิจารณาปัญหาหรือหัวข้อด้วยกัน
2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเด็กระดับปฐมวัยมักจะพบในลักษณะสนทนากับครูที่เด็กทุกคนมีส่วนร่วม และให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นโดยทั่วถึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ
3. การหาข้อยุติ เป็นการดำเนินไปถึงขั้นสรุปผล (กาญจนา เกียรติประวัติ, 2524 : 73)

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าการจัดประสบการณ์แบบอภิปรายนี้เป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นและชี้นำประเด็นให้เด็กได้คิดและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การอภิปรายของเด็กนี้จะทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองมีความสำคัญต่อกิจกรรม ช่วยให้เกิดความพร้อมความกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา และการเปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันนั้น เพื่อให้มีโอกาสประสบกับทฤษฎีที่ขัดแย้งกับโครงสร้างทางความคิดทางจริยธรรมเดิมของตน ในจังหวะที่เกิดความขัดแย้งนี้ หากมีการชี้นำที่เหมาะสม ก็จะช่วยให้เด็กพัฒนาเหตุผลทางจริยธรรมให้สูงขึ้นได้

2. การใช้นิทานปลูกฝังจริยธรรมในเด็ก

ความหมายของนิทาน

นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอด ๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน ตื่นเต้น ลึกซึ้ง หรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเอง (วลัย ขวลิขิต, 2525:22-26)

นิทานนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วยังสร้างสรรคจินตนาการ และช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่านหนังสือให้กับเด็กอีกด้วย (ชุตินา สัจจานนท์, 2525:10)

นิทานเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งขึ้นเพื่อความสนุกสนาน ซึ่งเนื้อเรื่องในนิทานเป็นเรื่องเหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องราวที่แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ และอาจสอดแทรกคติเตือนใจหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตด้วย (ราชินี ศรีไพรวรรณ,2516:37-41)

นิทานเป็นเรื่องที่บ้านที่กความเป็นมาของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของเป็นประสบการณ์ของชีวิตเป็นการตอบข้อสงสัย เป็นเครื่องกระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา เป็นการระบายความรู้สึกนึกคิดความเศร้าโศกเสียใจ ดีใจ เพื่อฝัน เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (สมบุญ สิมมานนท์,2522:31-38)

นิทาน คือเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาที่มีได้เจาะจงแสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง จุดใหญ่ก็เพื่อความสนุกสนาน และความพอใจทั้งผู้เล่าและผู้ฟังมุ่งที่จะสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจเอาไว้ด้วย (ภิญญาพร นิตยะประภา,2534:32)

นิทาน คือเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาที่มีได้เจาะจงแสดงประวัติความเป็นมาของเรื่อง จุดใหญ่ก็เล่าเพื่อความสนุกสนานและความพอใจทั้งของผู้เล่าและผู้ฟัง มุ่งที่จะสนองความต้องการทางด้านจิตใจของผู้ฟัง ในบางครั้งก็สอดแทรกคติสอนใจเอาไว้ด้วย (ฉัฐมา อาษา รัฐ,2521)

จากความหมายของนิทานดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือมีผู้แต่งขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และสอดแทรกความรู้หรือคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามสำหรับเด็ก

ความสำคัญของการเล่านิทานที่มีต่อเด็กปฐมวัย

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่ครูอนุบาลใช้มากเป็นประจำสม่ำเสมอในการถ่ายทอดความรู้ทัศนคติ และแนวคิดไปสู่เด็กปฐมวัย โดยที่ไม่เป็นการขัดกับความต้องการของเด็ก เพราะเป็น กิจกรรมที่ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในแง่ของการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก นิทานยังเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษา เพราะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะการฟังการพูดในด้านพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม นิทานช่วยให้เด็กได้แสดงออกสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กด้วยกัน และระหว่างครูกับเด็ก ส่วนในด้านการพัฒนาการ

ด้านสติปัญญาและร่างกาย นิทานยังช่วยให้เด็กได้ฝึกคิดพิจารณา เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และหากว่าเด็กได้เป็นผู้เล่านิทานให้เพื่อนและครูฟัง หรือผ่านหนังสือนิทานในมุมหนังสือ การที่เด็กได้หยิบจับหนังสือ เปิดหน้าหนังสือ จะช่วยให้นิ้วมือน้อย ๆ และกล้ามเนื้อของเด็กแข็งแรง

ดังนั้น การเล่านิทานให้เด็กฟังเสมอ ๆ จึงเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดพัฒนาการที่ดีตามวัยของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และภาษา

ประเภทของนิทาน

กิ่งแก้ว อุตถากร (2513:444) ได้แบ่งรูปแบบนิทานตามเนื้อหาโวหาร และโครงสร้างออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. นิทานไม่รู้จบ เป็นนิทานที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วง ๆ จะเปลี่ยนเฉพาะคำบางคำเท่านั้น
2. นิทานเรื่องสัตว์ เป็นเนื้อเรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวละคร
3. นิทานคติ มีเนื้อหาเชิงสอนใจ โครงสร้างของเรื่องเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
4. มุขตลก เป็นเรื่องสั้นที่ตลกขบขัน แสดงถึงความโง่ หรือกฏวิบัติไหวพริบของตัวละคร
5. เรื่องไม้ เป็นเรื่องเหลือเชื่อ ไม่สมเหตุสมผล
6. นิทานทรงเครื่อง เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์และบรรยากาศที่วิจิตรพิสดาร

นอกจากนี้ วรรณิ ศิริสุนทร (2539:13-19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็ก ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (folk tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานานแบ่งออกเป็น
 - 1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้
 - 1.2 นิทานไม่รู้จบ
 - 1.3 นิทานตลกขบขัน
 - 1.4 นิทานอธิบายเหตุมีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็ก ๆ ว่า “ทำไม...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม
 - 1.5 เทพนิทาน ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้
2. นิทานสอนคติธรรม (fables) เป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคน และสัตว์มีโครงเรื่องง่าย ๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป นิทานประเภทนี้จะรวมนิทานเทียบสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (myth) เป็นเรื่อง que แสดงให้เห็นถึง เหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกท้องฟ้า และพฤติกรรมของมนุษย์มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

4. มหาภาพและนิทานวีรบุรุษ (epic and hero tales) คล้ายกับเทพปกรณัมต่างกัน แต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องราวอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเองเป็นสัตว์ (animal stories)

เทคนิควิธีในการเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สำคัญ และจำเป็นของการสอนเด็กซึ่งครูแต่ละคนก็จะมีเทคนิคในการเล่าที่แตกต่างกันออกไป วรณี ศิริสุนทร(2539) ได้เสนอแนะเทคนิคการเล่านิทานสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การปรับเสียงให้ดี มีความชัดเจน มีการเน้นเสียงให้รับกับคำที่เปล่งออกมา และใช้เสียงสูงต่ำได้อย่างมีความหมาย

2. การทรงตัวที่ดีโดยการนั่งในท่าที่สบายแต่ให้หลังตรง

3. การเลือกใช้คำพูด เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้ฟัง

4. การใช้ภาษาถิ่นควรใช้เมื่อจำเป็นและต้องใช้อย่างระมัดระวัง

5. การใช้ท่าทางประกอบควรเป็นไปตามธรรมชาติ

6. เลือกหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ

7. มองสบตาผู้ฟังทุกคน

8. ถ้ามีการขัดจังหวะในขณะที่เล่านิทาน ผู้เล่าต้องยอมรับการขัดจังหวะอย่างอดทน และดำเนินการเล่านิทานต่อไป เมื่อเด็กพร้อมที่จะฟัง

9. ในขณะที่เล่านิทานควรสังเกตผู้ฟังว่ามีความพึงพอใจหรือไม่ เพื่อเป็นการทดสอบผู้ฟัง

10. สำนววจข้อดีและข้อบกพร่องของตัวเอง โดยดูตัวเองในกระจกเงา หรืออัดเสียงลงเครื่องบันทึกเทป

11. ศึกษาหาความรู้และฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเล่านิทาน

ฉวีวรรณ กินาวงศ์(2533) ได้เสนอหลักการเล่านิทานที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. การวางจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานไว้อย่างแน่นอน

2. ศึกษาภูมิหลังของเด็กก่อนลงมือเล่า

3. ผู้กเค้าโครงเรื่องอย่างรัดกุม คือ

3.1 เรื่องที่จะเล่ามีชื่อเรื่องเร้าใจ เนื้อหาน่าสนใจ

- 3.2 มีสาระแนวคิดเหมาะกับเด็ก
 - 3.3 เป็นเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ มีใจความสำคัญเพียงเรื่องเดียว
 - 3.4 มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของผู้ฟัง
 - 3.5 มีข้อคิดเตือนใจ
4. ใช้ภาษาเล่าเรื่องโดยเฉพาะซึ่งมีความไพเราะแตกต่างกับภาษาพูดและภาษาเขียน แต่เน้นภาษาเร้าอารมณ์เป็นสำคัญ
 - 4.1 เป็นภาษาเร้าใจ
 - 4.2 เป็นภาษาง่าย
 - 4.3 เป็นภาษาไทยพื้น ๆ ไม่หยาบโลน
 - 4.4 เป็นภาษาที่คงไว้ซึ่งแบบแผนทางจริยธรรม
 5. ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องให้สนุกสนาน
 - 5.1 เริ่มต้นเรื่องด้วยลีลาจูงใจ(motive style)
 - 5.2 ความยาวของเรื่องไม่เกินช่วงความสนใจของเด็ก
 - 5.3 ดำเนินเรื่องต่อไปตามเค้าโครงที่กำหนด
 - 5.4 ใช้คำพูดที่เร้าความสนใจและบุคลิกภาพชวนมอง
 - 5.5 อุปกรณ์ประกอบ เช่น ภาพ ดนตรี เสียงเพลง
 - 5.6 อาจจัดให้มีการแสดงละคร บทบาทสมมติ
 6. ปลุกฝังมโนทัศน์ในทางคุณธรรม คติชีวิต แนวประพฤติปฏิบัติโดยคาดหวังว่าจะได้เกิดพัฒนาการในชีวิตของเด็กเป็นสำคัญ
 7. นำไปสู่กิจกรรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา เช่น
 - 7.1 เขียนภาษาตามเรื่อง
 - 7.2 อภิปราย
 - 7.3 รายงาน
 8. การประเมินผลการเล่านิทาน ทำได้หลายกรณี เช่น
 - 8.1 ประเมินจากพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม
 - 8.2 ประเมินได้จากการอภิปรายและรายงาน
 - 8.3 ประเมินโดยแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ง่าย ๆ
- การเล่านิทานจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่นั้น นอกจากจะมีเนื้อหาที่เร้าความสนใจแล้วการใช้เทคนิคในการเล่านิทานก็เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้นิทานนั้นสนุกสนาน และดึงดูดความสนใจของผู้ฟังได้มากขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครูจึงควรศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ให้เร้าใจ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับเด็กให้มากที่สุด

ลักษณะของนิทานที่มีทางสองแพร่งสำหรับเด็ก

(DeVries and Zan, 1994) อธิบายถึงลักษณะนิทานที่เป็นทางสองแพร่งที่สำคัญ ในการพัฒนาเด็กดังต่อไปนี้คือ

1. โครงสร้างของนิทานทางสองแพร่ง

- 1.1 เนื้อเรื่องในนิทานต้องสนุกและเหมาะสมกับวัยของเด็ก
- 1.2 เนื้อเรื่องมีประเด็นความขัดแย้งสองทางในตัดสินใจ
- 1.3 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจากเนื้อเรื่อง
- 1.4 คำตอบของเด็กแสดงถึงระดับของการให้เหตุผลของเด็กแต่ละคน

2. จริยธรรมในนิทานทางสองแพร่ง

จริยธรรมในนิทานทางสองแพร่งเป็นการแสดงถึงสภาวะของการเรียกร้องหรืออ้างสิทธิ ของความถูกต้อง โดยเนื้อเรื่องในนิทานจะแสดงถึงความขัดแย้งระหว่างความถูกต้อง ความไม่ถูกต้อง หรือยังไม่มีทางออกที่แน่นอน

3. การอภิปรายในนิทานทางสองแพร่ง

การอภิปรายในนิทานทางสองแพร่งนั้นเป็นการแสดงถึงสมมติฐาน หรือชีวิตจริงที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของเด็กเอง การแสดงความคิดเห็นของแต่ละคนจะนำไปสู่การอภิปราย ซึ่งการอภิปรายต้องคำนึงถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น นิทานทางสองแพร่งไม่ใช่เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่ใช้ในชีวิตจริง เด็กก็ไม่ได้เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในทางสองแพร่ง แต่เด็กอาจมีอารมณ์คล้ายตามกับเรื่องราวในนิทานทางสองแพร่ง ในสถานการณ์ของการอภิปรายเด็กต้องไม่มีอารมณ์โกรธ หากแต่ว่าการอภิปรายนั้นต้องพูดอภิปรายกันด้วยเหตุผล แสดงความคิดเห็นเมื่อมีข้อขัดแย้ง หรือยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นของเด็กนั้นไม่มีผิดหรือถูก

4. แนวปฏิบัติของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมโดยการอภิปราย

- 4.1 เลือกประเด็นที่มีการแสดงเหตุผลที่มีความหลากหลาย
- 4.2 ต้องช่วยกระตุ้นให้เด็กได้คิดตามเนื้อเรื่อง
- 4.3 ต้องช่วยให้เด็กเข้าใจในจุดมุ่งหมายในนิทาน
- 4.4 ส่งเสริมการใช้คำถามปลายเปิด – ปลายปิด
- 4.5 ช่วย让孩子แยกแยะถึงเหตุผล และย้ำทวนความคิดของเด็กกลับไปกลับมา
- 4.6 ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก

ดังตัวอย่างสถานการณ์ความขัดแย้งที่สามารถนำเด็กพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กที่ DeVries และ Zan (1994) ได้เสนอไว้ดังนี้

ตัวอย่างนิทาน เรื่อง “เมื่อเพื่อนขโมย”

เนื้อเรื่องกล่าวถึง เด็กผู้ชายวัยอนุบาล ชื่อแจ๊ค ที่มาโรงเรียนด้วยความหิวโหยทุกวัน เพราะว่าเขาไม่เคยได้รับประทานอาหารเช้าเลย เนื่องจากเขาตื่นสาย เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นเมื่อแจ๊คแอบรับประทานอาหารกลางวันของเพื่อนคนอื่น เมื่อทุกคนออกไปเล่นที่สนามอยู่เป็นประจำ ในที่สุดครูก็จับได้ว่าแจ๊คขโมยอาหารกลางวันของเพื่อน และทุกคนในชั้นก็พูดคุยกันถึงปัญหานี้ โดยให้ทุกคนช่วยกันหาวิธีการแก้ไขปัญหานี้

DeVries และ Zan (1994) เสนอแนะว่า สถานการณ์อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงในชั้นเรียน งานที่สำคัญของครูในการพูดคุยปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม โดยการชูประเด็นเรื่องความยุติธรรม ความเสมอภาค การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และความสำคัญของการพูดคุย คือการนำเด็กไปสู่การรับฟังเหตุผลของผู้อื่น และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรม

กล่าวโดยสรุปแล้วการนำนิทานมาใช้เพื่อปลูกฝังจริยธรรมในเด็กนั้น ครูต้องพิจารณาเนื้อหาในนิทานที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้บทบาทและพฤติกรรมของครูก็มีความสำคัญ โดยครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้เด็กได้ฝึกคิด และมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็ก โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยชี้แนะโดยใช้คำถามกระตุ้น ซึ่งคำถามที่ครูใช้ถามควรเป็นคำถามเชิงเหตุผลที่เปิดกว้าง ให้เด็กได้คิด โดยที่เด็กไม่เกิดความรู้สึกวิตกกังวลว่าคำถามนั้นจะถูกหรือผิด ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ และกล้าที่จะคิดมากขึ้น

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนว คอน สตรัคติวิสต์ และนิทาน

งานวิจัยในต่างประเทศ

DeVries และ Goncu (1987) ได้ศึกษาทวิวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ของเด็กวัยอนุบาลที่มาจากการสอนแบบมอนเตสเซอร์รี่ และการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ด้วย สถานการณ์การเล่นเกมนั้นโดงู พบว่าเด็กที่มาจากการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ มีระดับจริย ธรรมทางสังคมสูงกว่าและสูงถึงระดับ 2 นอกจากนี้ยังสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้มาก กว่า เด็กที่มาจากการสอนแบบมอนเตสเซอร์รี่

DeVries, Reese-Learned และ Morgan (1991) ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบ สำคัญของการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยเชื่อว่าเป็นตัวแปรในการ พัฒนาจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กในด้านวิธีการสอน และบรรยากาศการเรียนรู้โดยแสดงให้เห็น อย่างชัดเจนระหว่างวิธีการสอน และบรรยากาศการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนา ระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็ก จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็ก วัยอนุบาล ที่มาจาก 3 รูปแบบการสอนคือ

1. รูปแบบการสอนโดยเน้นให้เด็กทำงานที่ต้องทำคือ การฝึกฝนตนเองโดยการ อ่าน เขียน และคิดคำนวณ ครูมีบทบาทในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็กโดยตรง บรรยากาศในชั้นเรียนมีความเคร่งเครียด เด็กขาดโอกาสในการเลือก หรือตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และไม่ ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ตัวอย่างรูปแบบการสอนชนิดนี้ ว่าการสอนแบบ Direct Instruction (DISTAR)

2. รูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ เด็กมีโอกาสนในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นผู้ ให้การช่วยเหลือ แนะนำ และร่วมมือ บรรยากาศไม่ตึงเครียด มีความเป็นมิตร และความเห็นอก เห็นใจต่อกัน ตัวอย่างรูปแบบการสอนชนิดนี้ เช่น การสอนแบบ Constructivist

3. รูปแบบการสอนแบบผสมผสาน (eclectic) เป็นวิธีที่ให้เด็กมีอิสระในการเลือก และ ตัดสินใจทำกิจกรรมบ้าง แต่ครูยังคงเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้ และสั่งการให้เด็กปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ตามที่กำหนด

จากการศึกษาพบว่าค่าร้อยละของระดับจริยธรรมทางสังคมด้านทวิวิธีการ เจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 พบ มากที่สุดใเด็กวัยอนุบาลที่มาจากรูปแบบการสอนแบบ Constructivist และรูปแบบการสอน

แบบ Eclectic มีค่าร้อยละของจริยธรรมของสังคมทั้งสองด้านรองลงมา และในขณะที่พบได้น้อยสุดในเด็กวัยอนุบาลจากการสอนแบบ DISTAR

DeVries, Haney และ Morgan (1991) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทครูมีผลต่อการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลโดยการเปรียบเทียบบทบาทครูจาก 3 รูปแบบการสอนคือ DISTAR, Constructivist และ Eclectic พบว่า ครูที่มาจากรูปแบบการสอนแบบ Constructivist มีระดับจริยธรรมทางสังคมสูงกว่าครูที่มาจากรูปแบบการสอนอื่น ๆ และค้นพบว่า ครูควรมีระดับจริยธรรมทางสังคมในด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันและด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันสูงถึงระดับ 2 และ 3 คือครูที่สามารถแสดงออกถึงความร่วมมือ มีมิตรภาพ อบอุ่น สนับสนุนการเรียนรู้ และยอมรับความคิดเห็นของเด็ก

Adalbjarnardottri และ Selman(1997) ได้ศึกษาโดยการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูในการส่งเสริมความสามารถ และทักษะในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้กับเด็กประถมศึกษา มีลักษณะเช่นเดียวกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยจัดทำเป็นโปรแกรมเสริมให้กับครูในการพัฒนาตนเองในการสอน โดยลดการใช้อำนาจ รั้งบังเด็ก ให้ความร่วมมือ และเป็นมิตรกับเด็ก พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่ปรับปรุงตนเองพบว่า มีผลต่อการพัฒนาอารมณ์และจริยธรรมของเด็กในทิศทางที่สูงขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

บุปผา เรืองรอง(2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนทุ่งมหาเมฆเขตกรุงเทพมหานคร การทดลองแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้แม่แบบนิทานประกอบภาพ และกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อสอนความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลา และความกตัญญูต่เวทีแก่นักเรียน ผลการวิจัยพบการเล่านิทานประกอบภาพกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความคิดรวบยอดทางจริยธรรมสูงขึ้น โดยที่วิธีการทั้งสองอย่างได้ผลไม่แตกต่างกัน

บรรพต พรประเสริฐ(2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนวัยอนุบาลโดยใช้นิทานและเกม พบว่า เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสามัคคี และ

ความมีเมตตากรุณา โดยใช้นิทาน และโดยใช้เกม พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีมีโนทัศน์ทางจริยธรรมสูง ขึ้นภายหลังการสอน และทั้งสองกลุ่มมีมีโนทัศน์ทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

พิพัฒน์ ปิ่นจินดา(2531) ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมเพื่อยกระดับการ ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีระดับการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

อัมพรรัตน์ วัฒนะโชติ(2536) ได้ศึกษาผลการใช้โปรแกรมการสอนตามแนว คิดของราธส์ ฮาร์มิน และไซมอนที่มีต่อชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 4 ในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ซึ่งโปรแกรมฯ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการคิดอย่าง อิสระ 2) ขั้นกำหนดทางเลือกหลายทาง 3) ขั้นพิจารณาไตร่ตรอง 4) ขั้นเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด 5) ขั้นปฏิบัติตามทางเลือก และ 6) ขั้นปฏิบัติซ้ำจนเป็นประจำ ผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ พบ ว่า เด็กในกลุ่มทดลองมีชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเรื่องความมีระเบียบวินัย การตรงต่อ เวลา การเสียสละเพื่อบุคคลอื่นและสังคม ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต และความ กตัญญูกตเวทีกว่าเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ

จิรภรณ์ วสุวัต(2540) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า 1) ภายหลังการทดลองใช้โปรแกรม เด็กกลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธี การเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม 2) ภายหลังการทดลองใช้ โปรแกรมเด็กกลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วม กันระดับ 2 สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม 3) ภายหลังการทดลองใช้โปรแกรม เด็กกลุ่มทดลองมี คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบ คู่ 4) ภายหลังการทดลองใช้โปรแกรม เด็กกลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการให้และการรับประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุม 5) ผลการสัมภาษณ์ชีวิตในชั้นเรียนกลุ่ม ทดลองสะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ภวยา แสงเพชร(2542) ได้ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในการสอนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ครูอนุบาลทุกสังกัดมีจริยธรรม ทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ทั้งด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 1 และพบว่าไม่มีพฤติกรรมทางด้านกล

วิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันมากกว่าด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน 2)การจัดแนวคิดทางการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดของ Kohlberg และ Mayer พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีแนวคิดแบบผสมผสานระหว่างกลุ่มพฤติกรรมนิยม กับกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา ยกเว้นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีแนวคิดอยู่เฉพาะในกลุ่ม พฤติกรรมนิยม

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ และนิทาน ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นหลักการ และแนวทางในการพัฒนารูปแบบของงานวิจัยผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของ เด็กวัยอนุบาล โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง และนำมาใช้ในการวิเคราะห์และอภิปรายผลต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แผนการสอน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังนี้

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีทางจริยธรรม แนวคิดในทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กวัยอนุบาล อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาล ปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพฯ ซึ่งโรงเรียนมีลักษณะสำคัญดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีนักเรียนประมาณ 1,600 คน จำนวนห้องเรียน 40 ห้อง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีห้องเรียนของชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ 2 จำนวน 10 ห้อง นักเรียนระดับชั้นอนุบาลทั้งหมดจำนวน 346 คน และครูอนุบาลทั้งหมดจำนวน 10 คน ครูอนุบาลทุกคนมีวุฒิกการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะหลากหลาย ผู้ปกครองประกอบอาชีพต่าง ๆ มีทั้งผู้ใช้แรงงาน ค้าขาย และรับราชการ

1.3 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน มีการคมนาคมค่อนข้างสะดวก

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดาภิบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยจับฉลากเพื่อคัดเลือกกลุ่ม ตัวอย่าง จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 10 ห้อง ให้ได้ 1 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 32 คน แล้วจับฉลากอีกครั้งหนึ่งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน และกลุ่มควบคุม 16 คน

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเครื่องมือวัดและประเมินระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ของ DeVries, Resse – Learned และ Morgan (1991) ซึ่งได้มีการนำมาใช้ในงานวิจัยของ จิรภรณ์ วสุวัต (2540) ลักษณะของเครื่องมือประกอบด้วย

1.1.1 สถานการณ์ในการทดสอบจริยธรรมทางสังคม 2 สถานการณ์คือ

1) สถานการณ์การเล่นเกมนินโด

2) สถานการณ์การแบ่งรูปภาพ

1.1.2 รหัสจริยธรรมทางสังคม 2 ด้าน

1) ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน

2) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

1.1.3 คู่มือการลงรหัสจริยธรรมทางสังคม

1.1.4 แบบบันทึกการลงรหัสจริยธรรมทางสังคม

1.1.5 แบบบันทึกผลคะแนนจริยธรรมทางสังคม

1.2 สร้างเครื่องมือโดยการปรับเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับจริยธรรมทางสังคม ในข้อ 1 ด้านภาษาจำนวนที่ใช้ให้เป็นภาษาที่ง่าย ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และปรับลักษณะของเครื่องมือให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ปรับรายละเอียดของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมทั้ง 2 ด้านในรายละเอียดของแต่ละรหัสให้ชัดเจนขึ้น

1.2.2 ปรับรายละเอียดที่ใช้ในคู่มือการลงรหัสจริยธรรมทางสังคม ให้เป็นคู่มือการลงรหัสพฤติกรรมที่เสนอแนะแนวทางในการสังเกตพฤติกรรม ที่ผู้ใช้สามารถทำความเข้าใจพฤติกรรมของแต่ละรหัสได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

การหาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ

1. นำแบบสังเกตไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความตรงทางโครงสร้างเนื้อหา และความถูกต้องเหมาะสมของการเรียบเรียงเป็นภาษาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะการใช้คำแปลศัพท์ทางจิตวิทยาบางคำ และผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
2. หาความเที่ยงของแบบสังเกต โดยนำแบบสังเกตที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนประถมณนทรี ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน และนำคะแนนที่ได้จากการสังเกต ไปหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ α (α - Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .84

การหาความตรงและความเที่ยงของผู้สังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ศึกษาแบบสังเกต จนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันในพฤติกรรมที่สังเกต และฝึกการลงรหัสกับผู้ทรงคุณวุฒิ จนเกิดความเชี่ยวชาญ เป็นเวลา 2 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล ไปทดลองนำร่องกับเด็กวัยอนุบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน จากนั้นนำผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลองนำร่องมาหาค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัส จริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย และใช้การทดสอบค่าความเที่ยงในการสังเกตของ William A. Scott (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538) โดยกำหนดให้ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรมและการลงรหัส มีค่าไม่ต่ำกว่า .08 หรือ 80% หาค่าความเที่ยงเป็นจำนวน 3 ครั้งได้ผลการทดสอบดังนี้
 - 1) ค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS) และด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกัน (SE) ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยมีค่าความเที่ยง $\pi = .89$
 - 2) ค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS) ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยมีค่าความเที่ยง $\pi = .89$
 - 3) ค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกัน (SE) ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยมีค่าความเที่ยง $\pi = .87$

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

2.2 กำหนดพฤติกรรมที่มีลักษณะสอดคล้องกับจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

2.3 นำลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวมาสร้างเป็นแบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรม ด้านบวกทุกพฤติกรรม โดยการสังเกตครั้งละ 30 นาที ใช้วิธีสังเกตแบบช่วงเวลา ทำการสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที ซึ่งจะได้ช่วงเวลาของการสังเกต 60 ช่วงเวลา ทำการสังเกต ช่วงเวลาละ 2 คน โดยเริ่มสังเกตจากคนที่ 1-2 ก่อนแล้ว จึงสังเกตคนที่ 3-4 ต่อไปเรื่อยๆ จนถึงคนที่ 15-16 จากนั้นจึงเวียนมาสังเกตคนที่ 1-2 ใหม่อีกครั้ง แล้วจึงเวียนต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าจะครบช่วงเวลาในการสังเกต ซึ่งแต่ละคนจะได้รับการสังเกตคนละ 7 ช่วงเวลา

2.4 ทำการสังเกตเป็นเวลา 10 วัน ติดต่อกัน ซึ่งรวมแล้วจะได้ช่วงเวลาของการสังเกตเด็กแต่ละคน คนละ 70 ช่วงเวลา

การหาความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ

1. นำแบบสังเกตที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา ตรวจสอบพิจารณาความตรงของแบบสังเกต ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะด้านรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของพฤติกรรม และผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. หาความเที่ยงของแบบสังเกต โดยนำแบบสังเกตที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนประถมนันทรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน และนำคะแนนที่ได้จากการสังเกต ไปหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ α (α - Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .86

การหาความตรงและความเที่ยงของผู้สังเกต

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ศึกษาแบบสังเกต จนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกัน ในพฤติกรรมที่สังเกต และฝึกการใช้แบบสังเกตกับผู้ทรงคุณวุฒิ จนเชี่ยวชาญ เป็นเวลา 2 สัปดาห์

2. หาความเที่ยงของการสังเกตพฤติกรรม ของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยโดยทำการสังเกต และบันทึกพฤติกรรม ใช้วิธีการสังเกตแบบช่วงเวลา คือสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกต และบันทึกอย่างอิสระไม่ปรึกษากัน จากนั้นนำผล

ที่ได้มาหาค่าความเที่ยง (Interobserver Reliability or IOR) ระหว่างผู้สังเกต ซึ่งมีค่าตรงกัน เกินร้อยละ 80 เป็น จำนวน 3 ครั้งติดต่อกัน คือ .88, .85, และ .93

แผนการสอน

ผู้วิจัยได้สร้างแผนการสอน 2 ชุด คือแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตาม แนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมใน นิทานที่มีทางสองแพร่ง และแผนการสอนปกติตามแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดย การใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสอง แพร่ง จำนวน 30 แผน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสารงานวิจัยที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ ที่มี ข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ซึ่งแนวทางการดำเนินกิจกรรมของแผนการสอนประกอบด้วย การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การเล่านิทานที่มีทางสองแพร่ง การอภิปรายระดมความคิดและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การรวบรวมข้อคิดของนักเรียน การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

1.3 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและให้ข้อ คิดเห็นด้านเนื้อหาและความเหมาะสม หลังจากนั้นนำแผนการสอนดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้ ถูกต้องยิ่งขึ้น โดยอาศัยข้อคิดและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาประกอบการพิจารณา

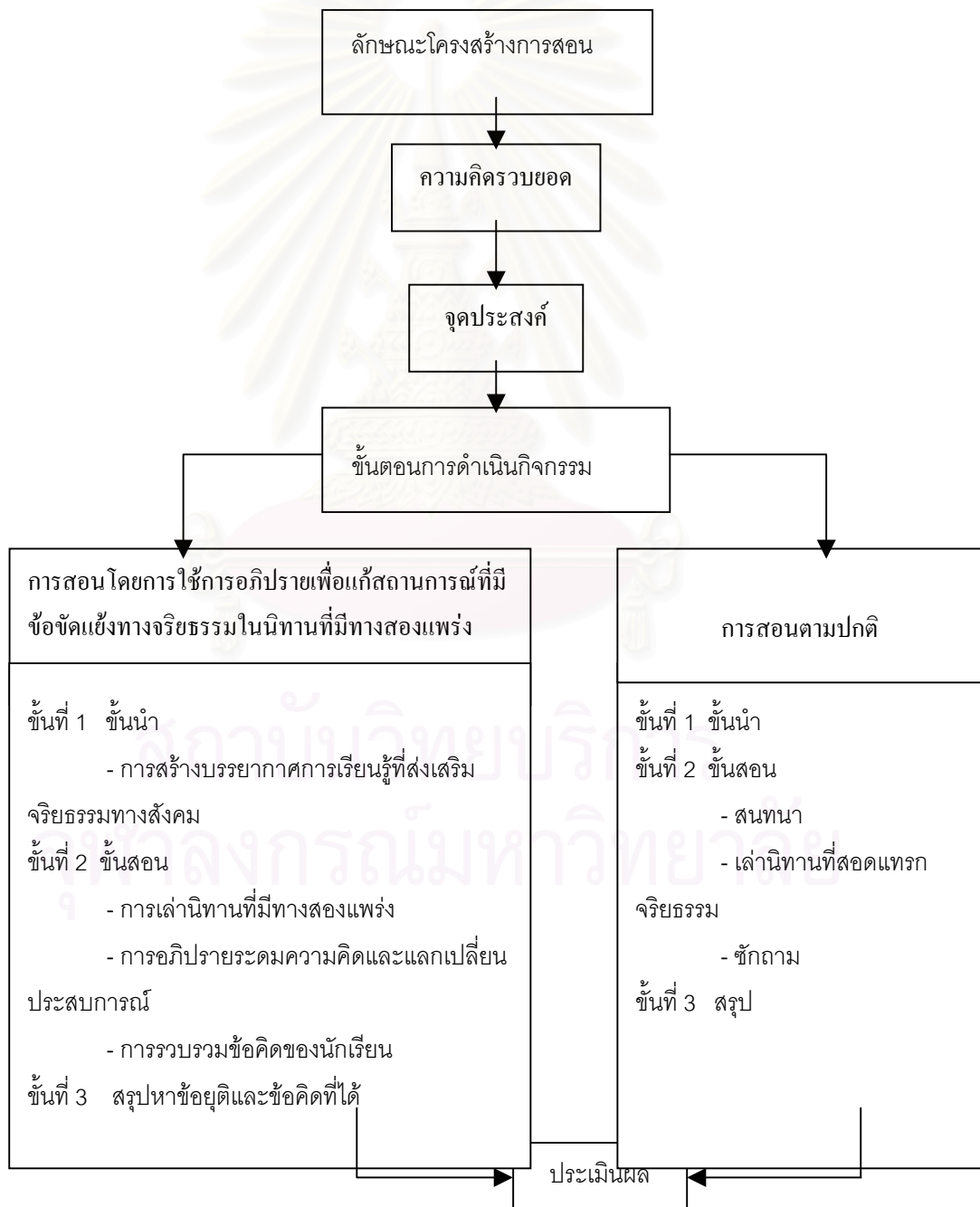
2. แผนการสอนตามปกติ จำนวน 30 แผน มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งเอกสาร นิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกทาง จริยธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแผนการสอน

2.2 ผู้วิจัยนำนิทานที่สอดแทรกจริยธรรมจำนวน 30 เรื่อง มาจัดทำแผนการสอน ตามปกติ ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมการสนทนา เล่านิทานที่สอดแทรกจริยธรรม ชักถาม สรุป

2.3 นำแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาให้
 ข้อคิด และข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.การเปรียบเทียบกรอบความคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การ
 อภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง และ
 แผนการสอนตามปกติ ตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะ
 กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1
 แผนภูมิที่ 1 เปรียบเทียบกรอบความคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถาน
 การณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง และการสอนตามปกติ

4. การเปรียบเทียบขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินกิจกรรม และบทบาทของครู บทบาทของเด็ก มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบรายละเอียดของขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินกิจกรรม

การสอนโดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง	การสอนตามปกติ
<p>ขั้นนำ</p> <p>การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุน มีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กได้ตอบคำถามหรือพูดเป็นรายบุคคล 2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล <p>ขั้นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่ง 4. การอภิปรายระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ <p>ครูใช้คำถามช่วยกระตุ้นให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก <p>ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล</p> <p>ขั้นสรุป</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้ <p>ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น</p>	<p>ขั้นนำ</p> <p>การเตรียมตัวเด็กเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและพร้อมที่จะเรียนโดยครูเลือกใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การสนทนาซักถามเรื่องทั่วไป</p> <p>ขั้นสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสนทนากับเด็กถึงสิ่งที่นำมาสอน 2. ครูเล่านิทานที่สอดแทรกจริยธรรม 3. ครูซักถามถึงเนื้อเรื่องในนิทาน <p>ขั้นสรุป</p> <p>ครูเป็นผู้สรุปถึงเนื้อหาสาระและความคิดรวบยอดที่ได้รับจากนิทานที่สอดแทรกจริยธรรม</p>

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบบทบาทของครูและเด็ก

การสอนโดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง	การสอนตามปกติ
<p>บทบาทครู</p> <ol style="list-style-type: none">1. ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กสร้างความคิดด้วยตนเอง รวบรวมข้อมูล คัดคะเนสิ่งที่เด็กสนใจ เตรียมคำถาม สร้างสมมติฐานเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กสนใจ2. ครูกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น คิดแก้ปัญหาในการหาข้อตกลงร่วมกัน3. ครูลดบทบาทของตนเองให้น้อยลงในการดำเนินกิจกรรม4. ครูเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นในทุกๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา กฎระเบียบ และการตัดสินใจต่างๆ5. ครูเป็นผู้ช่วยเด็กในการขจัดความขัดแย้งขณะทำกิจกรรม โดยให้เด็กเป็นผู้คิดวิธีหรือข้อตกลงเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นอีก6. ครูเป็นผู้แนะนำกิจกรรมให้และให้ข้อมูลประกอบกันเข้าแทรกแซงในการที่จะช่วยยกระดับปัญหาท้าทายเด็ก ยั่วยุให้เด็กเกิดความคิดด้วยตนเอง สนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	<p>บทบาทครู</p> <ol style="list-style-type: none">1. ครูเป็นผู้ชี้แนะกิจกรรมให้เด็ก2. ครูควบคุมดูแลให้เด็กทำกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ให้ถูกต้องและเป็นระเบียบ3. ครูเป็นผู้กำหนดบทบาทของเด็ก4. ครูเป็นผู้กำหนดและจัดเนื้อหาในการสอนวิธีการสอนเป็นการบรรยายและอธิบาย ซึ่งเป็น การถ่ายทอดความรู้จากครูฝ่ายเดียว5. เมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในชั้นเรียนครูจะเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาด้วยตนเองโดยอ้างกฎและความถูกต้อง
<p>บทบาทเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none">1. เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น2. เด็กเล่นและปฏิบัติร่วมกัน ด้วยการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจหาข้อตกลงของกลุ่ม3. เด็กช่วยกันคิดเพื่อขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม และหาข้อตกลงเพื่อไม่ให้สถานการณ์ของความขัดแย้งเกิดขึ้นอีก	<p>บทบาทเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none">1. เด็กเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูล หรือเนื้อหาจากครู2. เด็กปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อกำหนดที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น
<p>สภาพแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none">1. มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นมิตรอบอุ่น มีอิสระ2. มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็กกับเพื่อน หรือเด็กกับครู	<p>สภาพแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none">1. มีบรรยากาศที่ไม่เป็นอิสระ เด็กต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ครูสร้างขึ้น2. มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็กกับครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการทดลอง(Pre-test) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดัง ตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงการดำเนินการทดสอบจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาลระยะก่อนการทดลอง

ช่วงเวลา	ขั้นตอนการดำเนินการ
สัปดาห์ที่ 1-2 วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 9.30 -10.30	<p>1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน โดยทำการทดสอบด้วย 2 สถานการณ์คือ</p> <p>1.1 สถานการณ์การเล่นเกมนินโดะ มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <p>1) ผู้วิจัยสอนขั้นตอน กติกา การเล่นเกมนินโดะ และให้กลุ่มตัวอย่างทดลองเล่นจนกว่าผู้วิจัยจะแน่ใจว่า กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ ขั้นตอน วิธีการและกติกา และวันต่อไปจึงทำการทดสอบ</p> <p>2) นำกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้สัญลักษณ์ เดียวกันมาทำการทดสอบ โดยผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่ในการเล่นเกมนินโดะโดยได้ติดตั้งกล้องวิดีโอที่มีมุมกล้องมองเห็นภาพ และรับเสียงของกลุ่มตัวอย่างขณะทดสอบได้อย่างชัดเจน แต่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถมองเห็นกล้อง</p> <p>3) เมื่อกลุ่มตัวอย่างทดสอบด้วยสถานการณ์การเล่นเกมนินโดะแล้ว ผู้วิจัยต่อดำเนินการแบ่งรูปภาพ</p> <p>1.2 สถานการณ์การแบ่งรูปภาพ</p> <p>4) นำรูปภาพที่ผู้วิจัยคาดว่าเด็กชอบ และไม่ชอบ จำนวน 15 ภาพ ให้เด็กเลือกและให้กลุ่มตัวอย่างบอกว่าภาพใดชอบ และไม่ชอบ จากนั้น</p>

ตารางที่ 7 (ต่อ) แสดงการดำเนินการทดสอบจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลระยะก่อนการทดลอง

ช่วงเวลา	ขั้นตอนการดำเนินการ
สัปดาห์ที่ 1-2 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.30-10.30	<p>ทำที่ว่าผู้วิจัยจะต้องไปดูก่อนว่าภาพที่ต้องการนั้นสามารถให้ได้หรือไม่</p> <p>5) ผู้วิจัยกลับมาพร้อมภาพ 5 ภาพ โดยมี 1 ภาพที่ผู้วิจัยสังเกตจากการเลือกภาพแล้วว่าทั้งสองคนชอบเหมือนกัน และให้ตกลงแบ่งภาพกันเอง</p> <p>6) คอยสังเกตว่าทั้งสองตกลงกันได้หรือไม่ โดยให้เวลาประมาณ 10 นาที หากพบว่าไม่สามารถตกลงกันได้ให้ยุติสถานการณ์</p> <p>7) นำภาพ และเสียงที่บันทึกจากวิดีโอที่คนมาถอดข้อความบันทึกลงในแบบบันทึกเพื่อลงรหัส และทำการลงรหัส โดยใช้ข้อมูลในวิดีโอที่บันทึกไว้เท่านั้นในการพิจารณาตัดสินลงรหัส</p>

1.1.1 สรุปผลคะแนนความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละคนในด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ในระดับ 0, 1 และ 2 แล้วนำมาหาค่าร้อยละของจริยธรรมทางสังคมในแต่ละด้านแต่ละระดับของแต่ละคน จากนั้นทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มกลุ่มละ 16 คน โดยกำหนดให้ทั้งสองกลุ่มมีระดับจริยธรรมทางสังคมทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน

1.1.2 ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากเพื่อให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาล รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงการดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาลระยะก่อนการทดลอง

ช่วงเวลา	ขั้นตอนการดำเนินการ
สัปดาห์ที่ 1-2 วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 10.30 - 11.00	<p>1. ผู้วิจัยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยการสังเกตครั้งละ 30 นาที ใช้วิธีสังเกตแบบช่วงเวลา ทำการสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที ซึ่งจะได้ช่วงเวลาของการสังเกต 60 ช่วงเวลา ทำการสังเกตช่วงเวลาละ 2 คน โดยเริ่มสังเกตจากคนที่ 1-2 ก่อนแล้ว จึงสังเกตคนที่ 3-4 ต่อไปเรื่อยๆ จนถึงคนที่ 15-16 จากนั้นจึงเวียนมาใหม่โดย</p>

ตารางที่ 8 (ต่อ) แสดงการดำเนินการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์
ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาลระยะก่อนการทดลอง

ช่วงเวลา	ขั้นตอนการดำเนินการ
สัปดาห์ที่ 1-2 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 10.30-11.00	การสังเกตครั้งละ 30 นาที ใช้วิธีสังเกตแบบช่วงเวลา ทำการสังเกต 20 วินาที พัก 10 วินาที ซึ่งจะได้ช่วงเวลาของการสังเกต 60 ช่วงเวลาทำการสังเกตช่วงเวลาละ 2 คน โดยเริ่มสังเกตจากคนที่ 1-2 ก่อนแล้ว จึงสังเกตคนที่ 3-4 ต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงคนที่ 15-16 จากนั้นจึงเวียนมาสังเกตคนที่ 1-2 ใหม่อีกครั้ง แล้วจึงเวียนต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบช่วงเวลาในการสังเกต ซึ่งแต่ละคนจะได้รับการสังเกตคนละ 7 ช่วงเวลา 2. ทำการสังเกตเป็นเวลา 10 วัน ติดต่อกัน ซึ่งรวมแล้วจะได้ช่วงเวลาของการสังเกตเด็กแต่ละคน คนละ 70 ช่วงเวลา

2. นำแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง จำนวน 30 แผน ไปสอนกลุ่มทดลอง และนำแผนการสอนตามปกติจำนวน 30 แผน ไปสอนกลุ่มควบคุม ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 แผนแผนละ 45 นาที ในช่วงเวลา 09.00 น. – 09.45 น. และ 10.00 น. – 10.45 น. ผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งสองกลุ่มสลับกันในแต่ละวัน รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ตารางประจำวันกำหนดการสอนในระยะของการทดลอง

สัปดาห์ที่	แผนที่	วัน	เวลา	เวลา
			09.00-09.45	10.00-10.45
1	1	จันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	2	วันพุธที่ 8 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	3	วันศุกร์ที่ 10 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
2	4	จันทร์ที่ 13 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	5	วันพุธที่ 15 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
	6	วันศุกร์ที่ 17 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง

ตารางที่ 9 (ต่อ) ตารางประจำวันกำหนดการสอนในระยะเวลาของการทดลอง

สัปดาห์ที่	แผนที่	วัน	เวลา	เวลา	
				09.00-09.45	10.00-10.45
3	7	จันทร์ที่ 20 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	8	วันพุธที่ 22 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	9	วันศุกร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
4	10	จันทร์ที่ 27 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	11	วันพุธที่ 29 พฤศจิกายน 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	12	วันศุกร์ที่ 1 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
5	13	จันทร์ที่ 4 ธันวาคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	14	วันพุธที่ 6 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	15	วันศุกร์ที่ 8 ธันวาคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
6	16	อังคารที่ 12 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	17	วันพุธที่ 13 ธันวาคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	18	วันศุกร์ที่ 15 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
7	19	จันทร์ที่ 18 ธันวาคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	20	วันพุธที่ 20 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	21	วันศุกร์ที่ 22 ธันวาคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
8	22	จันทร์ที่ 25 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	23	วันพุธที่ 27 ธันวาคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	24	วันศุกร์ที่ 29 ธันวาคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
9	25	พุธที่ 3 มกราคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	26	วันพฤหัสบดีที่ 4 มกราคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	27	วันศุกร์ที่ 5 มกราคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
10	28	จันทร์ที่ 8 มกราคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	
	29	วันพุธที่ 10 มกราคม 2543	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
	30	วันศุกร์ที่ 12 มกราคม 2543	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง	

3. ทดสอบหลังเรียน (post – test) โดยนำแบบสังเกตชุดเดิมทั้ง 2 ชุดที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนมาสังเกตนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง เป็นเวลา 2 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาประมาณ 10 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติ ดังต่อไปนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล

- สรุปผลคะแนนความถี่ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนในด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2 แล้วนำมาหาค่า ร้อยละ ของจริยธรรมทางสังคมในแต่ละด้านของแต่ละคน ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ

1) ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ
ระดับ 0 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยวิธีการรุนแรง หรือใช้กำลัง
ระดับ 1 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยการออกคำสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม

ระดับ 2 กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การจูงใจหรือความร่วมมือ

2) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ
ระดับ 0 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการเลียนแบบ
ระดับ 1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

ระดับ 2 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์

- คำนวณหาค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และการลงบันทึกลักษณะพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัย กับผู้ช่วยวิจัย

สูตร การหาค่าความเที่ยงในการสังเกตของ William A. Scott มีสูตรดังต่อไปนี้

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

เมื่อ π = ความเสี่ยงในการสังเกต

P_o = อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรม
ได้ ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากผลต่าง
ระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่างร้อยละ
ของค่าสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน

P_e = อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรม
ได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหา
ได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุด
และรองลงมาโดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่ง นำค่า
ทั้ง 2 มายกกำลังสองแล้วนำมารวมกัน

ข้อสังเกต ค่า π จะสูงสุดไม่เกิน 1.00

- การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การทดสอบค่าไคสแควร์

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \left[\frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} \right]$$

$$v = (r-1)(c-1)$$

เมื่อ O_{ij} = ความถี่ที่ได้จากการสังเกตในแถวที่ i และสดมภ์ที่ j

E_{ij} = ความถี่ที่ควรจะเป็นในแถวที่ i และสดมภ์ที่ j

$$E_{ij} = \frac{n_i \cdot n \cdot j}{N}$$

$n_{i \cdot}$ = ความถี่รวมในแถวที่ i

$n_{\cdot j}$ = ความถี่รวมในสดมภ์ที่ j

N = ความถี่รวมทั้งหมด

r = จำนวนแถว

c = จำนวนสดมภ์

$\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c =$ ผลรวมของทุกแถวและทุกสดมภ์

v = ชั้นความเป็นอิสระ

ในการทดสอบครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 จากการเปิดตารางการแจกแจงไคสแควร์ได้ $\chi^2 .05(2) = 5.996$ และ $\chi^2 .01(2) = 9.210$

- คำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ α (α - Coefficient) ของ Cronbach

สูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_1^2}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ

α = ความเที่ยงของแบบสังเกต

k = จำนวนข้อในแบบสังเกต

s_1^2 = ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อ

s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสังเกตทั้งหมด หรือ กำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนรวมของแบบสังเกตทั้งหมด

2. แบบสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับ

เพื่อน

- ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่มีความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเด็กกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลากิจกรรมการเล่นอิสระในห้องเรียน มาหาค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ในระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และวิเคราะห์หาความแตกต่างของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมที่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระยะก่อนทดลองหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติ t-test และวิเคราะห์ผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

- ผู้วิจัยคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละของช่วงเวลาการแสดงผลพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ในช่วงเวลากิจกรรมการเล่นในห้องเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลองและหลังทดลอง โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของแต่ละระยะเป็นรายบุคคล

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\begin{aligned} \text{เมื่อ} \quad \bar{X} &= \text{ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน} \\ \sum X &= \text{ผลรวมร้อยละของคะแนน} \\ N &= \text{จำนวนเด็กทั้งหมด} \end{aligned}$$

- ทดสอบหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต

$$\text{สูตร} \quad \text{IOR (แบบช่วงเวลา)} = \frac{A}{A+D} \times 100$$

$$\begin{aligned} \text{เมื่อ} \quad A &= \text{ข้อมูลที่ผู้สังเกตเห็นตรงกันในช่วงนั้น} \\ D &= \text{ข้อมูลที่ผู้สังเกตเห็นไม่ตรงกันในช่วงนั้น} \end{aligned}$$

การนำเสนอข้อมูล

1. แสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคม โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง
2. แสดงการเปรียบเทียบของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กนักเรียน กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะเวลาก่อนทดลอง และหลังทดลอง โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กรวัยอนุบาล โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จริยธรรมทางสังคมของเด็กรวัยอนุบาล ระยะเวลาทดลอง ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน
- 1.2 ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน
- 1.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ได้จากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กรวัยอนุบาล ระยะเวลาหลังทดลอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลระยะ ก่อนทดลอง มีดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของจริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง โดยเสนอในตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง

จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน					
ก่อนทดลอง	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	รวม	χ^2 .05(2)
กลุ่มทดลอง	56 (14.14%)	338 (85.35%)	2 (0.51%)	396	0.06
กลุ่มควบคุม	52 (13.54%)	330 (85.94%)	2 (0.52%)	384	
รวม	108	668	4	780	

$p < .05$ (χ^2 .05(2) = 5.991

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ค่าความถี่ และค่าร้อยละของคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระดับ 0,1 และ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นระยะก่อนทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีจริยธรรมทางสังคม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันแต่ระดับไม่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของจริยธรรมทางสังคม ด้านการแลกเปลี่ยน ประสพ-การณ์ร่วมกัน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง โดยเสนอในตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคม ด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกัน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง

จริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกัน					
ก่อนทดลอง	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	รวม	χ^2 .05(2)
กลุ่มทดลอง	33 (34.02%)	64 (65.98%)	0 (0%)	97	2.95
กลุ่มควบคุม	24 (30.77%)	52 (66.67%)	2 (2.56%)	78	
รวม	57	116	2	175	

$p < .05 (\chi^2 .05(2) = 5.991$

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าก่อนทดลอง ค่าความถี่ และค่าร้อยละของจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นระยะก่อนทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีจริยธรรมทางสังคม ด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกันในแต่ละระดับไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิเคราะห์จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสพการณ์ร่วมกันระยะก่อนทดลอง ได้ดังนี้คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีระดับจริยธรรมทางสังคมทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน

1.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของพฤติกรรมทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง โดยเสนอในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะก่อนทดลอง

กลุ่ม	\bar{X}	S.D.	df	t
กลุ่มทดลอง	67.0038	10.9298	15	.773
กลุ่มควบคุม	69.9538	10.3344		

$P < .05$ (.05 $t_{15} = 1.753$)

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นระยะก่อนทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีจริยธรรมทางสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนไม่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมทาง สังคมของเด็กวัยอนุบาล ระยะหลังทดลอง

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้ทดสอบสมมติฐานทั้ง 3 ข้อ และนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 กำหนดให้หลังการทดลองด้วยแผนการสอน การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในนิทานที่มีทางสองแพร่งแล้ว คะแนน จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง สูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอ ใน ตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการ ทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลง ร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะหลังทดลอง

จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน					
หลังทดลอง	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	รวม	χ^2 .01(2)
กลุ่มทดลอง	7 (1.81%)	335 (86.56%)	45 (11.63%)	387	24.18**
กลุ่มควบคุม	23 (5.84%)	206 (88.07%)	4 (6.09%)	394	
รวม	30	682	69	781	

** $p < .01$ (χ^2 .01(2) = 9.210

จากตารางที่ 13 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการ เจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในระดับ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะหลังทดลอง พบ ว่าค่าร้อยละในระดับ 2 ของกลุ่มทดลอง(11.63%) สูงกว่ากลุ่มควบคุม(6.09%) อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 กำหนดให้หลังการทดลองด้วยแผนการสอน การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในนิทานที่มีทางสองแพร่งแล้ว คณะนัก จริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูง กว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอใน ตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการ ทดสอบไคสแควร์ของคณะนักจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังทดลอง

จริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน					
หลังทดลอง	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	รวม	χ^2 .01(2)
กลุ่มทดลอง	0 (0%)	96 (63.16%)	56 (36.84%)	152	9.57**
กลุ่มควบคุม	5 (5.43%)	61 (66.31%)	26 (28.26%)	92	
รวม	5	157	82	244	

** $p < .01$ (χ^2 .01(2)) = 9.210

จากตารางที่ 14 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละของจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันในระดับ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังทดลอง พบว่าระดับค่าร้อยละในระดับ 2 ของกลุ่มทดลอง(36.84%)สูงกว่ากลุ่มควบคุม(28.26%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศูนย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 กำหนดให้หลังการทดลองด้วยแผนการสอน การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในนิทานที่มีทางสองแพร่ง แล้ว คะแนน จริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ ผลการทดสอบสมมติฐาน นำเสนอใน ตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก กับเพื่อน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระยะเวลาหลังทดลอง

กลุ่ม	\bar{X}	S.D.	df	t
กลุ่มทดลอง	86.9650	4.2905	15	6.484*
กลุ่มควบคุม	77.9919	4.6961		

* $P < .05$ ($.05 t_{15} = 1.753$)

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการ
เจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์
ระหว่างเด็กกับเพื่อน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากทดลองสอนด้วยแผน
การสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้
สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล โดยการให้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง มีลำดับขั้นตอนการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการให้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง
2. เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการให้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

สมมติฐานของการวิจัย

หลังการทดลองสอนด้วยแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการให้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง แล้ว

1. คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่า เด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ
3. คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และหลักการจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล

2. เลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยอนุบาล อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 5 ห้อง โดยจับฉลากมา 1 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 32 คน แล้วจับฉลากอีกครั้งหนึ่งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 16 คน และกลุ่มควบคุม 16 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลจำนวน 2 ชุด ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ด้าน คือด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันและด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน นำแบบสังเกตพฤติกรรมทั้ง 2 ชุด เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาความตรงของเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาและแนวทางในการแก้ไขแล้วนำแบบสังเกตพฤติกรรมทั้ง 2 ชุด ไปทดลองใช้กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรม ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. สร้างแผนการสอน 2 ชุด คือ แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งจำนวน 30 แผน และแผนการสอนตามปกติจำนวน 30 แผน แล้วนำแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจพิจารณาให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ทั้ง 2 ชุดไปสังเกตพฤติกรรมเด็ก

5.2 นำแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม ในนิทานที่มีทางสองแพร่งจำนวน 30 แผน ไปสอนกลุ่มทดลอง และนำแผนการสอนตามปกติจำนวน 30 แผน ไปสอนกลุ่มควบคุม ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 10 สัปดาห์

5.3 ทดสอบหลังเรียน (post – test) โดยนำแบบสังเกตชุดเดิมทั้ง 2 ชุดที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนมาสังเกตนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ระยะก่อนทดลอง ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ระยะหลังการทดลอง ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) เมื่อเปรียบเทียบระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ระยะก่อนการทดลอง ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าระดับจริยธรรมทั้งสามด้านไม่มีความแตกต่างกัน

2) หลังการทดลอง เด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 โดยใช้การจูงใจ หรือความร่วมมือ สูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 1 ที่ว่า หลังการทดลองคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม

3) หลังการทดลอง เด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิด หรือประสบการณ์ สูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 2 ที่ว่า หลังการทดลองคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม

4) หลังการทดลอง เด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยร้อยละของกรรมจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน สูงกว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 3 ที่ว่า คะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่า เด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันและด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง หลังการทดลองสอน ผู้วิจัยได้ประเมินระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 โดยการใช้การจูงใจหรือความร่วมมือ ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาวิจัย พบว่าการสอนด้วยแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง สามารถส่งเสริมระดับจริยธรรมทางสังคมทั้งสามด้านให้พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสามารถอภิปรายถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งในนิทาน ที่มีทางสองแพร่งบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

ลักษณะของแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งนี้ เป็นการดำเนินการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จินตนาการ ฝึกแสดงความคิดเห็นไตร่ตรองพิจารณาเรื่องราวด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล เน้นให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เพื่อให้เด็กได้สร้างความเข้าใจและแสดงออกถึงความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทิศทางที่เหมาะสม สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือและเป็นมิตรกับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถสร้างและปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง เข้าใจการลงมติและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเพื่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาล และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Piaget (อ้างถึงใน DeVries และ Zan, 1994) ซึ่งกล่าวว่าความสำคัญในกระบวนการที่จะทำให้เด็กเข้าใจตนเองและเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นคือการที่ครูพยายามเตรียมการและจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กได้

มีโอกาสเรียนรู้อย่างมี ความหมาย ได้ทำงานร่วมกับเพื่อน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก ได้สร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือทางสังคม

การดำเนินการสอนของแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งนี้ มีลำดับขั้นของการดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูต้องสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

- ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ต้องเป็นความสัมพันธ์แบบร่วมมือ โดยครูเปิดโอกาส ให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้สามารถคิดอย่างอิสระและสร้างสรรค์ ไม่ใช่อำนาจ ให้เด็กได้มีโอกาสควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ยอมรับในความต้องการความสนใจของเด็ก ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย สร้างความคุ้นเคยโดยการพูดคุยสนทนาซักถามเรื่องทั่วไปกับเด็ก ก่อนการเล่านิทานครูกับเด็กกำหนดข้อตกลงร่วมกันของห้องเรียน ขั้นนี้เด็กจะเรียนรู้การเสนอความคิดเห็น และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

- ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน บทบาทของครูในการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเด็กกับเพื่อน คือครูจัดเตรียมโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเมื่อเด็กมีความคิดขัดแย้งเกิดขึ้นและนำเด็กไปสู่การแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ส่งเสริมการให้เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน โดยการชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ และการปฏิบัติ

ขั้นสอน ประกอบด้วย การเล่านิทานที่มีทางสองแพร่ง การอภิปรายระดมความคิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการรวบรวมข้อคิดของนักเรียน

ขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กได้เรียนรู้ทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ซึ่งเป็นนิทานที่ไม่มีคำตอบอย่างชัดเจน เพราะสามารถคิดได้หลายแง่มุม เมื่อครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งจบแล้ว ครูพูดกระตุ้นชักชวนให้เด็กช่วยกันคิดสร้างเรื่องจบในนิทาน โดยครูใช้คำถามปลายเปิดถามความคิดเห็นของเด็กทุกคนในห้องเรียน จากนั้นเด็กจะได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเด็กจะพูดได้ที่ละคน ช่วงเวลาของการพูดแสดงความคิดเห็นที่ละคนของเด็กนี้เอง จะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ได้เรียนรู้จักการระมัดระวังเรียนรู้การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของห้องเรียน ช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น ช่วยให้เด็กเรียนรู้เรื่องระเบียบวินัย เด็กจะต้องตกลงกันเองว่าใครจะพูดแสดงความคิดเห็นก่อนหรือหลังตามลำดับ โดยครูไม่ได้เป็นผู้กำหนดลำดับของการพูดของเด็ก ให้เด็กตกลงกันเองเมื่อเด็กมีความขัดแย้งเกิดขึ้นครูจึงเป็นผู้นำเด็กไปสู่การแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น

ส่งเสริมการให้เด็กยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน โดยการชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของการกระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ และการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามครูต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเด็กต้องการเวลาและโอกาสในการเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองด้วย ส่วนเรื่องการแสดงความคิดเห็นของเด็กนั้น เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการพูดที่ต้องแสดงความคิดเห็น ดังนั้นครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการพูดกระตุ้นและใช้คำถามเพื่อถามเด็กให้มาก ครูต้องรู้จักใช้คำถามพูดกระตุ้นเพื่อให้เด็กคิดเป็น พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นแล้ว ครูต้องพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กทุกคน เพื่อเป็นการยอมรับและเคารพในความคิดของเด็ก โดยครูต้องแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่นการใช้คำพูดของครูต้องสุภาพ และนุ่มนวล ครูไม่เป็นผู้กำหนดสิ่งที่เด็กต้องทำ หรือห้ามไม่ให้เด็กทำโดยใช้กฎเกณฑ์ หรือคำสั่งที่ครูเป็นผู้กำหนด รวมถึงการไม่ใช้การลงโทษ และการควบคุมให้เด็กปฏิบัติตามด้วยความอ่อนโยน

ขั้นสรุป เป็นขั้นของการสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

หลังจากการอภิปรายแล้ว ครูทำหน้าที่พูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ถึงตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่ง ช่วงกิจกรรมนี้จะเป็นการจัดให้เด็กได้ลงมติหาข้อสรุปที่เป็นตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่ง การให้เด็กได้ลงมติเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การที่เด็กจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยที่ครูไม่ต้องควบคุมหรือบังคับ ระหว่างการหาข้อสรุปครูช่วยพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงกว่าที่เด็กเป็นอยู่

จากการดำเนินการสอนตามขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับที่ DeVries และ Zan (1994) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนดังนี้

1. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict Resolution) ครูจะใช้ความขัดแย้งในชั้นเรียนมาเป็นโอกาสของการเรียนรู้ ด้วยการให้เด็กเป็นผู้แก้ปัญหา ครูยอมรับความขัดแย้งเป็นของเด็ก และเชื่อในความสามารถของเด็กที่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งของตัวเองได้ ซึ่งจากการสอนนั้นส่วนใหญ่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นในขั้นการอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เช่น เด็กแต่ละคนต่างมีความคิดเห็นของตน เด็กบางคนยังยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อได้ข้อสรุปตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่งของกลุ่มแล้ว เด็กบางคนยังไม่ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ครูก็จะให้เด็กที่เกิดความขัดแย้งนั้นพูดถึงความคิดเห็นพร้อมทั้งเหตุผลของตน ขณะที่เด็กพูดครูต้องแสดงถึงความเมตตาความรักและเข้าใจเด็ก ครูพูดสะท้อนกลับความคิดของเด็กโดยพูดเน้นถึงการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เช่น หากได้ข้อสรุปตอนจบของนิทานที่

มีทั้งสองแพรงของกลุ่มแล้ว แต่ยังมีเด็กบางคนที่ไม่เห็นด้วย ครูก็ต้องเป็นผู้ช่วยพูดชี้แนะให้เด็กเข้าใจถึงมติของกลุ่ม ครูอาจจะให้เด็กแสดงความคิดเห็นเหตุผล จากนั้นครูก็ต้องพูดชี้ให้เด็กพิจารณาถึงการอยู่ร่วมกันในห้องเรียน ให้เด็กรู้จักฟังเหตุผลของผู้อื่นบ้าง ครูพูดชี้ให้เด็กได้คิดตาม ทั้งนี้ครูต้องใจเย็นกับเด็ก โดยไม่ คาดหวังว่าเด็กจะต้องเข้าใจทันที

2. การเสนอ และการตัดสินใจเลือกกฎเกณฑ์ และข้อตกลง (Rule Making and Decision Making) ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของสมาชิกในชั้นเรียน เป็นลักษณะเฉพาะอีกอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยครูส่งเสริมให้เด็กเสนอความคิดในการตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ของชั้นเรียน ให้เด็กอธิบายเหตุผลที่เด็กเสนอกฎเกณฑ์ และส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจเลือกกฎเกณฑ์ที่จะปฏิบัติในชั้นเรียน ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในการทดลองคือ ในชั้นของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม ครูพูดคุยสร้างความเป็นกันเองกับเด็กทุกคน ครูพูดถึงนิทานที่จะเล่าให้เด็กฟัง และพูดเชิญชวนให้เด็กช่วยกันเสนอข้อตกลงของห้องเรียนก่อนที่ครูจะดำเนินกิจกรรมการเล่านิทาน โดยครูพูดถามนำเด็กว่า “หากครูเล่านิทานอยู่แล้วมีเด็กวิ่งเล่น เราจะทำอย่างไรดี” ซึ่งครั้งแรกของการสอน เด็กยังไม่ค่อยพูดสร้างข้อตกลงของห้องมากนัก แต่เมื่อก่อนเล่านิทานครั้งต่อไป เด็กจะพูดเสนอข้อตกลงของห้องมากขึ้น เช่น “ให้ฟังนิทานเงียบๆ” “ต้องไม่ส่งเสียงดังตอนที่ครูเล่านิทาน” เป็นต้น

3. การลงคะแนน (Voting) การจัดให้เด็กลงคะแนนเลือกกฎเกณฑ์ที่เด็กๆ ได้เสนอ เพราะการให้เด็กได้ลงคะแนนเป็นกระบวนการของการปกครองตนเอง เป็นการนำไปสู่การที่เด็กจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยที่ไม่ต้องคอยควบคุม หรือบังคับ และเป็นส่งเสริมการเขียน และการอ่านของเด็ก ในระหว่างการลงคะแนนด้วย ซึ่งจากการสอนการลงคะแนนนั้นจะเกิดในชั้นการรวบรวมข้อคิดของเด็ก และชั้นการสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้ กล่าวคือหลังจากที่ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพรงแล้ว ครูทิ้งท้ายให้เด็กคิดตอนจบของนิทานที่มีทั้งสองแพรง โดยครูมีทางเลือกสองทางให้เด็กคิด ครูพูดเชิญชวนให้เด็กช่วยกันแต่งตอนจบของนิทานที่มีทั้งสองแพรง ให้เด็กพูดเสนอความคิดเห็นพร้อมทั้งเหตุผล (ครูอาจช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องโดยคำพูดของครูนั้นจะไม่บอกคำตอบเด็กตรงตรง แต่ครูต้องพูดให้เด็กคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นมากที่สุด) เมื่อเด็กได้พูดแสดงความคิดเห็นกันทุกคนแล้ว ครูเขียนทางเลือกทั้งสองทางที่เป็นตอนจบของนิทานทั้งสองแพรง ครูให้เด็กเขียนลงคะแนนทางเลือกที่เด็กตัดสินใจเลือก โดยเด็กจะขีด เขียนอย่างไรก็ได้ลงในช่องที่เลือก เมื่อเด็กทุกคนได้ลงคะแนนแล้ว ครูให้นับคะแนนที่เด็กเลือกพร้อมกัน ครูและเด็กพูดตกลงกันว่าหากทางเลือกใดถูกเลือกมาก ทางเลือกนั้นจะเป็นข้อสรุปตอนจบของนิทานที่มีทั้งสองแพรง

4. การอภิปรายทางสังคมและทางจริยธรรม (Social and Moral Discussion) เป็นการอภิปรายเรื่องราวที่ไม่มีคำตอบที่ชัดเจน เพราะสามารถคิดได้หลายแง่มุมเป็น กิจกรรม

ที่ช่วยให้เด็กคิดอย่างมีเหตุผล ช่วยให้เกิดความคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแผนการ
สอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้อภิปรายเพื่อแก้
สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งนี้ มีจุดเด่นคือการนำเด็กไปสู่
การเรียนรู้การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เพื่อให้เด็กได้สร้างความเข้าใจและแสดงออกถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทิศทางที่เหมาะสม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้
บรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเพื่อน อันเป็นพื้น
ฐานสำคัญของการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาล

2. บทบาทของครูในการส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์

แผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้อภิปรายเพื่อแก้
สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ให้ความสำคัญ
สำคัญอย่างมากกับบทบาทครู ซึ่งถือว่าบทบาทครูสะท้อนให้เห็นรูปแบบการสอน ความเชื่อ
แนวคิด หลักการ และเป้าหมายของการจัดประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กที่แตกต่างกันออกไป
จากการทดลองสอนพบว่าการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กตามแนวคอนสตรัคติวิสต์มี
ความสัมพันธ์กับบทบาทครู DeVries, Haney และ Zan (1991a ; 1991b) พบว่าครูต้องพัฒนา
ตนเองให้มีระดับ จริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของตนเองให้สูงถึงระดับ 2 และ
3 ซึ่งแสดงถึงการเป็นบุคคลที่ให้ความร่วมมือและมีความเป็นมิตรกับบุคคลอื่น การที่ครูมีปฏิ
สัมพันธ์กับเด็กนำไปสู่การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมของ
เด็กให้เพิ่มสูงขึ้นหรือลดลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ Piaget (1932 ; 1965) อ้างถึงใน
DeVries และ Zan, (1994) ที่เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และอิทธิพลต่อการพัฒนา
เด็กใน 2 ทิศทางที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ของเด็กที่สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้มีจริยธรรมแบบ
พึ่งพาตนเอง ทำให้เด็กมีความสุขและส่งเสริมการเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น ในทางตรงกันข้าม
ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบ บังคับข่มขู่และใช้วิธีการลงโทษเด็กอย่างรุนแรง จะทำให้
เด็กมีพัฒนาการต่างๆ ล่าช้า ตลอดจนมีผลกระทบทางด้านอารมณ์ และจิตใจของเด็กอย่างมาก
ทำให้เด็กขาดความมั่นใจ หวาดกลัวไม่กล้าคิดริเริ่มการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กรู้สึกไม่มี
ความสุข และทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจริยธรรมแบบพึ่งพาบุคคลอื่น

จากประสบการณ์ที่ได้นำบทบาทดังกล่าวไปใช้พบว่าสามารถทำให้การดำเนินการสอน
บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังจะยกตัวอย่างจากการทดลองดังนี้

- ระยะเวลาของการสอนผู้วิจัยรู้สึกไม่คุ้นเคยกับบทบาทเหล่านี้ แต่ต้องตระหนักและ
ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทดังกล่าวให้มากที่สุด อีกทั้งเด็กยังไม่
คุ้นเคยกับคำถามที่ต้องแสดงความคิดเห็น ระยะเวลาของการทดลองผู้วิจัยต้องใช้คำถามถาม
เด็กอย่างมากเพื่อที่จะให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ขณะเล่นนิทานที่มีทางสองแพร่ง เด็กจะสนใจ

นิทานอย่างมาก เมื่อผู้วิจัยหยุดเล่านิทาน เด็กส่วนใหญ่จะร้องขอให้เล่านิทานต่อให้จบ เด็กบางคนเมื่อผู้วิจัยหยุดเล่านิทาน ก็จะไม่สนใจฟังอีกเลย ผู้วิจัยต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการพูดโน้มน้าวทำความเข้าใจกับเด็กชักชวนพูดคุยให้เด็กสนุกกับการแสดงความคิดเห็น มีเด็กบางคนที่ไม่สนใจจะปฏิบัติตามข้อตกลงส่งเสียงดัง ผู้วิจัยใช้วิธีเรียกให้มาอยู่ใกล้ๆกับผู้วิจัย และแสดงความรักโดยการโอบกอด การแสดงความคิดเห็นของเด็กส่วนใหญ่จะเป็นแบบตอบตามเพื่อน

- ระยะต่อมากเด็กเริ่มคุ้นเคยกับนิทานที่มีทางสองแพร่งมากขึ้น เด็กเริ่มพูดแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น โดยผู้วิจัยใช้คำถามน้อยลงมาก เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะพูดจากตกลงกันเอง มีการพูดให้เพื่อนฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กบางคนพูดน้อยเริ่มพูดมากขึ้นในช่วงการลงมติ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของการแต่งตั้งตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่ง มีเด็กบางคนพยายามพูดโน้มน้าวเพื่อนให้เห็นด้วยกับความคิดของตนเอง ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มีความคิดเห็นของตนเองและเชื่อมั่นในความคิดเห็นของตนอย่างมาก มีเด็กบางคนพูดเสนอแนะเชิญชวนให้เพื่อนพูดแสดงความคิดเห็น มีบางครั้งเด็กเกิดความขัดแย้งในเรื่องการลงมติหาข้อสรุปตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่ง เมื่อมีจำนวนการลงมติที่เท่ากัน ผู้วิจัยก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นโดยช่วยพูดชักจูงและแสดงให้เด็กเข้าใจเหตุผลทางจริยธรรมมากขึ้น

- ระยะท้ายๆ ของการทดลอง เด็กเริ่มใช้คำถามเป็นและพูดแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น เมื่อเด็กเกิดความขัดแย้งกัน เด็กเริ่มใช้วิธีการพูดจาต่อรอง เด็กบางคนแสดงออกด้วยการอธิบายเหตุผล พูดเสนอแนะเชิญชวนให้เพื่อนแสดงความคิดเห็น มีการยกเหตุผลฐุประเด็นความยุติธรรม มีการถามความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อตัวละครในนิทานที่มีทางสองแพร่ง เช่น "ถ้าเอิร์ทถูกทิ้งแบบกระต่ายน้อย เอิร์ทจะรู้สึกอย่างไร" เป็นต้น ผู้วิจัยมีหน้าที่ในการรับฟังความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน และเป็นผู้ช่วยแนะนำแนวทางการพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นของเด็ก ทั้งให้กำลังใจโดยกล่าวชมเชยความคิดเห็นของเด็กทุกคน

การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยการให้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งในนิทานที่มีทางสองแพร่งนี้ เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ ในห้องเรียนมีบรรยากาศผ่อนคลาย มีความเป็นมิตร เด็กได้เรียนรู้ถึงบทบาทของตนเองและเพื่อน ทั้งยังได้เรียนรู้การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ เพื่อให้เด็กได้สร้างความเข้าใจและแสดงออกถึงความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือ ช่วยเหลือ และเป็นมิตรกับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง เข้าใจการลงมติ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างครูกับเด็ก และเด็กกับเพื่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาล และสอดคล้องกับที่ DeVries และ Zan (1994) ได้เสนอแนะบทบาทที่ครูจะส่งเสริมบรรยากาศ

ของจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ในชั้นเรียน ซึ่งบทบาทสำคัญของครูคอนสตรัคติวิสต์ ที่จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่เป็น จริยธรรมทางสังคมที่สำคัญ คือ

1. การร่วมมือกับเด็ก ด้วยวิธีการที่ครูเข้าใจในเหตุผลของเด็กช่วยให้เด็กสร้างสิ่งต่างๆ และความรู้ด้วยตนเอง

2. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเด็ก ครูควรสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ทางอารมณ์และความสามารถในการแก้ปัญหา สนับสนุนการสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคล

นอกจากนั้นบทบาทในการดำเนินกิจกรรมของครู ที่จะส่งเสริมบรรยากาศจริยธรรมทางสังคม ในชั้นเรียน มีหลัก 3 ประการดังนี้

1. การเข้าหรือกระตุ้นความเข้าใจของเด็ก ด้วยการแนะนำวิธีการที่เป็นไปได้ และดำเนินการอภิปรายถึงความคิดของเด็ก

2. การปล่อยให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรม

3. การส่งเสริมการควบคุมตนเองและความร่วมมือทางสังคมด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 ให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นในสถานการณ์ที่เหมาะสม

3.2 สนับสนุนให้มีการเจรจาต่อรอง

3.3 สนับสนุนให้แบ่งปันประสบการณ์กับผู้อื่น

3.4 การสนับสนุนให้เกิดความยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้ายกิจกรรม

แนวทางปฏิบัติดังกล่าวจะทำให้ครูมีจริยธรรมทางสังคมในระดับที่สูงขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้แก่เด็กอีกด้วย

3. ความแตกต่างของการดำเนินกิจกรรมการสอนทั้ง 2 แบบ

3.1 การสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ลักษณะกิจกรรม

1) ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง ขณะที่เด็กร่วมกันอภิปรายจะเกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างเด็กเสมอ ซึ่งความขัดแย้งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมทั้งด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ซึ่งเป็นธรรมชาติของการพัฒนาความเข้าใจทางสังคมของเด็ก เป็นโอกาสที่ดีที่เด็กจะได้เรียนรู้และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแก้ปัญหาเรื่องความขัดแย้งให้กับเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง โดยคำนึงถึงหลักการเบื้องต้นที่สำคัญ คือครูต้องสงบสามารถควบคุม

คุณสมบัติของเด็กรู้สึกเชื่อมั่นในความสามารถของเด็กที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยให้เด็กได้รับรู้ถึงความรู้สึกของบุคคลอื่น และช่วยกันพิจารณาหาแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ครูเป็นผู้ช่วยในการชี้แจง อธิบาย และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสมให้กับเด็ก

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ขณะทดสอบระดับจริยธรรมทางสังคมระยะหลังการทดลอง พบว่าเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นน้อยกว่ากลุ่มควบคุม และสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการให้อภัยได้มากกว่ากลุ่มควบคุม

2) การส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

จากการส่งเสริมให้เด็กแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกิจกรรมมาเป็นโอกาสในการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้การสร้างกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงร่วมกัน โดยมีเป้าหมายคือ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในชั้นเรียน โดยการส่งเสริมให้เด็กได้พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา เมื่อครูได้พิจารณาความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติแล้วครูและเด็กได้สร้างกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงร่วมกัน จากการทดลองพบว่าการสร้างข้อตกลงร่วมกันช่วยให้เด็กสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ดีขึ้น และข้อตกลงควรมาจากปัญหาที่เด็กเผชิญอยู่ การที่เด็กได้ร่วมกันเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา เป็นการนำเด็กไปสู่การสร้างข้อตกลงร่วมกันที่เหมาะสมที่สุด จากการที่เด็กขยายความคิดจากข้อตกลงร่วมกันให้บุคคลอื่นทราบนี้พัฒนาทวิวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในระดับ 2 และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันในระดับ 2 จากการทดลองทำให้เห็นคุณค่าของการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกันที่เด็กสร้างขึ้นเป็นสิ่งที่ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นและยังทำให้เด็กรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของข้อตกลง อันนำไปสู่การส่งเสริมให้เด็กได้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยให้กับเด็กโดยใช้ความร่วมมืออีกด้วย

ลักษณะของการดำเนินการสอนมีจุดเด่นคือการดึงดูดความสนใจของเด็ก โดยใช้นิทานเป็นตัวกลางสำคัญในการนำเด็กไปสู่การตัดสินใจในการเรียนรู้ ให้เด็กได้ร่วมคิดตาม และทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างจริงจัง จากการทดลองสอนในระยะแรกพบว่าเด็กมีปัญหาในการพูดแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเด็กยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการที่ต้องพูดเพื่อแสดงความคิดเห็น ดังนั้นครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการพูดกระตุ้นและใช้คำถามเพื่อถามเด็กให้มาก

3) การส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเด็กกับเพื่อน

บทบาทของเพื่อนถือเป็นโอกาสอันดีในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็ก การทดลองนี้เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ที่ดีกับเพื่อนๆ จากการร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งบทบาทของครูมีความสัมพันธ์และมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากในการส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน โดยธรรมชาติแล้วเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และความสามารถทางสติปัญญาของเด็กก็ยังไม่พัฒนาไปถึงขั้นที่เด็กจะสามารถคิดพิจารณาในทัศนะของบุคคลอื่นได้

จากการทดลอง พบว่าเด็กได้เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความคุ้นเคยสนิทสนม สามารถพูดคุยร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเด็กกับเพื่อนนอกจากการที่ได้รู้จักการทำงานร่วมกัน เด็กยังเล่นด้วยกัน รู้จักการรอคอยอย่างสงบ มีการหยอกล้อกันในกลุ่ม ให้คำแนะนำเสนอแนะวิธีการต่างๆ ที่รู้และเข้าใจให้แก่กัน และร่วมพูดคุยสนทนาเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

3.1.2 บทบาทครู

ครูเป็นผู้เสนอกิจกรรมการเล่านิทานตามวัตถุประสงค์แก่เด็ก กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น คิดแก้ปัญหาในเรื่องของนิทาน การหาข้อตกลงร่วมกัน ลดบทบาทของตนเองให้น้อยลงในการดำเนินกิจกรรม ช่วยเด็กในการจัดความขัดแย้งขณะทำกิจกรรม โดยให้เด็กเป็นผู้คิดหาวิธีหรือข้อตกลงเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นอีก ซึ่งจะทำให้เด็กได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

3.1.3 บทบาทเด็ก

เด็กได้เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง ด้วยการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจหาข้อตกลงของกลุ่ม เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ให้เด็กช่วยกันคิดตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่ง หาข้อตกลงเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่ม ให้เด็กช่วยกันคิดเพื่อจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรมและหาข้อตกลงเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นอีก

3.1.4 สภาพแวดล้อม

การมีบรรยากาศที่เป็นกันเอง อบอุ่น เด็กมีอิสระ มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเด็กกับเพื่อน หรือเด็กกับครู จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างสบายใจ เป็นอิสระ รู้สึกผ่อนคลาย แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่โดยได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน

3.2 การสอนการส่งเสริมจริยธรรมแบบปกติ มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ลักษณะกิจกรรม

- 1) จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็ก
- 2) ครูเป็นผู้ดำเนินการเล่านิทานที่สอดแทรกจริยธรรม และควบคุมเด็ก

ให้อยู่ในความสงบ

3) ความสัมพันธ์ของครูกับเด็กเป็นไปแบบควบคุม ครูจะเป็นผู้ดูแลเด็กให้ทำกิจกรรมไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ให้ส่งเสียงดังเกินควร และเป็นผู้ออกคำสั่งให้เด็กอยู่ในระเบียบ

3.2.2 บทบาทครู

ครูเป็นผู้ควบคุมดูแล กำหนดบทบาทเด็กให้อยู่ในความสงบ ไม่ส่งเสียงดัง ครูเป็นผู้กำหนดและจัดเนื้อหาในการสอน วิธีการสอนเป็นการเล่านิทาน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูฝ่ายเดียว เมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในชั้นเรียนครูจะเป็นผู้ตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยอ้างกฎและความถูกต้อง

3.2.3 บทบาทเด็ก

เด็กเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลหรือเนื้อหาจากครู ปฏิบัติตามข้อตกลงและข้อกำหนดที่ครูเป็นผู้กำหนดขึ้น

3.2.4 สภาพแวดล้อม

การมีบรรยากาศแบบควบคุมพฤติกรรม เด็กต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ครูสร้างขึ้น มีการสนทนาระหว่างครูกับเด็ก ด้วยการตอบคำถามของครู

จากลักษณะของกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง และการสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมแบบปกตินี้ จะเห็นได้ชัดว่า กิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดหาคำตอบในสิ่งที่เด็กต้องการรู้หรือ สงสัย ได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น หาข้อสรุปร่วมกันของกลุ่มจะเป็นโอกาสที่ดีที่เด็กจะได้เรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันนำไปสู่การที่เด็กจะได้เรียนรู้ สามารถเข้าใจ และปฏิบัติตนด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นทางจริยธรรม สามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเองว่าอะไรคือสิ่งที่เหมาะสมถูกต้องที่ตนควรกระทำ และนำทัศนคติของบุคคลอื่นมาพิจารณาประกอบโดยไม่คิดถึงผลประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียว

4. นิทานที่มีทางสองแพร่ง มีรายละเอียดดังนี้

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เป็นนิทานที่ไม่จบเรื่อง โดยครูมีทางเลือกสองทางที่เป็นประเด็นสำหรับอภิปราย ให้เด็กช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นตัดสินใจเลือกเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มที่เป็นตอนจบของนิทานที่มีทางสองแพร่ง ซึ่งประเด็นการอภิปรายในนิทานที่มีทางสองแพร่งนี้เองเป็นการพัฒนาจริยธรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับรู้ความคิดเห็นของผู้อื่น และเมื่อเกิดความขัดแย้งการนำเด็กไปสู่การสร้างข้อตกลงร่วมกันที่เหมาะสมที่สุดโดยการขยาย

ความคิดจากข้อตกลงร่วมกันให้ผู้อื่นทราบนี้ สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้สูงขึ้นได้ ดังตัวอย่างจากการทดลอง เช่นครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งเรื่อง "เมื่อเพื่อนไม่แบ่งของเล่น" เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอนุบาล โดยมีกฎอยู่ว่าบริเวณสำหรับเล่นอิสระเด็กสามารถเข้าไปเล่นได้ครั้งละไม่เกินสี่คน วันหนึ่งบริเวณเล่นอิสระสำหรับเล่นบล็อก มีเด็กเข้าไปเล่นเพียงสามคน ทั้งสามคนตกลงกันว่าจะเล่นสร้างสวนสัตว์ เด็กๆ ใช้เวลาอยู่นานในการสร้างสวนสัตว์ของพวกเขา เมื่อสร้างสวนสัตว์เสร็จเด็กๆ พอใจกับผลงานของตนมาก ขณะที่เด็กทั้งสามคนจะเริ่มเล่นกัน มีเด็กคนหนึ่งเดินเข้ามาและคิดจะสร้างตึก แต่เมื่อเข้าไปก็พบว่าบล็อกเหลือเพียงสี่อันซึ่งไม่พอที่จะสร้างตึกสูงๆ ได้เขาจึงเข้าไปขอ บล็อกกับเพื่อนทั้งสาม เด็กทั้งสามคนต้องตัดสินใจว่าจะแบ่งบล็อกให้กับเพื่อนที่เข้ามาใหม่หรือไม่ เมื่อให้เด็กรับรู้เรื่องนิทานดีแล้ว ครูก็ถามความเห็นของเด็กทุกคนว่าใครเห็นว่าเด็กทั้งสามคนควรแบ่งบล็อกให้กับเพื่อนที่เข้ามาใหม่และมีใครเห็นว่าไม่ควรแบ่งบล็อกให้เพื่อนที่เข้ามาใหม่ ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดเสนอความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกได้อย่างเต็มที่ ครูให้เด็กพูดทีละคน เมื่อเด็กพูด ครูต้องแสดงการยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก โดยการตั้งใจฟังเด็ก สบตาเด็ก พูดทวนความคิดเห็นของเด็ก เด็กบางคนพูดน้อยครูก็ต้องช่วยกระตุ้นซึ่งประเด็น ถามคำถามเด็ก ในระยะแรกของการทดลองเด็กไม่เคยชินกับการพูดเสนอความคิดเห็น ทำให้ครูต้องตั้งคำถามถามเด็กอย่างมาก เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กได้คิดและเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างแท้จริง นอกจากนี้มีเด็กที่ไม่ค่อยฟังเพื่อนพูด เด็กจะแย่งกันพูด ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ดังกล่าวได้กลายเป็นประเด็นในการสร้างข้อตกลงของกลุ่มร่วมกันในครั้งต่อไป อันนำไปสู่การทดลองในระยะหลังที่เด็กจะเริ่มคุ้นเคยและชินกับการพูดแสดงความคิดเห็นยาวๆ เด็กที่พูดน้อยเริ่มกล้าที่จะพูดมากขึ้น ฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น ครูพูดน้อยลง ไม่เกิดปัญหาความความขัดแย้ง เด็กได้เรียนรู้จังหวะของการพูดเสนอความคิดเห็น โดยที่บางครั้งเด็กจะยกมือขึ้นพูดทันทีเมื่อครูหยุดเล่านิทานที่มีทางสองแพร่ง มีเด็กบางคนพูดในน้ำเพื่อนให้เห็นคล้ายตามตน เช่น เอิร์ทพูดว่า "เอิร์ทคิดว่าตึกน่าจะขึ้นสะพานลอยนะ จะได้ไม่โดนรถชนด้วยหละเนอะ ก้อยนะ เลือกลงข้ามสะพานลอยนะ" ซึ่งก้อยก็เห็นด้วยกับความคิดของเอิร์ท ก้อยพูดว่า "จริงจริงจะได้ไม่โดนรถชน ก้อยเลือกให้ตึกข้ามสะพานลอย" เป็นต้น

สรุปได้ว่าจากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะของแผนการสอนการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และปฏิบัติในการเลือกตัดสินใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การมีระเบียบวินัย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างครูกับเด็ก

และเด็กกับเพื่อนเป็นต้น แนวทางดำเนินการสอนดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระดับ 2 โดยให้การสนใจหรือร่วมมือ และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระดับ 2 โดยพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง ผลการศึกษาวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ DeVries, Resse – Learned และ Morgan(1991)ที่ได้ศึกษาพบว่าการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีอิสระในการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมให้กับเด็กวัยอนุบาลตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ถึงระดับ 2 ได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์นั้นครูมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นจริยธรรมทางสังคม ซึ่งต้องคำนึงถึงบทบาทที่ส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กและบทบาทในการเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง และสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับบุคคลอื่น เพื่อพัฒนาจริยธรรมให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน

2. การเล่านิทานนั้นครูจะต้องพิจารณาเนื้อหาในนิทานที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้บทบาทและพฤติกรรมการสอนของครูก็มีความสำคัญ โดยครูจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากยึดครูเป็นศูนย์กลาง(teacher center) เป็นการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง(child center) คือเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้เด็กได้ฝึกคิด และมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครู กลุ่มเพื่อน โดยใช้คำถามกระตุ้น ซึ่งคำถามที่ครูควรใช้ควรเป็นการถาม คำถามเชิงเหตุผลซึ่งเป็นคำถามที่เปิดกว้างให้เด็กคิดหาคำตอบได้หลายแนวทาง โดยไม่เกิดความวิตกกังวลคำถามนั้นจะถูกหรือผิด ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจ และกล้าที่จะคิดมากขึ้น และการที่เด็กได้มีโอกาสอภิปราย แสดงความคิดเห็น ภายหลังการเล่านิทาน ยังเป็นการย้ำและเน้นให้เข้าใจถึงวินัยตนเอง อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นพฤติกรรมที่ต้องการให้เด็กประพฤติปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้นไปจนกลายเป็นนิสัย

3. วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่นอกเหนือจากการพูดคุย และอธิบายเพื่อให้เด็กได้เลิกมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันโดยเด็ดขาด ผู้วิจัยเชื่อว่าการพูดคุย และอธิบายถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น และพยายามให้เด็กเข้าใจบุคคลอื่น เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเพื่อนของเด็ก เพราะแสดงให้เห็นถึงการที่ครูเคารพในสิทธิของเด็ก และใช้วิธีที่แสดงถึงความประนีประนอม ซึ่งเด็กจะซึมซับ และปรับโครงสร้างทางความคิดในการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งของตนเองให้เหมาะสมซึ่งความขัดแย้งถือเป็นธรรมชาติของเด็กในวัยอนุบาล

ข้อเสนอแนะในการสอน

1. ระยะเวลาของการดำเนินการทดลองเด็กยังไม่คุ้นเคยกับคำถามที่ต้องแสดงความคิดเห็น เด็กพูดแสดงความคิดเห็นได้น้อย คำตอบของเด็กเป็นลักษณะถามคำตอบคำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องให้เวลากับเด็ก ฝึกให้เด็กคุ้นเคยกับคำถามโดยผู้วิจัยต้องถามคำถามปลายเปิดกระตุ้นให้เด็กคิดอย่างค่อยเป็นค่อยไป

2. จากการทดลอง พบว่าการเล่านิทานที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก หรือสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จะทำให้เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นได้มากกว่าการเล่านิทานที่มีเรื่องราวไกลตัวเด็ก

3. จากการทดลอง พบว่าพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนของเด็กกลุ่มทดลองก้าวหน้าขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่นมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน พูดคุยกันมากขึ้น รู้จักระเบียบในการพูดเสนอความคิดเห็น ที่ใช้วิธีการยกมือขึ้นก่อนพูด รู้จักรอคอยและฟังเพื่อนพูดมากขึ้น

4. เด็กหลายคนในกลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออกอย่างเห็นได้ชัด เช่น พูดเสนอความคิดเห็นได้ทันทีโดยที่ครูไม่ต้องใช้คำถามถามนำ และมีการถามคำถามกลับครูเมื่อไม่เข้าใจ

5. จากการสังเกตการร่วมกิจกรรมของเด็ก พบว่าขณะที่ครูเล่านิทานนั้นครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการเล่านิทานของครูต้องมีเทคนิคทั้งด้านการใช้ น้ำเสียง สื่อ ภาพ นิทาน

ที่ใช้ต้องมีสีสันดึงดูดความสนใจของเด็ก อีกทั้งครูต้องคำนึงถึงเด็กทุกคนว่าต้องมองเห็นสื่อที่ครูใช้ประกอบการเล่านิทานภาพ และครูสามารถมองสบตาเด็กทุกคนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยสอนการอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งกับเด็กที่หลากหลายกลุ่มเช่นทดลองกับเด็กแต่ละอายุ เด็กด้อยโอกาส เด็กเร่ร่อน เป็นต้น

2. ควรศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์อื่นๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง การอภิปรายจากตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา เกียรติประวัติ. วิธีการสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2524.
- กานดา พูนลาภทวี. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ
วิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530.
- กิ่งแก้ว อัดถากร. วรรณกรรมจากบ้านใน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513.
- กิตติวดี บุญชื้อ. นิทานกับเครื่องประกอบ : กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรม.
(ม.ป.ท.), 2527.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสอนบทบาทของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พุทธ
ศักราช 2540-2544). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- งามตา วนิทานนท์, วันเพ็ญ พิศาลพงศ์, อรพินท์ ชูชม, และอัจฉรา สุขารมณ. ปัจจัยที่สัมพันธ์
กับพัฒนาการด้านการหยั่งลึกทางสังคมของนักเรียนระดับประถมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- จิรภรณ์ วสุวัต. การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนว
คิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- จิรภรณ์ อารยะรังษฤษฎ์. พัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็ก. วารสารแนะแนว 30 (2539):
53-59.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์ และ OMEP ประเทศไทย. การประชุมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง Constructivist Early Education. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์, 2539.
- ฉวีวรรณ กิनावงศ์. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2533.
- ฉัฐมา อักษรรัฐ. วรรณคดีเปรียบเทียบเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สตรีเนติศึกษา, 2521.
- ชัยพร วิชชาวุธ. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม. วารสารครุศาสตร์
11 (เมษายน – มิถุนายน 2525): 22-33.
- ชัยพร วิชชาวุธ และ ธีระพร อุวรรณโณ. วิธีการปลูกฝังจริยธรรม. วารสารครุศาสตร์ 25
(กรกฎาคม 25): 23-41.

- ชาติชาย กู้กิตติไมตรี. ทบทวนการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน. วารสารการศึกษาแห่ง 25 (มิถุนายน – กรกฎาคม 2534): 49-56.
- ชุติมา สัจจานนท์. การส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก. ประชาศึกษา 24 (พฤศจิกายน 2525): 8-15.
- ชูพงศ์ ปัญจมะวัต. การใช้ตัวแบบในนิทานประกอบภาพเพื่อเพิ่มพฤติกรรมการปฏิบัติสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนในเด็กอนุบาลที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2522.
- ธีระพร อุวรรณโณ. แล้วเราจะเสริมสร้างจริยธรรมกับคนวัยใด. วารสารครูศาสตร์ 11 (เมษายน – มิถุนายน 2526): 1-6.
- นิตยา แสงขาว. การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- บรรพต พรประเสริฐ. การเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางจริยธรรมของนักเรียนอนุบาลที่ได้รับการสอนโดยใช้นิทานและเกม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- บุปผา เรืองรอง. การเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่นนิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ประคอง กรวรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ปรียา จันทรลีทธิเวช. การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเด็กวัยประถมศึกษา. ประชาศึกษา. (พฤศจิกายน 2523): 27-31.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- พิพัฒน์ ปิ่นจินดา. การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมเพื่อยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม และการ

- สอนโดยวิธีเบญจขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- ภวยา แสงเพชร. การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ในการสอนของครูอนุบาลในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ภิญญาพร นิตยะประภา. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2534.
- รัชนี ศรีไพรวรรณ. การเล่านิทานและเล่าเรื่อง. สื่อภาษาชุมชนภาษาไทยของครูสภา 3 (เมษายน 2516): 37-41.
- วรรณิ ศิริสุนทร. การเล่านิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- วลัย ขวลิขิตอำรง. ส่งเสริมห้องสมุดด้วยการเล่านิทาน. วารสารการศึกษาผู้ใหญ่ 9 (กรกฎาคม-สิงหาคม 2515): 22-26.
- วิจิตร เกตุขำ และ ชาญชัย ศรีไสยเพชร. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (ศึกษา 131). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2522.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520.
- สมบุญ คิงขมานนท์. การเล่านิทานและการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง: คหเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2522.
- สมบุญ ศาลยาชีวิน. สรุปรายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม. สารพัฒนาหลักสูตร 42 (กันยายน 2528): 30-34.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชาติ. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- สัณห์พัฒน์ อรุณธารี. นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 6 รอบ, 2542.
- สุพล วังสินธุ์. พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียน. สารพัฒนาหลักสูตร 31 (พฤศจิกายน): 42-46.
- สุวัฒน์ นิยมคำ. การสอนวิทยาศาสตร์แบบพัฒนาความคิด. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2517.
- อัมพรรัตน์ วัฒนโชติ. ผลของการใช้โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของวราธสาร์มิน และ ไชมอนที่มีต่อชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 ใน โรง

เรียนไทยรัฐวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร. การศึกษาแนวคอนสตรัคติวิสต์ในโรงเรียนอนุบาลและประถม : บรรยาการทางจริยสังคมถือเป็นวัตถุประสงค์แรกของการศึกษา. ม.ป.ป. (อัสสัมชัญ).

ภาษาอังกฤษ

Adalbjarnardottir, S., and Selman, R. I feel I have received a new vision : An analysis of teachers' professional development as they work with students on interpersonal issues. Teaching and Teacher Education 13(4) (1997): 409-428.

Arbuthnot, J. B., and Faust, D. Teaching moral reasoning : Theory and practice. New York : Harper and Row, 1982.

Berlin, G. N. Daycare quality and children's sociomoral. Doctoral dissertation, Department of psychology development, Graduate School, Yeshiva University, 1991.

Berliner, D. C., and Calfee, R. Handbook of educational psychology. New York: Simon & Schuster Macmillan, 1997.

Clarke – Stewart, K. A. Parents' effects on children's development: A decade of progress. Applied Developmental Psychology 9 (1988): 41-81.

Collins, E., and Green, J. T. Learning in classroom setting: Making or breaking a culture. In H. H. Marshall (Ed.), Redefining student learning: Roots of educational change. Norwood, NJ: Albex, 1992.

Connolly, J. A.; Doyle, A. B.; and Resnick, E. Social pretend play and social interaction in preschoolers. Applied Developmental Psychology 9 (1988): 301-313.

DeVries, R. Piaget's social theory. Educational Research 50(4) (1997): 4-17.

DeVries, R., and Goncu, A. Interpersonal relations between four year olds in dyads from constructivist and Montessori classrooms. Applied Developmental Psychology 8 (1987): 481-501.

DeVries, R.; Haney, J.; and Zan, B. Sociomoral atmosphere in direct – instruction, eclectic and constructivist kindergarten: A study of teachers' enacted

- interpersonal understanding. Early Childhood Research Quarterly. 6 (1991a): 449-471.
- DeVries, R., and Kohlberg, L. Constructivist early education and comparison with other programs. Washington, DC.: NAEYC, 1987/1990.
- DeVries, R.; Reese –Learned, H.; and Morgan, D. Sociomoral development indirect instruction, eclectic, and constructivist kindergarten: A study of children's enacted interpersonal understanding. Early Childhood Research Quarterly. 6(1991): 473 – 517.
- DeVries, R., and Zan, B. Moral classrooms, moral children : Creating a constructivist atmosphere in early education. New York: Teacher College Press, 1994.
- Duckworth, E. The African primary science program : An evaluation and extended thoughts. Grand Forks, ND: University of North Dakota Group on Evaluation, 1978.
- Eisenberg, N.; Fabes, R. A.; Carlo, G.; and Karbon, M. Emotional responsibility to other: Behavioral correlates and socialization antecedents. In N. Eisenberg, and R.A., Fabes(Eds.) Emotions and its regulation in early development (pp.57-73). San Francisco: Jossey – Bass, 1992.
- Golub, M., and Kolen, C. Evaluation of a Piagetian kindergarten program. Manuscript based on paper presented at sixth annual symposium of the Jean Piaget society. Philadelphia, PA, 1976.
- Good, L.; Thomas, I.; and Brophy, E. Educational psychology : A realistic approach. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1977.
- Hay, D. E. Social conflicts in early childhood. In G.J. Whitehurst (Eds.), Annals of Child Development 11 (1984): 1-44 Greenwich, CT: JAI.
- Kamii, C. Young children reinvent arithmetic : Implication of Piaget's theory. New York: Teacher College Press, 1985.
- Keller, M., and Edelstein, W. The development of sociomoral meaning making : Domains categories, and perspective – taking. In W.M. Kurtines, and J.L. Gewirtz.(Eds.) Handbook of moral behavior and development. volume 2 New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1991.
- Kohlberg, L. forward in R. Hersh; D. Paolitto; and J. Reimer. Promoting moral growth from Piaget to Kohlberg. White Plains, NY: Longman, 1979.
- Kohlberg, L. The cognitive development approach to moral education. Phi Delta Kappan, 10 (June 1970): 173.
- McCown, R., and Roop, P. Educational psychology and classroom practice: A partnership. Massachusetts: Allyn and Bacon, 1992.

- McKinnon, J. W., and Renner, J. W. Are colleges concerned with intellectual development? American Journal of Physics 39 (1971): 1047-1025.
- Mouly, J.G. Psychology for effective teaching (3rd. ed.) N.Y.: Holt-Rinehart and Winston, 1973.
- Ormrod, E. J. Educational psychology : Principles and applications. New Jersey: Simon and Schuster, 1995.
- Piaget, J. The moral judgment of the child. London: Free Press, 1932/1965.
- Piaget, J., and Inhelder. The psychology of the child. New York: Basic Books, 1969.
- Plomin, R. Environment and genes: Determinants of behavior. American Psychologist 44 (1989): 105-111.
- Power, C.; Higgins, A.; and Kohlberg, L. Lawrence Kohlberg's approach to moral education. New York: Columbia University Press, 1989.
- Prawat, R.S., and Floden, R. E. Philosophical perspectives on constructivist views of learning. Educational Psychologist 29 (1)(1994): 37-48.
- Schwebel, M. Formal operations in first – year college students. The Journal of Psychology 91 (1978): 133-141.
- Selman, R. L. The growth of interpersonal understanding. New York: Academic, 1980
- Selman, R. L., and Byrne. D. F. A structural – development analysis of level of role taking in middle childhood. Child Development 45 (2)(1974): 803-806.
- Selman, R. L., and Schultz, L. Making a friend in young children. Chicago: University of Chicago Press, 1990.
- Shantz, C. U, Conflict between children. Child Development 58 (1987): 283-305.
- Slavin, R. B. Educational psychology: Theory and practice (4 edition). Massachusetts: Allyn and Bacon, 1994.
- Thomas, A., and Chess, S. Temperament and development. New York: Brunner and Mazel, 1977.
- Zan, B. Interpersonal understanding among friends: A case study of two young boys playing checkers. Childhood Education 10 (2) (1996): 114-122.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์มานวิภา ผลพิรุฬห์
อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนอนุบาลสามเสน
กรุงเทพมหานคร
3. รองศาสตราจารย์ ดร. สำลี ทองธิว
ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติวดี บุญเชื้อ
อาจารย์พิเศษ ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไสภาพรรณ ชยสมบัติ
ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์
ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถิติ และตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การคำนวณหาค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และการลงบันทึกลักษณะพฤติกรรม จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนระหว่างผู้วิจัย กับผู้ช่วยวิจัย ได้แก่

1.1 ค่าความเที่ยงในการสังเกตแบ่งแยกพฤติกรรม และลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

1.2 ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2

1.3 ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2

1.4 ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

2. การทดสอบสมมติฐาน โดยการใช้การทดสอบค่าร้อยละ ค่าไคสแควร์ และตัวอย่างการวิเคราะห์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. การคำนวณหาค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และการลงบันทึกลักษณะพฤติกรรม จริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อ ตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัย กับผู้ช่วยวิจัย

วิธีการ การหาค่าความเที่ยงในการสังเกต ของ William A. Scott มีสูตรดังต่อไปนี้

สูตร

$$\pi = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

เมื่อ

π = ความเที่ยงในการสังเกต

P_o = อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรง กันของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 กับค่าผลรวมของผลต่างระหว่างร้อยละ ของค่าสังเกตพฤติกรรมของ ผู้สังเกต 2 คน

P_e = อัตราส่วนของความน่าจะเป็นของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดย บังเอิญ ของผู้สังเกต 2 คน ซึ่งหาได้จากสัดส่วนของคะแนนพฤติกรรมที่มี จำนวนสูงสุด และรองลงมาโดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่ง นำค่าทั้ง 2 มายกกำลังสองแล้วนำมารวมกัน

ข้อสังเกต ค่า π จะสูงสุดไม่เกิน 1.00

1.1 ค่าความเที่ยงในการสังเกตแบ่งแยกพฤติกรรม และลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย

ตารางที่ 16 แสดงการคำนวณค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย

จริยธรรมทางสังคมด้าน	ผู้วิจัย(ก)	ผู้ช่วยผู้วิจัย(ข)	ก%	ข%	ผลต่าง
กลวิธีการเจรจา เพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS)	780	763	81.68	83.21	1.53
การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน (SE)	175	154	18.32	16.79	1.53
รวม	955	917	100	100	3.06

แทนค่าในสูตร

$$P_o = 1.00 - 0.0306$$

$$= 0.9644$$

$$P_e = (0.8168)^2 + (0.1832)^2$$

$$= 0.6672 + 0.0336$$

$$= 0.7008$$

$$\pi = \frac{0.9644 - 0.7008}{1.00 - 0.7008} = \frac{0.2686}{0.2992}$$

$$= .89$$

ดังนั้น ค่าความเที่ยงในการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย มีค่าเท่ากับ .89 หรือ 89% ซึ่งอยู่ในระดับความเที่ยงที่ค่อนข้างสูง

1.2 ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน
ในระดับ 0,1 และ 2

ตารางที่ 17 แสดงการคำนวณค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้าน
กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย

กลวิธีการเจรจา	ผู้วิจัย(ก)	ผู้ช่วยผู้วิจัย(ข)	ก%	ข%	ผลต่าง
ระดับ 0	108	93	13.85	12.58	1.27
ระดับ 1	668	642	85.64	86.87	1.23
ระดับ 2	4	4	0.51	0.54	0.03
รวม	780	739	100	100	2.53

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned}
 P_o &= 1.00 - 0.0253 \\
 &= 0.9747 \\
 P_e &= (0.1385)^2 + (0.8564)^2 \\
 &= 0.0192 + 0.7334 \\
 &= 0.7526 \\
 \pi &= \frac{0.9747 - 0.7526}{1.00 - 0.7526} = \frac{0.2221}{0.2474} \\
 &= .89
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อ
ตกลงร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2 ระหว่างผู้วิจัย กับผู้ช่วยวิจัย มีค่าเท่ากับ .89 หรือ 89% ซึ่งมี
ระดับความเที่ยงค่อนข้างสูง

1.3 ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2

ตารางที่ 18 แสดงการคำนวณค่าความเที่ยงในการสังเกตการแบ่งแยกพฤติกรรมและลงรหัสด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	ผู้วิจัย(ก)	ผู้ช่วยผู้วิจัย(ข)	ก%	ข%	ผลต่าง
ระดับ 0	57	54	32.57	35.53	2.96
ระดับ 1	116	97	66.29	63.82	2.47
ระดับ 2	2	1	1.14	0.66	0.48
รวม	175	152	100	100	5.91

แทนค่าในสูตร

$$P_o = 1.00 - 0.0591 \\ = 0.9409$$

$$P_e = (0.3257)^2 + (0.6629)^2 \\ = 0.1061 + 0.4394 \\ = 0.5455$$

$$\pi = \frac{0.9409 - 0.5455}{1.00 - 0.5455} = \frac{0.3954}{0.4545} \\ = .87$$

ดังนั้น ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม และลงรหัสด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ในระดับ 0,1 และ 2 ระหว่างผู้วิจัย กับผู้ช่วยวิจัย มีค่าเท่ากับ .87 หรือ 87% ซึ่งมีระดับความเที่ยงค่อนข้างสูง

1.4 ค่าความเที่ยงในการสังเกตพฤติกรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

วิธีการ การหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต มีสูตรดังต่อไปนี้

สูตร
$$\text{IOR (แบบช่วงเวลา)} = \frac{A}{A+D} \times 100$$

เมื่อ A = ข้อมูลที่ผู้สังเกตเห็นตรงกันในช่วงนั้น

D = ข้อมูลที่ผู้สังเกตเห็นไม่ตรงกันในช่วงนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 การทดสอบค่าร้อยละ

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} = ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน
 $\sum X$ = ผลรวมร้อยละของคะแนน
 N = จำนวนเด็กทั้งหมด

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้การทดสอบค่าไคสแควร์

สูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c \left[\frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} \right]$$

$$v = (r-1)(c-1)$$

เมื่อ O_{ij} = ความถี่ที่ได้จากการสังเกตในแถวที่ i และสดมภ์ที่ j

E_{ij} = ความถี่ที่ควรจะเป็นในแถวที่ i และสดมภ์ที่ j

$$E_{ij} = \frac{n_{i \cdot} \cdot n_{\cdot j}}{N}$$

$n_{i \cdot}$ = ความถี่รวมในแถวที่ i

$n_{\cdot j}$ = ความถี่รวมในสดมภ์ที่ j

N = ความถี่รวมทั้งหมด

r = จำนวนแถว

c = จำนวนสดมภ์

$$\sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c = \text{ผลรวมของทุกแถวและทุกสดมภ์}$$

v = ชั้นความเป็นอิสระ

ในการทดสอบครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 จากการเปิดตารางการแจกแจง
ไคสแควร์ได้ $\chi^2_{.05(2)} = 5.996$ และ $\chi^2_{.01(2)} = 9.210$

ตัวอย่าง การทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์

สมมติฐานการวิจัยกำหนดให้

จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระดับ 2 ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันระยะหลังการทดลอง

ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบค่าความถี่ ค่าร้อยละ และผลการทดสอบสมมติฐานกลุ่มด้วยการทดสอบไคสแควร์ของคะแนนจริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ระยะหลังการทดลอง

จริยธรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน					
หลังทดลอง	ระดับ 0	ระดับ 1	ระดับ 2	รวม	$\chi^2_{.01(2)}$
กลุ่มทดลอง	7 (1.81%)	335 (86.56%)	45 (11.63%)	387	** 24.18
กลุ่มควบคุม	23 (5.84%)	206 (88.07%)	4 (6.09%)	394	
รวม	30	682	69	781	

แทนค่าในสูตร

$$E_{11} = \frac{387 \times 30}{781} = 14.87 \quad E_{12} = \frac{387 \times 682}{781} = 337.94 \quad E_{13} = \frac{387 \times 69}{781} = 34.19$$

$$E_{21} = \frac{394 \times 30}{781} = 15.13 \quad E_{22} = \frac{394 \times 682}{781} = 334.06 \quad E_{23} = \frac{394 \times 69}{781} = 34.81$$

$$\begin{aligned} \chi^2 &= \frac{(7-14.87)^2}{14.87} + \frac{(335-337.94)^2}{337.94} + \frac{(45-34.19)^2}{34.19} + \frac{(23-15.13)^2}{15.13} + \frac{(4-34.81)^2}{34.81} \\ &= 4.17 + 8.64 + 3.42 + 4.09 + 0.50 + 3.36 = 24.18 \end{aligned}$$

จากตารางการแจกแจงไคสแควร์ได้ $\chi^2_{.05(2)} = 5.996$ และ $\chi^2_{.01(2)} = 9.210$ ดังนั้น χ^2 ที่คำนวณได้มากกว่า χ^2 ที่กำหนด ยอมรับสมมติฐานที่กำหนด

ภาคผนวก ค

1. คะแนนความถี่ของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง
2. คะแนนความถี่ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้านการแลกเปลี่ยนการมีส่วนร่วมในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลา ก่อน และหลังการทดลอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. คะแนนความถี่ของพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง ตารางที่ 20 แสดงคะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล กลุ่มทดลองด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลองคนที่	NS ระยะก่อนการทดลอง				NS ระยะหลังการทดลอง			
	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม
1	4 (18.18%)	11 (81.82%)	0	13	2 (13.33%)	12 (80%)	0	15
2	5 (15.15%)	28 (84.85%)	0	33	1 (4.55%)	20 (90.90%)	1*	22
3	6 (18.75%)	26 (81.25%)	0	32	1 (4.55%)	19 (86.36%)	2*	22
4	3 (11.11%)	23 (85.19%)	1 (3.70%)	27	0	16 (84.21%)	3*	19
5	1 (9.09%)	10 (90.91%)	0	11	0	18 (81.82%)	4*	22
6	4 (21.05%)	15 (78.95%)	0	19	1 (4%)	17 (68%)	7*	25
7	5 (20.83%)	19 (79.17%)	0	24	0	19 (79.17%)	5*	24
8	4 (16%)	21 (84%)	0	25	0	14 (87.50%)	2*	16
9	3 (8.57%)	32 (91.43%)	0	35	0	48 (92.31%)	4*	52
10	2 (5.56%)	34 (94.44%)	0	36	1 (4%)	19 (76%)	5*	25
11	2 (8.69%)	20 (86.96%)	1 (4.35%)	23	0	17 (89.47%)	2*	19
12	5 (18.52%)	22 (81.48%)	0	27	0	33 (91.67%)	3*	36
13	1 (5.88%)	16 (94.12%)	0	17	0	15 (88.24%)	2*	17
14	7 (23.33%)	23 (76.67%)	0	30	1 (5.88%)	14 (82.35%)	2*	17
15	2 (12.50%)	17 (89.47%)	0	19	0	30 (96.77%)	1*	31
16	5 (12.50%)	14 (87.50%)	0	16	0	24 (96%)	1*	25
รวม	56 (14.14%)	338 (85.35%)	2 (0.51%)	396	7 (1.81%)	335 (86.56%)	45*	387

ตารางที่ 21 แสดงคะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุมด้านกล
วิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (NS) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะก่อนและหลังการ
ทดลอง

กลุ่ม ควบคุม คนที่	NS				NS			
	ระยะก่อนการทดลอง				ระยะหลังการทดลอง			
	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม
1	2 (9.52%)	19 (90.48%)	0	21	2 (10.53%)	16 (84.21%)	1* (5.26%)	19
2	4 (17.39%)	19 (82.61%)	0	23	2 (6.25%)	29 (90.63%)	1* (3.12%)	32
3	3 (15%)	17 (85%)	0	20	1 (4.55%)	19 (86.36%)	2* (9.09%)	22
4	2 (11.76%)	15 (88.24%)	0	17	1 (4%)	21 (84%)	3* (12%)	25
5	1 (7.14%)	12 (85.72%)	1 (7.14%)	14	1 (4.55%)	18 (81.82%)	3* (13.33%)	22
6	2 (13.33%)	13 (86.67%)	0	15	0	22 (84.62%)	4* (15.38%)	26
7	1 (11.76%)	15 (88.24%)	0	17	1 (2.78%)	33 (91.67%)	2* (5.55%)	36
8	3 (18.75%)	13 (81.25%)	0	16	0	19 (90.48%)	2* (9.52%)	21
9	6 (13.33%)	39 (86.67%)	0	45	2 (7.41%)	24 (88.89%)	1* (3.70%)	27
10	5 (26.32%)	14 (73.68%)	0	19	2 (16.67%)	10 (83.33%)	0	12
11	2 (5.41%)	35 (94.59%)	0	37	1 (3.12%)	30 (93.76%)	1* (3.12%)	32
12	3 (23.08%)	10 (76.92%)	0	13	1 (6.67%)	14 (93.33%)	0	15
13	2 (5.56%)	34 (94.44%)	0	36	2 (6.45%)	28 (90.32%)	1* (3.22%)	31
14	1 (4.35%)	21 (91.30%)	1 (4.35%)	23	1 (5.26%)	17 (89.48%)	1* (5.26%)	19
15	9 (21.95%)	32 (78.05%)	0	41	3 (9.68%)	28 (90.32%)	0	31
16	5 (18.52%)	22 (81.46%)	0	27	3 (12.50%)	19 (79.17%)	2* (8.33%)	24
รวม	52 (13.54%)	330 (85.94%)	2 (0.52%)	384	23 (5.84%)	347 (88.07%)	24* (6.09%)	394

2. คะแนนความถี่ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
ด้านการแลกเปลี่ยนการมีส่วนร่วมในระดับ 0,1 และ 2 ระยะก่อน และหลังการทดลอง

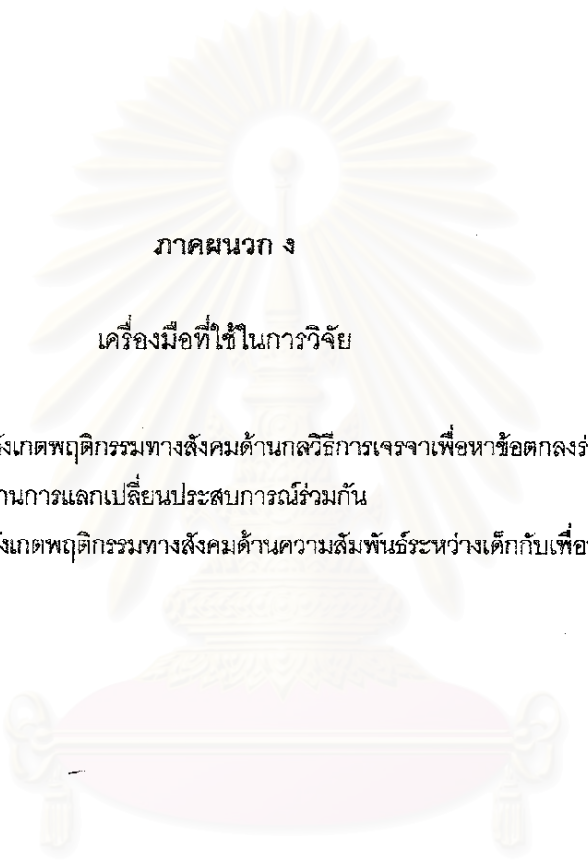
ตารางที่ 22 แสดงคะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มทดลองด้านการแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ร่วมกัน (SE) ในระดับ 0,1 และ 2 ระยะก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม ทดลอง คนที่	SE ระยะก่อนการทดลอง				SE ระยะหลังการทดลอง			
	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม
1	1 (33.33%)	2 (66.67%)	0	3	0	9 (56.25%)	7* (43.73%)	16
2	2 (33.33%)	4 (66.67%)	0	6	0	8 (66.67%)	4* (33.33%)	12
3	2 (40%)	3 (60%)	0	5	0	5 (83.33%)	1* (16.67%)	6
4	1 (33.33%)	2 (66.67%)	0	3	0	1 (50%)	4* (50%)	8
5	2 (33.33%)	4 (66.67%)	0	6	0	8 (88.89%)	1* (11.11%)	9
6	1 (10%)	9 (90%)	0	10	0	13 (81.25%)	3* (18.75%)	16
7	5 (55.56%)	4 (44.44%)	0	9	0	4 (80%)	1* (20%)	5
8	1 (50%)	4 (50%)	0	8	0	4 (25%)	12* (75%)	16
9	3 (60%)	2 (40%)	0	5	0	6 (66.67%)	3* (33.33%)	9
10	2 (40%)	3 (60%)	0	5	0	4 (66.67%)	2* (33.33%)	6
11	3 (30%)	7 (70%)	0	10	0	7 (46.67%)	8* (53.33%)	1
12	1 (33.33%)	2 (66.67%)	0	3	0	4 (80%)	1* (20%)	5
13	2 (50%)	2 (50%)	0	4	0	2 (28.57%)	5* (71.43%)	7
14	1 (8.33%)	11 (91.67%)	0	12	0	12 (85.71%)	2* (17.29%)	14
15	2 (40%)	3 (60%)	0	5	0	4 (80%)	1* (20%)	5
16	1 (33.33%)	2 (66.67%)	0	3	0	2 (66.67%)	1* (33.33%)	3
รวม	33 (34.02%)	64 (65.98%)	0	97	0	96 (63.16%)	56* (36.84%)	152

ตารางที่ 23 แสดงคะแนนความถี่ของจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลกลุ่มควบคุม
ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (SE) ในระดับ 0, 1 และ 2 ระยะเวลาก่อนและ
หลังการทดลอง

กลุ่ม ควบคุม คนที่	SE ระยะก่อนการทดลอง				SE ระยะหลังการทดลอง			
	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม	ระดับ0	ระดับ1	ระดับ2	รวม
1	3 (33.33%)	5 (55.56%)	1 (11.11%)	9	1 (25%)	2 (50%)	1* (25%)	4
2	2 (50%)	2 (50%)	0	4	0	3 (60%)	2* (40%)	5
3	2 (40%)	3 (60%)	0	5	0	5 (83.33%)	1* (16.67%)	6
4	1 (50%)	1 (50%)	0	2	0	4 (80%)	1* (20%)	5
5	2 (40%)	3 (60%)	0	5	1 (20%)	2 (40%)	2* (40%)	5
6	2 (22.22%)	7 (77.78%)	0	9	1 (14.29%)	5 (71.42%)	1* (14.29%)	7
7	1 (20%)	4 (80%)	0	5	0	7 (70%)	3* (30%)	10
8	1 (20%)	3 (60%)	1 (20%)	5	0	2 (50%)	2* (50%)	5
9	1 (33.33%)	2 (66.67%)	0	3	1 (20%)	3 (60%)	1* (20%)	5
10	1 (25%)	3 (75%)	0	4	0	4 (44.44%)	5* (55.56%)	9
11	1 (50%)	1 (50%)	0	2	0	5 (71.43%)	2* (28.57%)	7
12	2 (33.33%)	4 (66.67%)	0	6	0	3 (75%)	1* (25%)	4
13	1 (25%)	3 (75%)	0	4	0	3 (75%)	1* (25%)	4
14	2 (66.67%)	1 (33.33%)	0	3	1 (12.50%)	6 (75%)	1* (12.50%)	8
15	1 (50%)	1 (50%)	0	2	0	3 (60%)	2* (40%)	5
16	1 (10%)	9 (90%)	0	10	0	4 (100%)	0	4
รวม	24 (30.77%)	52 (66.67%)	2 (2.56%)	78	5 (5.44%)	61 (66.30%)	26* (28.26%)	92

หมายเหตุ * หมายถึง จริยธรรมทางสังคม ระดับ 2 เพิ่มขึ้นระยะหลังการทดลอง

ภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล

คำชี้แจง

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาลฉบับนี้ ผู้วิจัยนำมาจากเครื่องมือวัดและประเมินจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลในการศึกษาวิจัยของ DeVries, Reese – Learned และ Morgan แห่งมหาวิทยาลัย Northern Iowa ในปี 1991 ซึ่ง DeVries และคณะได้ทำการพัฒนาเครื่องมือวัดการแสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Enacted Interpersonal Understanding: EIU) และคู่มือการให้รหัสการแสดงออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ประยุกต์มาจากการศึกษาวิจัยของ Selman และคณะในปี 1970 ร่วมกับโครงการ Harvard Judge Baker Social – Reasoning โดยมีเป้าหมายคือ การสร้าง และพัฒนารูปแบบของการสะท้อนเหตุผลของเด็กในทุกๆ ด้านของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนภายใต้การศึกษาเกี่ยวกับการหยั่งลึกทางสังคมแบบร่วมมือ (Social Perspective Coordination) โดยการแบ่งแยกระหว่างความสามารถเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการปฏิบัติต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ของ Selman ใช้การแสดงผลออกถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยเน้นการปฏิบัติ

ผลของการศึกษาวิจัยพบว่าช่วงอายุเฉลี่ยของเด็ก กับการพัฒนาจริยธรรมทางสังคม ได้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ (Selman; Schorin; Stone and Phelps, 1983; Lyman and Selman, 1985; Schuitz and Selman, 1989) และสอดคล้องกับการหยั่งลึกทางสังคม ซึ่ง Selman ได้ทดสอบความก้าวหน้าจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) และการพัฒนาไปสู่การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Reciprocity) และการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย (Mutuality) โดยได้แบ่งระดับของพัฒนาการของจริยธรรมทางสังคมออกเป็น 2 ด้าน (Selman and Yeates, 1989; Selman and Schuitz, 1990) คือ

- 1) ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน (Negotiation Strategies: NS) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเมื่ออยู่ในสภาวะที่ตั้งใจเตรียม
- 2) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experiences: SE) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เมื่ออยู่ในสภาวะที่เป็นปกติ ไม่มีตรรกะต่อกัน ซึ่งทั้งสองด้านแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับ 0, 1, 2, และ 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับจริยธรรมทางสังคม ตามทฤษฎีของ Selman

ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน	ระดับการหยั่งลึกทางสังคมและความร่วมมือ	ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน
กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การร่วมมือกันโดยคำนึงถึงความต้องการของตนเองและผู้อื่น	การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อายุวัยรุ่นขึ้นไป ระดับ 3	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยวิธีร่วมมือและเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้การจูงใจ หรือการร่วมมือกัน	การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน อายุ 7-12 ปี ระดับ 2	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยพิจารณาความเหมือนทางความคิดหรือประสบการณ์
กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้วิธีการขอคำสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติตามบุคคลอื่น	ใช้คำสั่งฝ่ายเดียว อายุ 5-9 ปี ระดับ 1	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม
กลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันโดยใช้วิธีการรุนแรง หุนหันพลันแล่น และใช้กำลัง	ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง หุนหันพลันแล่น และใช้กำลัง อายุ 3-6 ปี ระดับ 0	การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันโดยการเลียนแบบ

ที่มา: Moral classroom, moral children : Creating a constructivist atmosphere in early education. DeVries และ Zan, 1994.

DeVries, Reese-Learned และ Morgan (1991) ได้ทำการศึกษาและปรับปรุงรูปแบบการวัดและประเมินจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล จากงาน Selman และคณะ(1970; 1987; 1990) ทำการทดลองใช้เพื่อศึกษาระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล พบว่าโดยธรรมชาติของการพัฒนาระดับจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล โดยส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับ 0, 1 หรือ 2

ข้อเสนอแนะในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันของเด็กวัยอนุบาล

การใช้เครื่องมือชุดนี้ได้ปฏิบัติตามวิธีการทางจิตวิทยาที่เรียกว่าการวินิจฉัยแบบ Clinical การวินิจฉัยแบบนี้พัฒนามาจากการศึกษาวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีทางสติปัญญาของ Piaget การวินิจฉัยแบบ Clinical ต้องใช้ทั้งการทดสอบและการสัมภาษณ์

ก่อนที่จะทำการลงรหัส ผู้ที่บันทึกรหัสจำเป็นต้องดูองค์ประกอบของพฤติกรรม เช่น น้ำเสียง พฤติกรรม กิริยา ท่าทาง และบริบทก่อนที่จะมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะลงรหัส ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการลงรหัสการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม Selman และ Demorest (1984) ได้เสนอแนะองค์ประกอบ 3 ประการในการพิจารณาพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมดังต่อไปนี้ คือ

1. จริยธรรมทางสังคมเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับความสามารถทางสติปัญญาของแต่ละบุคคล ในการที่จะอธิบายถึงการรับรู้ของตนเองขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน
2. การรับรู้ของแต่ละบุคคล และการแสดงปฏิกิริยาสะท้อนกลับต่อความไม่สมดุลทางอารมณ์ขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กัน เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมอารมณ์
3. ความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคลในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เกิดจากการได้รับอิทธิพลหรือมาจากความร่วมมือ เป็นความสามารถในการคลไคลเพื่อน

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) สถานการณ์ในการสังเกตพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม 2 สถานการณ์ คือ
 - 1.1) สถานการณ์การเล่นเกมบันไดงู
 - 1.2) สถานการณ์การเล่นแบ่งรูปภาพ
- 2) รหัสจริยธรรมทางสังคม 2 ด้าน
 - 2.1) ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน
 - 2.2) ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน
- 3) แบบบันทึกการลงรหัสจริยธรรมทางสังคม
- 4) แบบบันทึกผลคะแนนจริยธรรมทางสังคม

ข้อปฏิบัติในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน และด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน มีดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ใช้สถานการณ์ในการสังเกตจริยธรรมทางสังคม 2 สถานการณ์ ที่กำหนดขึ้นเท่านั้น คือสถานการณ์การเล่นเกมนินโด และสถานการณ์การเล่นแบ่งรูปภาพ
- 2) ให้การบันทึกวิดีโอที่สัมพันธ์ตามขั้นตอนที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์ทดสอบ และทำการถอดข้อความเพื่อจดบันทึกคำพูดของกลุ่มตัวอย่างลงในแบบบันทึกการลงรหัสจริยธรรมทางสังคมจากสถานการณ์เล่นเกมนินโด และสถานการณ์การเล่นแบ่งรูปภาพ
- 3) นำแบบบันทึกเพื่อการลงรหัสที่ได้ทำการบันทึกจาก 2 สถานการณ์และวิดีโอที่ทำการบันทึกมาพิจารณาลงรหัสตามระดับจริยธรรมทางสังคม ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะใช้ภาพและเสียงในวิดีโอที่ทำการบันทึกไว้เท่านั้น เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาระดับจริยธรรมทางสังคม
- 4) นำคะแนนความดีตามระดับจริยธรรมทางสังคมที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ต่อไป
- 5) ก่อนนำเครื่องมือไปใช้ ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในเครื่องมือแต่ละประเภทอย่างเคร่งครัด จึงจะถือว่าการสังเกตและศึกษาจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล มีความถูกต้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**สถานการณ์ในการสังเกตจริยธรรมทางสังคม
ของเด็กวัยอนุบาล**

คำชี้แจง

สถานการณ์ในการสังเกตจริยธรรมทางสังคมประกอบด้วย

- 1) สถานการณ์การเล่นเกมนับโดงู
- 2) สถานการณ์การเล่นแบ่งรูปภาพ

ทั้ง 2 สถานการณ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากสถานการณ์ในการทดสอบจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลของ DeVries และคณะ (1991) ที่ได้กำหนดสถานการณ์ในการทดสอบขึ้นโดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดสถานการณ์ ของ Willems และ Raush (1969) มีดังต่อไปนี้คือ

1) สถานการณ์ที่กำหนดขึ้นเน้นความเป็นธรรมชาติที่แสดงถึงความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก

- 2) สถานการณ์อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมที่เด็กคุ้นเคย
- 3) สถานการณ์กระตุ้นให้เด็กแสดงออกถึงความร่วมมือที่มาจากภายในจิตใจ
- 4) สถานการณ์ที่เด็กมีโอกาสเกิดความขัดแย้งขึ้นได้
- 5) ไม่มีการควบคุมจากผู้ใหญ่ขณะอยู่ในสถานการณ์

ผู้วิจัยนำสถานการณ์ทั้ง 2 มาทำการทดสอบเพื่อการสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำพฤติกรรมที่แสดงออกขณะอยู่ในสถานการณ์ไปทำการวิเคราะห์และลงรหัสจริยธรรมทางสังคมต่อไป

ข้อปฏิบัติในการนำสถานการณ์ไปทำการสังเกต มีดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์การเล่นเกมนับโดงู และการเล่นแบ่งรูปภาพ จะนำมาใช้ในการสังเกตเพื่อวัดระดับจริยธรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ในการสังเกตทุกครั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยต้องปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการ ทดสอบ และข้อควรคำนึงที่ได้อธิบายไว้ในแต่ละสถานการณ์โดยเคร่งครัด

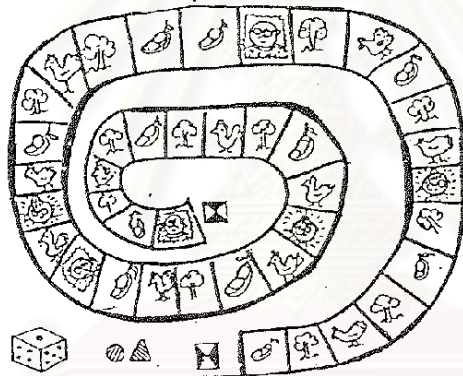
2) กลุ่มตัวอย่างจะต้องผ่านการทดสอบทั้ง 2 สถานการณ์ ดังที่ได้กำหนดไว้ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

สถานการณ์การเล่นเกมนันไดงู

คำชี้แจง

ขั้นตอนและวิธีการ นำเด็กกลุ่มตัวอย่างมาทำการจับสลาก เพื่อจับคู่เล่นเกม โดยเด็กจะได้รับการฝึกหัดการเล่น และทำความเข้าใจกับกติกาการเล่นก่อนทำการทดสอบโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอน เมื่อผู้วิจัยแน่ใจว่าเด็กกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวิธีการดีแล้ว จึงทำการสังเกตพฤติกรรมการเล่นในวันต่อไปขณะเด็กเล่นเกม ผู้วิจัยได้บันทึกภาพและเสียงด้วยวิธีที่คนโดยที่เด็กไม่รู้ตัวว่ามีเกมบันทึกภาพและเสียง

ลักษณะของเกมนันไดงู

- 1) เกมมีขนาดความกว้าง 18×20 นิ้ว
- 2) ประกอบด้วยช่อง 40 ช่อง แต่ละช่องมีภาพประกอบดังนี้ ภาพคุณตา (3 ช่อง) ภาพคุณยาย (3 ช่อง) ภาพไก่ (11 ช่อง) ภาพต้นไม้ (12 ช่อง) ภาพดอกไม้ (11 ช่อง)

กติกาการเล่นเกม

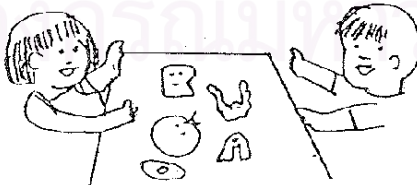
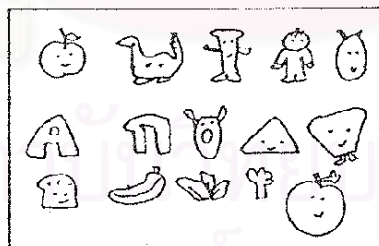
- 1) ผู้เล่นทั้ง 2 คน อยู่ที่จุดเริ่มต้น และมีหมากของตนเอง
- 2) ใช้การทอดลูกเต๋า และนับเลขเพื่อเดินหมาก
- 3) หากผู้เล่นคนใดหยุดที่ช่องคุณตา ให้กลับมายังช่องคุณยายที่ใกล้ที่สุด
- 4) หากผู้เล่นคนใดหยุดที่ช่องเดียวกัน ผู้เล่นคนแรกที่มาก่อนให้กลับไปจุดเริ่มต้น
- 5) ผู้เล่นคนใดถึงจุดหมายปลายทางก่อนเป็นผู้ชนะ

สถานการณ์การเล่นแบ่งรูปภาพ

คำชี้แจง

ขั้นตอนและวิธีการ

- 1) ผู้วิจัยนำรูปภาพจำนวน 15 ภาพ ที่มีสีสันและรูปร่างแตกต่างกันมาจัดแสดงบน กระดาษขนาด 8.5×11 นิ้ว
- 2) ผู้วิจัยบอกกับเด็กว่า มีภาพจะให้เด็กๆ แต่ก่อนจะให้ต้องการทราบว่าเด็กๆ ชอบภาพ ไหน และไม่ชอบภาพไหน จากภาพที่มีอยู่ทั้งหมด หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงทำที่บอกกับเด็กๆ ว่าจะต้อง ดูก่อนว่ามีภาพไหนเหลืออยู่บ้างในวันนี้
- 3) ผู้วิจัยเลือกรูปภาพออกมาจำนวน 5 ภาพ โดยมีภาพที่เด็กทั้ง 2 คน ชอบอยู่ 1 ภาพ และที่เหลืออีก 4 ภาพ เป็นภาพที่เด็กไม่ชอบ จากนั้นผู้วิจัยบอกให้เด็กตกลงแบ่งภาพกันเอง โดยที่ ผู้วิจัยไม่อยู่ในสถานการณ์ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที
- 4) เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว หากเด็กๆ ยังตกลงกันไม่ได้ผู้วิจัยจะให้เวลาเพิ่มและเดินจาก ไป
- 5) ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกภาพด้วยวิดีโอ ตลอดเวลาที่เด็กตกลงกัน หากผู้วิจัยพบว่าใน ที่สุด เด็กๆ ไม่สามารถตกลงกันได้จะยุติสถานการณ์

ข้อควรคำนึง

- 1) การบันทึกภาพและเสียง ต้องทำอย่างระมัดระวัง และไม่ให้เกิดกั๊กตัว เพราะจะทำให้เบี่ยงเบนความสนใจ และข้อมูลที่ได้อาจคลาดเคลื่อน
- 2) การสังเกตระยะก่อนทดลองไม่แบ่งว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มใดเป็นกลุ่มควบคุม ดังนั้นการสังเกตจึงให้การจับเวลาจับคู่ร่วมกัน แต่การสังเกตหลังการทดลอง การจับคู่เล่นเกมใช้การสุ่มเฉพาะภายในกลุ่มเท่านั้น
- 3) ในการคัดเลือกรูปภาพสำหรับสถานการณ์การเล่นแบ่งรูปภาพ ผู้วิจัยต้องแน่ใจว่าภาพที่เด็กจะแบ่งเป็นภาพที่เด็กทั้ง 2 คน พึงพอใจร่วมกันจริง ๆ
- 4) ระยะเวลาในการสังเกตสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ยึดหยุ่นตามการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่แสดงออกแต่ละสถานการณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน

คำชี้แจง

ทฤษฎีจริยธรรมทางสังคมของPiaget นำไปสู่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนซึ่งเป็นปัจจัยของการพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ DeVries และ Zan (1994) อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนจากการศึกษาทฤษฎีของ Piaget ไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนในห้องเรียนมักจะถูกละเอียดด้วยลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ห้ามไม่ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ เด็กมีโอกาสน้อยที่ปฏิสัมพันธ์หรือเล่นด้วยกันนอกเวลาเรียน ซึ่งไม้อาจจะยืนยันได้ว่าเด็กจะสามารถพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นมิตรต่อกันไปในทิศทางที่เหมาะสมต่อไป การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์อย่างมากในการพัฒนา จริยธรรมทางสังคม และการพัฒนาสติปัญญาให้กับเด็ก

Piaget (DeVries and Kohlberg, 1987;1990) ได้เสนอแนะการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนให้มีความสัมพันธ์แบบร่วมมือจึงเป็นบทบาทที่ครูจะต้องให้ความสำคัญเพื่อนำเด็กไปสู่การพัฒนาจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นจากความสมดุลซึ่งไม่เคยประสบความสำเร็จในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กนอกจากผู้ใหญ่จะลดอำนาจการควบคุมลง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนำไปสู่การรู้จักแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทำให้การยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลดลง แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนอาจเกิดความไม่สมดุลขึ้น เมื่อเด็กมีความขัดแย้ง และการพึ่งพาตนเองของเด็กอาจถูกทำลายไปได้เช่นกัน

2. เด็กจะสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความเหมือน และความต่างของตนเองกับผู้อื่นเด็กจะสร้างความสนใจเพื่อน กระตุ้นให้เด็กเป็นผู้มีจิตสำนึกของตนเองที่จะยอมรับความปรารถนาของผู้อื่นทำให้เด็กลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และตระหนักในความแตกต่างทำให้เด็กรู้จักตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น

ความสนใจในเพื่อนำเด็กไปสู่การพึ่งพาตนเอง เด็กจะค่อยๆ ปรับตัววิธีการที่จะนำเด็กไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างกันคือ ความร่วมมือ (Piaget 1932;1965 อ้างถึงใน DeVries and Zan,1994) เพราะ ความร่วมมือเป็นวิธีการที่จะทำให้เด็กไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง

และสามารถรับรู้ทัศนคติของผู้อื่น ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และแรงกระตุ้นที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อน ทำให้เด็กรู้จักการแบ่งปันอย่างมีความหมาย รู้จักการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รู้จักการสร้างและการปฏิบัติ ตามกฎเกณฑ์ ดังนั้น บทบาทครูในการส่งเสริมความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างเพื่อน คือการจัด เตรียมโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน แทรกแซงเมื่อเด็กมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและนำเด็กไปสู่ การแก้ปัญหาที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น โดยการชี้แจงให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของกากระทำ ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องกฎเกณฑ์ และการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามครูต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กที่มักจะ ทุ่มความเอาแต่ใจตนเอง ซึ่งเด็กต้องการเวลาและโอกาส ในการเปลี่ยน พฤติกรรมของตนเองด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตพฤติกรรมและบันทึกพฤติกรรมทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
เด็กกับเพื่อนของเด็กวัยอนุบาล

โรงเรียนอนุบาล.....ชั้น..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....

การสังเกตครั้งที่.....เวลา.....

การสังเกตครั้งนี้เป็นการสังเกต ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง

บันทึกพฤติกรรมจรรยาบรรณทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อน ในช่วงเวลากิจกรรมการเล่นอิสระใน
ห้องเรียน พฤติกรรมจรรยาบรรณทางสังคมกับเพื่อน ได้แก่ พุดคุยกับเพื่อน ยิ้มกับเพื่อน เล่นสิ่งของร่วมกับเพื่อน
ก๊วกมือเรียกเพื่อนหรือเรียกชื่อเพื่อน จูงมือเพื่อน

การบันทึก บันทึก 1 เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมจรรยาบรรณทางสังคมกับเพื่อน

บันทึก 0 เมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมจรรยาบรรณทางสังคมกับเพื่อน

สังเกต 20 วินาที บันทึกทุก 10 วินาที

เวลา คนที	1	2	3	4	5	6	7
	:30	1:00	1:30	2:00	2:30	3:00	3:30
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							

รวมพฤติกรรมทางสังคมกับเพื่อน = ช่วง คิดเป็นร้อยละ =

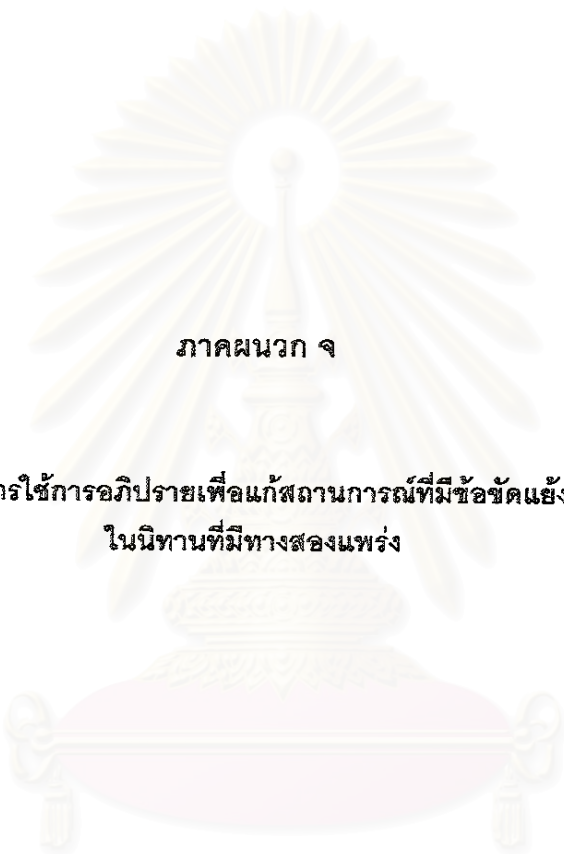
ค่า 1 ที่ตรงกัน =

ค่า IOR =

กิจกรรมการเล่นอิสระในห้องเรียน หมายถึง เวลาที่ครูกำหนดไว้วันละ 30 นาทีในช่วง
เวลาระหว่าง 9.30 -10.30 น. เพื่อให้เด็กได้เลือกกระทำพฤติกรรมใดก็ได้ตามใจชอบใน ห้องเรียน
เช่น เล่นสิ่งของ ทำกิจกรรม พูดคุยหรือเล่นกับเพื่อนโดยที่ของเล่นแต่ละชนิดจะใส่ไว้ในตะกร้า หรือตู้
แยกตามประเภทของของเล่น เช่น ตะกร้าตุ๊กตา ตู้เครื่องครัว ตู้ไม้บล็อก ตะกร้าดินน้ำมัน เป็นต้น ซึ่ง
ตะกร้าและตู้เหล่านี้จะวางไว้บนชั้นรอบ ๆ ห้องเรียน เมื่อเด็กเลือกของเล่นได้แล้ว เด็กจะนำของเล่น
นั้นไป เล่นที่โต๊ะที่จัดไว้ให้ หรือตามมุมใดมุมหนึ่งที่เป็นที่ว่าง ภายในห้องเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

แผนการสอนโดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรม
ในนิทานที่มีทางสองแพร่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แผนการสอนโดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้ง
ทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง**

แผนการสอนที่ 1

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง	เมื่อเพื่อนไม่แบ่งของเล่น
ความคิดรวบยอด	การกระทำที่แสดงถึงโมตรจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจกันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ
จุดประสงค์	เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอดำเนินการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “เมื่อเพื่อนไม่แบ่งของเล่น” ให้เด็กฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ไหน
 - ในห้องเรียนมีกฎว่าอย่างไร
 - ในตอนแรกมีเด็กเข้ามาเล่นบลิ๊กกี่คน และตกลงว่าจะเล่นอะไรกัน
 - ใครเข้ามาเล่นบลิ๊กคนสุดท้าย และต้องการจะสร้างอะไร
 - เกิดปัญหาอะไรในการเล่นบลิ๊ก
 - นักเรียนคิดว่ามีวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ได้อย่างไรบ้าง
 - ถ้านักเรียนเป็นเด็กกลุ่มที่เล่นสร้างสวนสัตว์นักเรียนจะทำอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

- ถ้านักเรียนเป็นจอมนักเรียนจะอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น
- นักเรียนเคยขอแบ่งของเล่นจากเพื่อนหรือไม่ แล้วรู้สึกอย่างไรเมื่อขอเพื่อน
- นักเรียนเคยแบ่งของเล่นให้เพื่อนหรือไม่ แล้วรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนขอ
- นักเรียนคิดว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้ได้เกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6 การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับไอ แอ้ม ก้อย และจอม มีวิธีแก้ไขได้หรือไม่
- วิธีการแก้ปัญหาวิธีใดที่ส่งผลดีกับทุกคน

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “เมื่อเพื่อนไม่แบ่งของเล่น”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “เมื่อเพื่อนไม่แบ่งของเล่น”

ดัดแปลงมาจากเรื่อง When a Friend Refuses To Share
ของ Lorraine Bradley Goolsby and Rheta Goolsby DeVries

ณ ห้องเรียนที่โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง ในห้องเรียนมีกฎอยู่ว่าบริเวณสำหรับเล่นอิสระละที่ เด็กสามารถเข้าไปเล่นได้ครั้งละไม่เกินสี่คน ช่วงเวลาเล่นอิสระครูปล่อยให้เด็กเล่นกันอย่างอิสระในห้องเรียน พวกเด็กๆ ต่างแยกย้ายไปเล่นในมุมต่างๆ ของห้องเรียน

วันนี้บริเวณสำหรับเล่นอิสระสำหรับเล่นบล็อก มีเด็กเพียงสามคนเข้ามาเล่น คือไอแอมม์ และก้อย และทั้งสามคนเข้ามาเล่นพร้อมกัน และตกลงกันว่าจะช่วยกันสร้างสวนสัตว์ของพวกเขาให้สวยงาม เด็กทั้งสามใช้เวลาสร้างสวนสัตว์กันอยู่นานมาก โดยไอสร้างบ้านสำหรับให้ลิงอยู่ แอมม์สร้างบ้านสำหรับให้ช้างอยู่ และก้อยสร้างบ้านสำหรับให้ยีราฟอยู่ ทั้งสามใช้บล็อกไปในการสร้างสวนสัตว์เป็นจำนวนมาก เมื่อสร้างเสร็จทั้งสามพอใจกับผลงานของพวกเขาทุกคน ขณะนี้ทั้งสามกำลังจะเริ่มเล่นกัน จอมก็เดินเข้ามาในพื้นที่การเล่นบล็อก จอมดีใจมากที่เห็นมีเพื่อนเล่นกันอยู่แค่สามคน เพราะตามกฎหมายแล้วยังเล่นได้อีกคนหนึ่ง จอมจึงเข้าไปเพื่อจะเล่นสร้างตึก จอมเห็นบล็อกเหลืออยู่เพียงสี่อันเท่านั้น เพราะบล็อกเกือบทั้งหมดถูกนำไปสร้างเป็นสวนสัตว์ จอมเริ่มสร้างตึกของเขาด้วยบล็อกเพียงสี่อัน แต่มันก็ไม่เพียงพอ จอมต้องการบล็อกอีก จอมเข้าไปขอบล็อกกับไอแอมม์ และก้อย

ไอแอมม์ และก้อย ต้องตัดสินใจว่าจะแบ่งบล็อกให้จอมหรือไม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 2

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

เมื่อเพื่อนขโมย

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล

2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “เมื่อเพื่อนขโมย” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า

4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ใครทำความผิด ผิดเพราะอะไร
- ทำไมเด็กนักเรียนในห้องถึงหิว
- ทำไมป๋องถึงต้องขโมยอาหารกลางวันของเพื่อน
- ป๋องขโมยอาหารกลางวันของเพื่อนช่วงเวลาใด
- เกิดปัญหาอะไรในห้องเรียนของป๋อง
- ป๋องแก้ปัญหาเรื่องความหิวของตนเองถูกหรือไม่
- นักเรียนมีวิธีช่วยป๋องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง
- นักเรียนคิดว่ายุติธรรมกับเพื่อนหรือไม่ ที่ป๋องไปขโมยอาหารกลางวันของเพื่อน
- นักเรียนคิดว่าถ้านักเรียนเป็นป๋องนักเรียนจะทำอย่างไร
- ถ้านักเรียนมีเพื่อนเป็นป๋องนักเรียนจะทำอย่างไร

- นักเรียนเคยหัวหรือไม่ว่า หากหิวมากแล้วไม่มีอะไรรับประทานนักเรียนจะทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะนำแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับป๋องและเพื่อนๆ มีวิธีแก้ไขได้หรือไม่
- วิธีการแก้ปัญหาวิธีใดที่ส่งผลดีกับทุกคน

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “เมื่อเพื่อนขโมย”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "เมื่อเพื่อนขโมย"

ดัดแปลงมาจากเรื่อง When a Friend Steals

ของ Lorraine Bradley Goolsby and Rheta Goolsby DeVries

ป๊องเป็นเด็กผู้ชายวัยอนุบาลที่ไม่ชอบตื่นเช้า เมื่อแม่มาปลุก ป๊องก็ไม่สนใจนอนคร่ำ และเอาหมอนปิดศีรษะแล้วนอนต่อ แม่ต้องเรียกป๊องอยู่หลายครั้งมาก กว่าที่ป๊องจะลุกจากที่นอน ป๊องตื่นขึ้นมาก็ใช้เวลาอยู่นานมากกว่าจะสวมเสื้อผ้าได้เรียบร้อย และป๊องก็ต้องไปโรงเรียนโดยที่ยังไม่ได้รับประทานอาหาร เพราะว่าแม่ป๊องต้องรีบไปส่งป๊องที่โรงเรียน และต้องรีบไปทำงานให้ทันด้วย เป็นอย่างนี้ประจำที่ป๊องไม่ทันได้รับประทานอาหารเช้า

ตั้งนั้นทุกๆ เช้า ช่วงเวลาเล่นสนามในขณะที่เพื่อนเล่นที่สนามป๊องจะนั่งซึมเพราะว่าป๊องรู้สึกหิวมาก วันหนึ่งป๊องหิวมาก ขณะที่เพื่อนๆ กำลังวิ่งเล่นกันที่สนาม ป๊องก็เข้าไปในห้องเรียน ป๊องหยิบกล่องอาหารกลางวันของเพื่อนชื่อต้อง และรับประทานอาหารในกล่องอาหารกลางวันของตัวเองครั้งหนึ่ง เมื่อถึงเวลาอาหารกลางวัน ต้องก็ต้องแปลกใจมากที่เห็นอาหารกลางวันของตนมีอยู่คนเดียว วันต่อมาป๊องก็แอบรับประทานอาหารกลางวันของเพื่อนอีกคนชื่อ ฮ้อย ในแต่ละวัน ป๊องจะเข้าไปขโมยอาหารกลางวันของเพื่อนเพื่อรับประทานเมื่อเด็ก ๆ เริ่มบ่นว่าหิว เพราะอาหารกลางวันไม่เพียงพอ ครูประจำชั้นก็เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองว่าให้เตรียมอาหารกลางวันให้เพียงพอกับเด็ก ผู้ปกครองของเด็กก็สงสัยว่าอาหารที่เตรียมไปให้เด็กนั้นทำไมถึงไม่เพียงพอ แล้วคุ้ยซักถามลูกของตน ผู้ปกครองก็พากันมาหาครูประจำชั้นและปรึกษากันว่าเกิดอะไรขึ้นกับอาหารกลางวันของเด็กๆ ครูประจำชั้นก็เริ่มสงสัยและคอยสังเกตว่าเกิดอะไรกับอาหารกลางวัน

และแล้ววันหนึ่งครูประจำชั้นก็จับได้ว่าป๊องขโมยอาหารกลางวันของเพื่อน และครูประจำชั้นก็พูดคุยถึงปัญหานี้ โดยให้เพื่อนๆ ให้ห้องเรียนช่วยกันตัดสินใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพื่อนๆ ของป๊องต้องตัดสินใจว่าจะลงโทษป๊องหรือไม่อย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 3

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง	เมื่อเพื่อนกินมากกว่าส่วนแบ่ง
ความคิดรวบยอด	การกระทำที่แสดงถึงโมตรจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ
จุดประสงค์	เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อุ่นมืออิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “เมื่อเพื่อนกินมากกว่าส่วนแบ่ง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - ครูมอบหมายให้ใครเป็นผู้เตรียมอาหารว่าง
 - ด้อมเลือกให้ใครเป็นผู้ช่วยเตรียมอาหารว่าง
 - น้ำตาลทำอะไบบ้างขณะเตรียมอาหารว่าง
 - ทำไมน้ำตาลจึงรับประทานขนมปังมากกว่าส่วนแบ่งที่น้ำตาลจะได้
 - เมื่อถึงเวลาแจกอาหารว่างเกิดปัญหาอะไร
 - นักเรียนคิดว่ายุติธรรมสำหรับป้อมหรือไม่
 - น้ำตาลพูดว่าอะไร
 - นักเรียนคิดว่าถ้าถึงเวลาที่ด้อมจะเลือกเพื่อนให้ไปช่วยเตรียมอาหารว่างอีก ด้อมจะเลือกน้ำตาลอีกหรือไม่
 - ถ้านักเรียนเป็นด้อมนักเรียนจะทำอย่างไร

- ถ้านักเรียนเป็นน้ำตาล และหิวมากนักเรียนจะรับประทานอาหารว่างเกินส่วนแบ่งของตนเองหรือไม่

- ถ้านักเรียนเป็นป้อมที่ไม่ได้รับอาหารว่างเพราะอาหารว่างหมด นักเรียนจะทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. สรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้- จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ วิธีใดที่แก้ปัญหาได้ดี ที่ส่งผลดีกับทุกคน

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “เมื่อเพื่อนกินมากกว่าส่วนแบ่ง”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “เมื่อเพื่อนกินมากกว่าส่วนแบ่ง”

ดัดแปลงมาจากเรื่อง When a Friend Eats More Than Her Share

ของ Lorraine Bradley Goolsby and Rheta Goolsby DeVries

ณ โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง เป็นช่วงเวลาเตรียมอาหารว่าง ครูได้มอบหมายให้ต้อมเป็นผู้เตรียมอาหารว่าง ต้อมเลือกให้น้ำตาลเป็นผู้ช่วยเขาเตรียมอาหารว่าง

อาหารว่างในวันนี้เป็นขนมปังทาแยม และขนมปังก็มีพอดีสำหรับเด็กคนละ 2 ชิ้น ในระหว่างที่ต้อมกับน้ำตาลกำลังทาแยมบนขนมปังอยู่ น้ำตาลรู้สึกหิวมาก เพราะน้ำตาลไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน ดังนั้นน้ำตาลจึงรับประทานขนมปังไป 2 ชิ้นในส่วนของน้ำตาล แต่น้ำตาลก็ยังหิวอีก น้ำตาลจึงรับประทานขนมปังไปอีกมากกว่าส่วนแบ่งที่น้ำตาลจะได้ เมื่อกถึงเวลาแจกอาหารว่างให้เพื่อน ต้อมเดินแจกขนมปังทาแยมให้เพื่อนคนละ 2 ชิ้น แต่เมื่อมาถึงป้อม ขนมปังก็หมด ป้อมก็พูดว่า “ขนมปังหมดแล้วยังไง ไม่ยุติธรรมเลยนะ” ป้อมไม่ได้รับประทานอาหารว่างเพราะขนมปังหมด ต่อมาเมื่อกถึงเวลาที่ต้อมจะเลือกเพื่อนให้เป็นผู้ช่วยเตรียมอาหารว่างอีก ระหว่างที่ต้อมกำลังจะเลือกเพื่อนให้เป็นผู้ช่วยเตรียมอาหารว่างอยู่นั้น น้ำตาลก็รีบยกมือขึ้นพร้อมกับพูดว่า “ให้น้ำตาลช่วยอีกนะ เลือกน้ำตาลเถอะ” ต้อมไม่ต้องการให้น้ำตาลช่วยอีก เพราะว่าน้ำตาลเคยรับประทานอาหารว่างในส่วนของเพื่อนคนอื่น ดังนั้นต้อมจึงพูดว่า “ไม่ น้ำตาลกินมาก” เมื่อได้ฟังดังนั้น น้ำตาลจึงพูดต้อมว่า “ถ้าต้อมไม่เลือกน้ำตาล น้ำตาลจะไม่ใช่เพื่อนกับต้อม” ต้อมอยากเป็นเพื่อนกับน้ำตาล แต่ต้อมโกรธจึงพูดตอบไปว่า “ต้อมไม่สนใจหรอก ต้อมก็ไม่อยากเป็นเพื่อนกับน้ำตาลเหมือนกัน”

เกิดอะไรขึ้นระหว่างต้อมกับน้ำตาล ต้อมจะเลือกน้ำตาลเป็นผู้ช่วยอีกดีหรือไม่ ต้อมจะจัดการเรื่องนี้อย่างไรดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 4

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ต้นไม้ของโต

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ขบถุ่มมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพ่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพ่งในนิทาน เรื่อง “ต้นไม้ของโต” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - อาหารที่โตและเพื่อนๆ ชอบมากคืออะไร
 - ทำไมโตและเพื่อนๆ จึงต้องแยกกันหาอาหาร
 - โตพกถั่วไปแล้วโตทำอะไร
 - โตควรแบ่งถั่วให้เพื่อนหรือไม่ เพราะอะไร
 - ถ้านักเรียนเป็นโตนักเรียนจะทำอย่างไรกับถั่ว
5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก
ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้- จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ วิธีใดที่แก้ปัญหาได้ดี ที่ส่งผลดีกับทุกคน

- วิธีการแก้ปัญหาวิธีใดที่ทำให้ทั้งโตและเพื่อน ๆ พอใจ
- หากโตแบ่งยลคไม้ให้เพื่อน จะก่อให้เกิดผลดีกับใครบ้าง

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “ต้นไม้ของโต”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "ต้นไม้ของโต"

ดัดแปลงมาจากเรื่อง ต้นไม้ของโต ของ สร้อยอินทนิล

โตและเพื่อนๆ อาศัยอยู่ในป่าเชิงเขา ทุกวันโตและเพื่อนๆ จะออกหาอาหาร อาหารที่โตและเพื่อนๆ ชอบมากที่สุดคือ ยอดไม้อ่อนๆ และหน่อไม้อ่อนๆ ในป่านี้มีไม้คอกที่สวยงาม มีลำธารตื้นๆ ที่โตและเพื่อนๆ ชอบมาเล่นน้ำกัน

ต่อมา... อากาศเริ่มร้อนมากขึ้น ไม้คอกก็มีน้ำน้อย ทำให้น้ำในลำธารค่อยๆ ลดลง ต้นไม้ใบหญ้าเริ่มเฉาและเหลืองกรอบ มีเพียงต้นไม้เท่านั้นที่ยังสดชื่นเขียวชอุ่ม อาหารเริ่มหายากขึ้น โตจึงคิดว่า "ต้องประหยัดอาหารไว้กินนานๆ" โตจึงเอาป้ายไปปักไว้ที่ต้นไม้ ป้ายมีข้อความว่า "ต้นไม้ของโต" เมื่อเพื่อนๆ สงสัย โตก็อธิบายว่า "เก็บไว้กินนานๆ เธอก็ไปจองต้นไม้สิ" "เราอยู่ด้วยกันก็ต้องรักกัน ช่วยเหลือกัน เราควรแบ่งอาหารกันในยามแล้งเช่นนี้" เพื่อนๆ คำว่า "ฉันก็จะกินยอดไม้ต้นนี้ต้นเดียว ไม้แย่งของใคร ใครก็อย่ามาแย่งของฉันก็แล้วกัน" โตเถียงเพื่อนๆ "แต่ถ้าเธอเก็บไว้กินตัวเดียว เธอก็จะกินไม่หมด ยอดไม้อ่อนๆ ก็จะกลายเป็นใบไม้แก่เสียเปล่าๆ ถ้าเราแบ่งกัน เราก็จะกินเฉพาะใบอ่อนๆ ของต้นไม้แล้วเวียนไปหาอาหารจากที่อื่นบ้าง ต้นไม้จะไม่หมดป่า และไม่เสียประโยชน์ด้วย" "ฉันจะประหยัดของฉัน พวกเขาไม่ต้องมาแย่ง" โตเริ่มโกรธเพื่อนๆ "อย่างนี้เขาเรียกว่า 'ชี้แจง' ไม่ใช่ประหยัดหรอก" เพื่อนๆ சொว่า แล้วพากันเดินจากไป

โตคิดหนัก โตต้องตัดสินใจแล้วว่าจะแบ่งให้เพื่อนกินต้นไม้อ่อนแล้วจะได้กินน้อยกับมีต้นไม้อ่อนไว้กินคนเดียวแต่ไม่มีเพื่อน โตจะทำอย่างไรดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 5

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

สะพานลอย

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมตรียิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพ่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพ่งในนิทาน เรื่อง "สะพานลอย" ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - บ้านของตั้งอยู่ที่ไหน
 - ช่วงบิตเทอมพ่อจะพาตั้งไปไหน
 - ตั้งเข้ามาเที่ยวกรุงเทพฯ โดยพักอาศัยที่ไหน
 - ตั้งรู้สึกอย่างไรกับกรุงเทพฯ
 - ใครพาอาสาพาตั้งไปเที่ยว และจะไปไหน
 - ตั้งกับเตี้ยมีความคิดเห็นต่างกันเรื่องอะไร
 - นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ วิธีใดที่แก้ปัญหาได้ดี ที่ส่งผลดีกับทุกคน
- นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติตามกฎจราจรเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนคิดว่าหากมีคนไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรแล้วจะเป็นอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าหากทุกคนปฏิบัติตามกฎจราจรแล้วสังคมจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “สะพานลอย”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “สะพานลอย”

พิชญ์ ชำมา

ครอบครัวของติงอยู่ในชนบท พ่อแม่เป็นชาวนา ปลูกพืช ปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์หลายอย่าง ติงเป็นลูกชายคนเดียวของครอบครัว พ่อแม่รักติงมาก ใกล้ที่โรงเรียนจะปิดเทอม พ่อบอกว่าจะพาติงไปเที่ยวกรุงเทพฯ ไปพักที่บ้านอา ติงเองก็ดีใจมากที่จะได้มาเที่ยวในกรุงเทพฯ เพราะติงยังไม่เคยมากรุงเทพฯ เลย

เมื่อวันปิดเทอมมาถึง พ่อพาติงเข้ามาอาศัยอยู่กับอาของติง ที่บ้านอามีอาผู้หญิงและเตี้ย เตี้ยเป็นลูกชายคนเดียวของอาเหมือนกัน และยังมีอายุเท่ากันกับติงอีกด้วย ติงกับเตี้ยเลยกลายเป็นเพื่อนสนิทกันไปเลย วันหนึ่งเตี้ยขออนุญาตพ่อของเตี้ยเพื่อจะอาสาพาติงไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า เมื่อพ่อของเตี้ย อนุญาต เตี้ยกับติงก็ไปเที่ยวกันสองคน ติงตื่นเต้นมาก ติงเห็นตึกสูง เห็นรถหลายคันวิ่งไปมา ผู้คนมากมายเดินขวักไขว่ ติงตื่นเต้นใจกับสิ่งที่เห็น ติงรู้สึกหายใจไม่ค่อยสะดวก ติงสังเกตเห็นว่าอากาศในเมืองเต็มไปด้วยควันดำที่ออกมาจากรถยนต์ ติงรู้สึกว่าบ้านในชนบทของติงน่าจะดีกว่าเยอะเลย นั่นสะพานลอย และนั่นทางม้าลาย ถึงแม้ว่าในชนบทที่บ้านติงจะไม่มีสะพานลอย และทางม้าลาย แต่ติงก็รู้จักและเคยเห็นจากหนังสือเรียนมาก่อน “เราต้องข้ามถนนกันแล้วหละ” เตี้ยพูดขึ้น “ก็ข้ามสิ ว่าแต่จะข้ามตรงไหนหละ” ขึ้นไปบนสะพานลอยใช่ไหม” ติงตอบ เตี้ยพูดว่า “ก็ข้ามตรงนี้แหละ” ติงขึ้นทำไม้สะพานลอยสูงก็สูงเหนือก็เหนือ เราข้ามทางลัดกันดีกว่า” วิ่งข้ามถนนเปียกเดียวก็ถึง เตี้ยเตี้ยจูงมือติงข้ามเอง” “จะดีหรือ เราข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยดีกว่านะ ถึงจะเหนื่อยหน่อยแต่ก็ปลอดภัยดีนะ” ติงเอ๋ย เตี้ยตอบกลับมาว่า “เสียเวลาเปล่า ใครๆเขาก็วิ่งข้ามถนนกันทั้งนั้นแหละ” ระหว่างที่เตี้ยกับติงยืนคุยตกลงกันอยู่นั้นก็มีคนวิ่งข้ามถนนไปเลย เตี้ยจึงพูดขึ้นว่า “มันไม่เห็นใหม่หละ” “แต่คุณครูสอนให้เคารพกฎจราจร ไม่ใช่หรือ” “ก็เตี้ยอยากข้ามตรงนี่ และประหยัดเวลาด้วย ตกลงว่าติงจะข้ามถนนตรงกับเตี้ยหรือเปล่า” เตี้ยย้ำ

ติงคิดหนักว่าจะข้ามถนนไปกับเตี้ยเลย หรือว่าจะเดินไปข้ามถนนโดยใช้สะพานลอย

แผนการสอนที่ 6

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง	สุนัขหลงทาง
ความคิดรวบยอด	การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ
จุดประสงค์	เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “สุนัขหลงทาง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบกาลแล้ว
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - น้ำหวานกับใบเตยกำลังจะไปไหน
 - ระหว่างทางน้ำหวานกับใบเตยเจอใครบ้าง แล้วทำอย่างไร
 - สุนัขที่น้ำหวานกับน้ำตาลพบเป็นอะไร
 - แม่สอนน้ำตาลกับใบเตยว่าอย่างไร
 - น้ำหวานจะทำอย่างไรกับสุนัข และใบเตยว่าอย่างไรบ้าง
 - นักเรียนคิดว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- นักเรียนคิดว่าการตัดสินใจของน้ำหวานและไบเตยวิธีใดที่ทำให้ทั้งคู่สบายใจที่สุด
- นักเรียนคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "สุนัขหลงทาง"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "สุนัขหลงทาง"

พิชญ์ ชำมา

เช้าวันสดใส ดวงอาทิตย์สาดแสงสีทองจับต้นไม้ใบหญ้าสีเขียว ดอกไม้บานสะพรั่ง ส่งกลิ่นหอมสดชื่น วันนี้คุณแม่ให้นำหวาน กับโบเตยสองพี่น้องไปซื้อของที่ตลาด สองพี่น้องออกมาจากบ้านด้วยความสดใสว่าเจ ทั้งสองพูดคุยกันอย่างเพลิดเพลิน

ระหว่างทางพบป้าแจ้ว ทั้งสองก็ทักป้าแจ้วพร้อมกัน "สวัสดีคะ ป้าแจ้ว" "สวัสดีค่ะ นำหวาน สวัสดีค่ะโบเตย" ป้าแจ้วทักตอบ เดินไปได้สักหน่อยทั้งสองก็เห็นคุณตำรวจยืนอยู่ "สวัสดีคะคุณตำรวจ" "สวัสดีครับ เด็กๆ" คุณตำรวจทักตอบ พอเดินต่อมาก็ทั้งสองก็เห็นแมวนอนอยู่ข้างทาง ทั้งสองก็พูดพร้อมกันว่า "สวัสดีคะ คุณแมว" แมวที่นอนอยู่หันหน้ามาทางเด็กทั้งสองคน แล้วร้องว่าเหมียว เหมียว เด็กทั้งสองหัวเราะชอบใจ แล้วเดินจากมา จนกระทั่งทั้งสองพบลูกสุนัขตัวหนึ่งนอนอยู่ข้างทาง นำหวานกับโบเตยเข้าไปดูใกล้ๆ จึงได้รู้ว่าลูกสุนัขตัวนี้ได้บาดเจ็บ เจ็บจนเดินไม่ไหว ทั้งสองมองหน้ากันแบบลังเล จนนำหวานทำท่าเขินเข้าไปใกล้ๆ โบเตยพูดขึ้นมาว่า "จะทำอะไรนะ นำหวาน อย่าไปถูกตัวมันนะ" "ทำไมหละ มันน่าสงสารนะ" นำหวานเอ่ย "จำไม่ได้หรือคุณแม่สอนว่า ไม่ให้เข้าใกล้สุนัขจรจัดที่ไม่ผูกปลอกคอ โบเตยว่าเราอย่าไปยุ่งกับมันเลยปล่อยไว้อย่างนี้แหละ เดี่ยวมีคนเห็นเขาก็ช่วยเองแหละ" โบเตยชี้แจง "แต่คุณแม่ก็สอนให้รักและมีเมตตาต่อสัตว์เหมือนกันนะ และถ้าหากเราปล่อยไว้แบบนี้มันอาจจะตายก็ได้" นำหวานอธิบาย

ทั้งนำหวานและโบเตยเริ่มมีความคิดเห็น ขัดแย้งกันว่าจะช่วยหรือไม่ช่วยลูกสุนัขตัวนี้ดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 7

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

กระต่ายน้อยหลงทาง

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “กระต่ายน้อยหลงทาง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - ช้างน้อยกับลิงจ๋อเป็นอะไรกัน และทั้งคู่ไปโรงเรียนโดยวิธีใด
 - ทำไมช้างน้อยกับลิงจ๋อจึงตื่นสาย
 - ช้างน้อยกับลิงจ๋อกำลังจะไปไหน และระหว่างทางเจอผลไม้อะไร
 - ลิงจ๋อกับช้างน้อยมีความคิดตรงกันเรื่องอะไรบ้าง
 - ลิงจ๋อกับช้างน้อยพบอะไร และมีความคิดเห็นไม่ตรงกันอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่าลิงจ๋อกับช้างน้อยควรจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- จากปัญหาที่เกิดขึ้นถึงจ้อและข้างน้อย มีวิธีแก้ไขได้หรือไม่
- วิธีการแก้ปัญหาวิธีใดที่ส่งผลดีกับทุกฝ่ายที่สุด

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “กระต่ายน้อยหลงทาง “

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “กระต่ายน้อยหลงทาง”

พิชญ์ ชำมา

ข้างน้อยกับลิงจ๋อเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองมีบ้านอยู่ติดกัน และจะเดินไปโรงเรียนด้วยกันเสมอเช้าวันนี้ก็เช่นกันที่ข้างน้อยกับลิงจ๋อจะต้องไปโรงเรียน แต่เนื่องจากเมื่อวาน ตอนเย็นทั้งสองเล่นกันอยู่จนกว่าจะแยกจากกันก็ดึก ทำให้เช้าวันนี้ทั้งคู่ตื่นสาย

ข้างน้อยต่างเร่งรีบอาบน้ำแต่งตัวไปโรงเรียน ส่วนลิงจ๋อก็เช่นกัน ข้างน้อยพร้อมจะไปโรงเรียนแล้วก็ตะโกนเรียกลิงจ๋อ “ลิงจ๋อพร้อมจะไปโรงเรียนหรือยัง” “พร้อมแล้ว พร้อมแล้ว” ลิงจ๋อตะโกนตอบพร้อมกับวิ่งออกมาจากบ้าน และทั้งสองก็ถึงเดินกึ่งวิ่งไปโรงเรียน “เราต้องรีบแล้วหละ สายมากแล้ว เดี่ยวไปไม่ทันเช้า แลวจะโดนคุณครูทำโทษนะ” ลิงจ๋อกล่าว ระหว่างทางทั้งคู่ก็เห็นกล้วยเครื่องามลูกสีเขียวสุกดูน่ารับประทานยิ่งนัก ลิงจ๋อถึงกับหยุดชะงัก ทั้งลิงจ๋อและข้างน้อยมองตาอย่างเข้าใจกัน “เราหยุดกินกล้วยซักเดี๋ยวกงไม่ เป็นไรหรอก ว่าไหมข้างน้อย” ข้างน้อยพยักหน้าเห็นด้วย และทั้งคู่ก็หยุดกินกล้วยกันอย่างเอร็ดอร่อย สักพักลิงจ๋อก็พูดว่า “ไปกันได้แล้วหละ” ข้างน้อยตอบตกลง ทั้งคู่ก็เดินต่อไป ระหว่างทางทั้งคู่ก็พูดคุยกัน “เรามีความคิดเห็นตรงกันตลอดเลย อย่างนี้จึงถึงเรียกว่าเป็นเพื่อนรักกันจริง” ข้างน้อยพยักหน้าเห็นด้วย เมื่อเดินต่อไปใกล้จะถึงโรงเรียนแล้ว ทั้งสองก็ได้เสียงใครร้องให้อยู่ทั้งสองเลยเดินเข้าไปดู ก็พบกระต่ายน้อยกำลังร้องไห้เสียงดังอยู่ ข้างน้อยถามว่า “กระต่ายน้อยเป็นอะไรไป ทำไมมากร้องไห้อยู่หละ” กระต่ายน้อยตอบด้วยเสียงสะอื้นว่า “กระต่ายน้อยหลงทาง กระต่ายน้อยแอบแม่มาเล่นนอกบ้าน และก็เดินมาเรื่อยๆ กระต่ายน้อยกับบ้านไม่ถูก สีอ สีอ” ทั้งลิงจ๋อและข้างน้อยต่างก็รู้ว่าบ้านของกระต่ายน้อยอยู่ที่ไหน ทั้งคู่สบตากันเป็นเชิงปริศนาว่าจะทำอย่างไรดีกับกระต่ายน้อย ลิงจ๋อว่า “ปล่อยให้กระต่ายน้อยไว้แบบนี้แหละ เดี่ยวแม่กระต่ายก็ออกมาตามเองแหละ ถ้าหากกระต่ายน้อยไปส่งที่บ้าน เราจะเสียเวลา และไป ไม่ทันเช้าแถวที่โรงเรียน และต้องถูกคุณครูลงโทษแน่ๆ เลย” ลิงน้อยมั่นใจว่าข้างน้อยต้องพยักหน้าเห็นด้วย ข้างน้อยคิดหนักว่าจะทำอย่างไรกับกระต่ายน้อยดี สงสารก็สงสาร และก็กลัวโดนครูลงโทษด้วย แต่ข้างน้อยก็คิดว่า “เราน่าจะไปส่งกระต่ายน้อยที่บ้านนะ”

และแล้วทั้งคู่ก็เริ่มมีความเห็นตรงกันและข้างน้อยกับลิงจ๋อจะทำอย่างไรดี

แผนการสอนที่ 8

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ปลาสายรุ้ง

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมติจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล

2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสุนนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง

ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “ปลาสายรุ้ง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพ

ประกอบการ

4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ปลาสายรุ้งมีลักษณะพิเศษกว่าปลาตัวอื่นอย่างไร
- ปลาสายรุ้งมีลักษณะนิสัยอย่างไร
- ปลาสายรุ้งไม่มีความสุขเรื่องอะไร แล้วไปปรับทุกข์ใคร
- ปลาหมึกยักษ์ให้คำปรึกษากับปลาสายรุ้งอย่างไร
- นักเรียนเคยแบ่งของเล่นให้เพื่อนบ้างหรือไม่
- นักเรียนคิดว่าปลาสายรุ้งควรจะทำอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับปลาสายรุ้งนี้ วิธีใดที่แก้ปัญหาได้ดี ที่ส่งผลดีกับทุกฝ่าย
- คำแนะนำของปลาหมึกยักษ์เกิดผลดีกับใครบ้าง

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “ปลาสายรุ้ง”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “ปลาสายรุ้ง”

ดัดแปลงมาจากเรื่อง ปลาสายรุ้ง ของมาร์คัส พิสเตอร์
แปลโดย ปานแก้ว

ไกลออกไปในทะเลลึก มีปลาอยู่ตัวหนึ่ง ไม่ใช่ปลาธรรมดาๆ แต่เป็นปลาที่สวยงามมาก สวยกว่าปลาทุกตัวในท้องทะเลอันกว้างใหญ่ มีเกล็ดสอดไส้ไปทั้งตัว ทั้งสีม่วง สีเขียว สีฟ้า แล้วยังมีเกล็ดสีเงินสะท้อนเป็นประกายวาววับทับซ้อนอยู่ด้วย ปลาตัวอื่นๆ ต่างชื่นชมความสวยงามของปลาตัวนี้ ต่างพากันเรียก่า ปลาสายรุ้ง แล้วคอยชักชวนให้ไปเล่นด้วยกัน แต่ปลาสายรุ้งกลับไม่สนใจใยดี ฉายน้ำจากไปด้วยท่าที่เยือกเย็นไม่พูดไม่จา

วันหนึ่ง ลูกปลาสีฟ้าตัวน้อยว่ายน้ำตามปลาสายรุ้งไป พร้อมกับร้องเรียก “ปลาสายรุ้ง จ๋า รวดด้วย ขอเกล็ดเงินให้ฉันสักเกล็ดได้ไหม มันสวยเหลือเกิน เธอเองก็มีอยู่มากมาย” “เธอคิดว่าเธอเป็นใคร ถึงกล้ามาขอเกล็ดแสนสวยจากฉัน” ปลาสายรุ้งทวาด “ไปให้ทันนะ” ลูกปลาสีฟ้าตกใจ ว่ายน้ำหนี มันเสียใจมาก จึงเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้เพื่อนปลาทั้งหลายฟัง จากนั้นมา ก็ไม่มีปลาตัวใดเข้าใกล้ปลาสายรุ้งอีกเลย ปลาสายรุ้งเริ่มเหงา วันหนึ่งปลาสายรุ้งไปปรับทุกข์กับปลาดาว “ฉันสวยถึงเพียงนี้ ทำไมไม่มีใครชอบ” “ฉันตอบไม่ได้หรอก” ปลาดาวพูด “แต่ถ้าเธอว่ายน้ำลงไปได้ปะการังจะพบถ้ำลึกแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่ของปลาหมึกยักษ์แสนฉลาดเขาคงช่วยเธอได้” ปลาสายรุ้งว่ายน้ำลึกลงไปจนพบถ้ำ “ฉันกำลังรออยู่” ปลาหมึกยักษ์พูดด้วยเสียงลึกลงในลำคอ “คลื่นเล่าเรื่องของเธอลงฉันฟังหมดแล้ว คำแนะนำของฉันคือแจกเกล็ดเงินของเธอแก่ปลาตัวอื่นๆ ตัวละเกล็ด แม้ว่าจากนี้ไปเธอจะไม่ใช่ปลาที่สวยงามที่สุดในทะเลก็ตาม แต่เธอก็จะเป็นปลาที่มีความสุขที่สุด” “ฉันทำไม่ได้” ปลาสายรุ้งตอบอย่างไม่พอใจ แต่ปลาหมึกยักษ์ก็หายตัวไปในความมืดเสียแล้ว

ปลาสายรุ้งคิดหนักว่าจะทำตัดสินใจอย่างไรดี ระหว่างต้องให้เกล็ดแก่ปลาตัวอื่นแล้วจะไม่ใช่เป็นปลาที่สวยงามที่สุด กับเป็นปลาที่มีเกล็ดสวยที่สุดแล้วไม่มีเพื่อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 9

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

พญาหงส์ทอง

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไมตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัว

ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพ่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพ่งในนิทาน เรื่อง “พญาหงส์ทอง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- นิทานในเรื่องนี้กล่าวถึงสัตว์ชนิดใด
- เหล่าหงส์ไปหากินกันที่ไหน
- เกิดอะไรขึ้นกับพญาหงส์
- หงส์ตัวอื่นทำอย่างไรกันบ้าง
- พญาหงส์บอกให้สัมมุขะทำอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าสัมมุขะควรจะเชื่อฟังคำสั่งของพญาหงส์หรือไม่
- นักเรียนคิดว่าสัมมุขะควรทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- นักเรียนคิดว่าสัมมุขะควรแสดงความรัก และเคารพโดยวิธีการใดได้บ้าง
- วิธีการแสดงความรัก และเคารพกตัญญูของสัมมุขะวิธีใดทำให้สัมมุขะสุขใจที่สุด

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "พญาหงส์ทอง"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “พญาหงส์ทอง”

ดัดแปลงมาจากเรื่อง พญาหงส์ทอง ของ เกริก ชูพันธ์

มีพญาหงส์ตัวหนึ่งชื่อ อดรรฐะ เป็นพญาหงส์ที่ฉลาด ชอบมองการณ์ไกลด้วยความคิดอันรอบคอบ พญาหงส์อดรรฐะมักตั้งเตือนบริวารเสมอๆ ว่า “พวกเราเหล่าหงส์จะต้องระวังตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพราะเราในนี้ก็ศัตรูคอยทำร้ายเหมือนกัน เราต้องไม่ประมาท โดยเฉพาะพวกมนุษย์” เมื่อบริวารฟังพญาหงส์เตือนเช่นนั้น ก็มักจะพูดคัดค้านเช่นกันว่า “มนุษย์ไม่มีปัญญาทำอะไรพวกเราได้ออก เพราะพวกเรามีปีก เราบินหนีพวกมนุษย์ได้” พญาหงส์ได้ฟังบริวารกล่าวดังนั้นจึงกล่าวเตือนสติบริวารอีกว่า “มนุษย์ย่อมมีสติและปัญญาอันดี ดังนั้นพวกเราก็ไม่ควรประมาทนะ แต่อย่างไรก็ตาม

เมื่อวันเวลาผ่านไป บริวารก็ยังรบเร้าให้พาไปยังสระน้ำแห่งหนึ่ง ที่สระน้ำแห่งนี้มีเอง พญาหงส์ติดบ่วงของนายพราน ไม่สามารถบินหนีไปได้ บริวารเห็นเหตุการณ์เป็นเช่นนั้น ก็ตกใจมาก พวกมันรีบบินหนีไปอย่างรวดเร็ว โดยปล่อยให้พญาหงส์อดรรฐะติดบ่วงอยู่ อย่างนั้น สัมมุชะผู้เป็นรองหัวหน้าหงส์ เห็นพญาหงส์ติดบ่วงของนายพรานก็ตกใจเช่นกัน จึงกล่าวกับพญาหงส์ว่า “ฉันเสียใจมากที่ท่านหัวหน้าเคราะห์ร้าย ฉันไม่ยอมก้มหัวให้ใครเลย” พญาหงส์ได้ฟังสัมมุชะกล่าวดังนั้น จึงกล่าวตอบสัมมุชะว่า “ฉันของใจเธอมาก แต่เธอควรจะหนีเอาตัวรอดไปเสีย อย่าเป็นห่วงฉันเลย ถ้าเธออยู่กับฉัน เธอจะพลอยเดือดร้อนไปด้วยอาจถึงเสียชีวิตได้นะ”

สัมมุชะคิดหนักว่าจะตัดสินใจอย่างไรดี จะอยู่กับพญาหงส์หรือหนีไปเสีย สัมมุชะรักและเคารพพญาหงส์มาก แต่เขาก็รักชีวิตของตนเองเช่นกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 10

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง	ลูกหมีหาเพื่อน
ความคิดรวบยอด	การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ
จุดประสงค์	เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “ลูกหมีหาเพื่อน” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - ทำไมลูกหมีจึงต้องหาเพื่อน
 - ลูกหมีเจอใครบ้าง
 - ลูกหมีชวนกระต่ายเล่นอะไร และกระต่ายทำอะไรอยู่
 - ลูกหมีชวนลิงจ๋อเล่นอะไร และลิงจ๋อกระต่ายทำอะไรอยู่
 - ลูกหมีชวนช่างเล่านอะไร และช่างทำอะไรอยู่
 - ลูกหมีชวนกระรอกเล่นอะไร และกระรอกทำอะไรอยู่
 - ลูกหมีมีนัดเล่นกับใคร ตอนไหน
 - เกิดอะไรขึ้นกับกระรอกและลูกหมี
 - กระรอกคิดอะไร
 - กระรอกควรทำอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดพจนาคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่กระรอกกับลูกหมีควรทำ และสบายใจด้วยกันทุกฝ่าย ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "ลูกหมีหาเพื่อน"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “ลูกหมีหาเพื่อน”

พิชญ์ ชำมา

ลูกหมีเป็นลูกตัวเดียวของพ่อแม่ ลูกหมีเหงา ลูกหมีอยากมีเพื่อนเล่น ลูกหมีเดินไปเรื่อยๆ ใครจะเล่นกับลูกหมีบ้างหนอ เอลูกหมีจะพบใครบ้าง

แล้วลูกหมีก็พบ กระต่าย ลูกหมีถามว่า “กระต่ายจ๋า...ไปเล่นซ่อนหากันดีไหม” “ตอนนี้ฉันไม่ว่างเล่นกับใครหรอกฉันกำลังยุ่ง ฉันต้องเก็บผัก” กระต่ายตอบ ลูกหมีเดินต่อมาก็พบลิงจ๋อ “ลิงจ๋อไปเล่นไล่จับกันไหม” ลูกหมีพูดชวนลิงจ๋อ “ขอโทษนะจ๊ะ ฉันกำลังซ่อมแซมบ้านอยู่ งานยุ่งมากเลยล่ะ” ลิงจ๋อตอบ ลูกหมีเดินมาอีกหาโดยก็พบช้างน้อย “ช้างน้อยๆ ไปเล่นบอลกันไหม” “โอ้.. ฉันต้องช่วยพ่อเก็บอ้อยคุณไว้เป็นอาหาร” ต่อมา “กระรอกจ๋า เล่นซ่อนหากันไหม” “เออ.. ฉันต้องช่วยแม่ทำงานบ้านก่อน ทำไมลูกหมีไม่กลับบ้าน แล้วลองดูซิว่าจะไรที่ลูกหมีจะช่วยพ่อแม่ทำได้บ้าง แล้วถ้าฉันช่วยแม่ทำงานบ้านเสร็จแล้วเราค่อยไปเล่นกัน” “สัญญาว่าจะเล่นกับลูกหมี” “สัญญาซิ ไว้เราเจอกันตอนเย็นแล้วมาเล่นกัน” “ตกลงเจอกันตอนเย็นนะ” “งั้นตอนนี้ลูกหมีกลับไปบ้านก่อนดีกว่า” ลูกหมีดีใจที่มีนัดเล่นกับกระรอกตอนเย็น เมื่อลูกหมีกลับบ้าน ลูกหมีเห็นแม่กำลังทำงานบ้านอย่างระมัดระวัง “ลูกหมีต้องช่วยแม่ทำงานบ้าน” ลูกหมีคิด ลูกหมีช่วยแม่กวาดบ้าน ถูบ้าน ช่วยพ่อรดน้ำต้นไม้ ลูกหมีทำงานบ้านอย่างสนุกและมีความสุขที่ได้ช่วยพ่อแม่ เมื่อถึงเวลาเย็นลูกหมีก็รีบเดินไปหากระรอกตามนัด เมื่อไปถึงลูกหมีพูดว่า “ถึงเวลานัดเล่นกันแล้วนะไปเล่นกันเถอะ” กระรอกอ้างข้ออ้างไปว่า “เออ..กระรอกยังไม่เล่นไม่ได้ เพราะแม่ของกระรอกเพิ่งจะใช้ให้กระรอกนำผลไม้ไปให้ป่าที่บ้านโพรงไม้ท้ายป่า” “อ้าว..ก็เราสัญญาว่าจะไปเล่นด้วยกันแล้วไง” “ยังงี้กระรอกก็ผิดสัญญานี้ ลูกหมีไม่ยอมด้วยนะ”

กระรอกจะทำอย่างไรดี ระหว่างต้องรักษาคำสัญญาที่ให้ไว้กับลูกหมี กับต้องทำตามแม่ใช้ให้ไปทำธุระให้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 11

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

เต่ากับกระต่าย

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ขบขันมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “เต่ากับกระต่าย” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- เต่าถูกสอนสืบกันมาเป็นทอดๆ เรื่องอะไร
- เต่าหนุ่มจะไปไหน และระหว่างทางไปเจออะไรบ้าง
- ทำไมลูกกระต่ายป่าจึงร้องไห้
- เหตุใดเต่าหนุ่มจึงมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือลูกกระต่ายป่า
- นักเรียนคิดว่าเต่าหนุ่มควรจะทำอย่างไรดี

ฯลฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการใดที่เท่าเทียมควรกระทำและส่งผลดีกับทุกฝ่าย

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “เต่ากับกระต่าย”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "เต่ากับกระต่าย"

พิชญ์ ชำมา

เป็นเวลานานมาแล้ว ที่เต่าถูกกลอนสืบกันมาเป็นทอดๆ ว่ากระต่ายเป็นสัตว์ที่เจ้าเล่ห์ ไม่มีทางที่เต่ากับกระต่ายจะคบหาเป็นเพื่อนกันได้

วันหนึ่งมีเต่าหนุ่มตัวหนึ่งคลานตัวมเดียวมเดียว เพื่อจะไปหาเพื่อนที่จากกันมานาน ที่อาศัยอยู่ด้านหนึ่งของชายป่า เต่าหนุ่มคลานไปเรื่อยๆ พบเจอสัตว์มากมาย เต่าหนุ่มผ่านบ้านของกระรอก ลิง ช้าง นกกาชเชน และนกฮูกเต่าหนุ่มก็ทักทายสัตว์ทุกตัวที่พบ เต่าหนุ่มคลานไปเรื่อยๆ เหนื่อยก็หยุดพัก แสงแดดร้อนจัดในวันนี้ทำให้เต่าหนุ่มต้องหยุดพักได้ร่วมไม้อ้อยบ่อยๆ ขณะที่เต่าหนุ่มนั่งพักอยู่ใต้ต้นไม้อยู่นั้น เต่าหนุ่มก็ได้ยินเสียงร้องของอะไรบางอย่าง เต่าหนุ่มสงสัยยิ่งนักจึงลุกขึ้นตั้งใจจะไปดูให้หายสงสัยว่าเป็นเสียงของใคร เต่าหนุ่มคลานไปดูก็เห็นลูกกระต่ายป่าตัวหนึ่งนั่งร้องไห้อยู่ เมื่อลูกกระต่ายป่าเห็นเต่าก็รีบวิ่งเข้าไปหาแล้วร้องขอความช่วยเหลือ "อาเต่าจ๋า.. ช่วยด้วย" เต่าหนุ่มเริ่มไม่ไว้ใจ เพราะเต่าหนุ่มจำคำสอนที่เล่ากันมาว่ากระต่ายนั้นเจ้าเล่ห์นัก กระต่ายน้อยพูดต่อ "หนูเล่นชนเหลวไหล วิ่งเล่นออกมาไกลบ้าน จนทำให้หลงทาง จะกลับก็ยิ่งเดินหลงเข้ามาในป่าลึกนี่อีก อาเต่าช่วยพาหนูกลับบ้านได้ไหมจ๊ะ" พูดจบลูกกระต่ายป่าก็ร้องไห้เสียงดังขึ้นอีก

เต่าหนุ่มลังเล "เราจะเชื่อฟังคำสอนที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นทอดๆ ว่าไม่ควรไว้ใจกระต่ายดีหรือว่าเราจะช่วยเหลือลูกกระต่ายป่าตัวนี้ดี" เต่าหนุ่มคิดหนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 12

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

บุญคุณ

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไมตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพ่ง

ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพ่งในนิทาน เรื่อง “บุญคุณ” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า

4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ใครตื่นสาย
- แมวเหมียวนั่งติดกับใคร
- ปุ๊กปุ๋ยพูดเตือนแมวเหมียวว่าอย่างไร แล้วแมวเหมียวว่าอย่างไร
- แมวเหมียวให้ปุ๊กปุ๋ยชิมอะไร
- นักเรียนเคยให้เพื่อนชิมของบ้างหรือไม่ แล้วรู้สึกอย่างไร
- แมวเหมียวให้ปุ๊กปุ๋ยตอบแทนบุญคุณอย่างไร แล้วปุ๊กปุ๋ยควรทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการแก้ปัญหาวิธีใดที่ทำให้ทั้งปู่และแม่มีความสุขดี

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “บุญคุณ”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "บุญคุณ"

พิชญ์ ชำมา

วันนี้เป็นวันจันทร์ และเป็นวันที่โรงเรียนเปิดด้วย นักเรียนต่างไป โรงเรียนแต่เช้า ปุกปุยตื่นแต่เช้า จัดกระเป๋าหนังสือ และแต่งตัวไปโรงเรียน ตายจริง! แปดนาฬิกาแล้ว แมวเหมียวตกใจตื่น "วันนี้ต้องไปโรงเรียน" แมวเหมียวกระโดดลงจากเตียง รีบร้อนอาบน้ำ แต่งตัว แล้ววิ่งไปโรงเรียน

ที่โรงเรียนปุกปุยกับแมวเหมียวนั่งโต๊ะติดกัน วันนี้คุณครูให้คัดลายมือ แมวเหมียวมีดินสอแท่งใหม่หลายแท่ง แมวเหมียวหยิบดินสอขึ้นมาจอดปุกปุยด้วย ส่วนปุกปุยเองไม่ได้มีดินสอมากเหลือใช้เหมือนกับแมวเหมียว ทั้งสองต่างนั่งคัดลายมือทำงานของตัวเอง แต่แล้วแมวเหมียวก็บ่นว่า "เมื่อยมือจังเลย ปุกปุยเขียนให้แมวเหมียวบ้างได้ไหม" ปุกปุยตอบว่า "ไม่ได้หรอก ปุกปุยก็มีงานของตัวเองเหมือนกัน" ว่าแล้วปุกปุยก็หันหน้าเขียนหนังสือของตัวเองต่อไป ตอนกลางวัน นักเรียนออกไปวิ่งเล่นในสนาม แมวเหมียวก็รีบออกไป จึงลืมเก็บดินสอ "แมวเหมียว...แมวเหมียว เก็บดินสอก่อนสิ" ปุกปุยร้องเรียกแมวเหมียว "ช่างเถละ ฉันจะรีบไป ทิ้งไว้ก่อน" "ไม่รักษาของเลย" ปุกปุยบ่นแล้วเก็บดินสอไว้ไว้ในโต๊ะ วันนี้ ปุกปุยเดินกลับบ้านพร้อมแมวเหมียว ปุกปุยถามแมวเหมียวว่า "ทำไมแมวเหมียวมีของให้เยอะจัง" "อ้าวก็พ่อของแมวเหมียว มีเงินเยอะนะสิ" แมวเหมียวบอกอย่างไม่สนใจ "แต่...แมวเหมียวน่าจะตั้งใจเรียน และใส่ใจวิชาของที่พ่อแม่ซื้อให้บ้างนะ" ปุกปุยพยายามอธิบาย "แหงก็มีบัญชีเกี่ยจ" เช้าวันต่อมา แมวเหมียวตื่นสายอีกแล้ว... วันนี้คุณครูให้นักเรียนวาดภาพพระบายสีตามใจชอบ "ให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ระบายสีของตัวเองขึ้นมาจะนะ" คุณครูพูด นักเรียนแต่ละคนก็หยิบอุปกรณ์ระบายสีของตัวเองขึ้นมา ในขณะที่น้องปุกปุยตกใจอย่างมาก เพราะปุกปุยไม่มีอุปกรณ์ ปุกปุยหน้าเสียไม่รู้จะทำอย่างไรดี พอดีแมวเหมียวเห็นปุกปุยไม่ได้หยิบอุปกรณ์ระบายสีขึ้นมา ก็รู้ว่าปุกปุยไม่มีแน่ๆ แมวเหมียวก็ยื่นกล่องสีให้ปุกปุย พร้อมกับพูดว่า "แมวเหมียวให้ปุกปุยยืมสินะ แมวเหมียวยังมีสีอีกหนึ่งกล่อง" ปุกปุยดีใจมากพร้อมกับบอกล่าวขอบคุณแมวเหมียวทันที ขณะที่นักเรียนทุกคนกำลังลงมือทำงานของตนเองอยู่นั้น แมวเหมียวก็พูดขึ้นว่า "โอ๊ย เบื่อแล้ว ปุกปุยช่วยแมวเหมียวระบายสีต่อทีนะ" ปุกปุยตอบว่า "ไม่ได้หรอกเพราะครูบอกไม่ให้ทำงานด้วยตนเอง เราจะได้ภูมิใจ" "แต่แมวเหมียวขี้เกียจนี่ ปุกปุยช่วยแมวเหมียวนะ ที่แมวเหมียวยังให้ปุกปุยยืมสีเลย ปุกปุยจะไม่ตอบแทนบุญคุณแมวเหมียวหรือไง" แมวเหมียวพูดอธิบาย

แต่ปุกปุยก็ยังลังเลว่าจะช่วยแมวเหมียวระบายสีดีหรือไม่

แผนการสอนที่ 13

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ความรักของใจ

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสนทนาซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหาหรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “ความรักของใจ” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - ใจอาศัยอยู่กับใคร
 - ยายของใจประกอบอาชีพอะไร
 - หน้าที่ประจำของใจคืออะไร
 - ครูจะพานักเรียนไปไหนบ้าง
 - ก่อนที่ใจจะเตรียมตัวไปทัศนศึกษาใจพบว่ายายเป็นอะไร
 - นักเรียนคิดว่าใจควรทำอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- ใจควรทำอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และวิธีใดที่ส่งผลดีที่สุดกับทุกคน

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “ความรักของใจ”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "ความรักของใจ"

พิชญ์ ชำมา

ใจเป็นเด็กผู้ชายที่อาศัยอยู่กับยาย ณ บ้านหลังเล็กๆ ที่อบอุ่น ยายเลี้ยงใจมาตั้งแต่ ใจยังเป็นเด็กทารก ยายมีอาชีพขายขนม ยายสอนให้ใจเป็นคนดีให้ภูมิใจในการประกอบอาชีพสุจริต

ทุกๆ เช้าก่อนที่ใจจะไปโรงเรียนใจมีหน้าที่ประจำคือช่วยยายทำขนมไปขาย เมื่อช่วยยายเสร็จแล้วใจก็จะอาบน้ำแต่งตัวไปโรงเรียน บางวันใจก็จะนำขนมหวานที่ยายทำไปขายที่โรงเรียนด้วย ใจขายขนมอย่างไม่เคยใครแม้บางครั้งจะมีเพื่อนบางคนล้อ แต่ใจก็ไม่สนใจ ใจกลัวภูมิใจที่ช่วยยายหารายได้ และเป็นรายได้ที่ได้มาอย่างสุจริต จนปัจจุบันไม่มีเพื่อนคนไหนกล้าล้อใจอีกเลย และใจก็กลายเป็นที่รักของคุณครูและเพื่อนๆ วันนี้ที่โรงเรียนครูประกาศให้นักเรียนทราบว่าอีกสองอาทิตย์ทางโรงเรียนจะพานักเรียนไปเที่ยวทัศนศึกษาที่ต่างจังหวัด สถานที่ที่จะไปกันก็มีหลายที่ เช่น พิพิธภัณฑน์ เมืองเก่า ชายทะเล ฯลฯ นักเรียนทุกคนดีใจกันมาก รวมทั้งใจด้วย ใจตั้งใจว่าจะต้องไปทัศนศึกษาในครั้งนี้อย่างแน่นอน เมื่อใจกลับมาถึงบ้านใจรีบเล่าให้ยายฟังพร้อมทั้งขออนุญาตยายด้วย ยายก็อนุญาต ใจดีใจมาก และใจก็ตั้งตารอคอยวันที่จะไปทัศนศึกษาอยู่ตลอดเวลา และแล้ววันที่ใจและเพื่อนๆ รอคอยก็มาถึง ใจตื่นแต่เช้าแต่เช้าอาบน้ำแต่งตัว แต่ทว่าเช้าวันนี้ใจพบว่ายายไม่สบาย ยายบอกใจว่า "ใจไปเที่ยวทัศนศึกษาเถอะ ยายไม่เป็นอะไรหรอก หายแค่วันเดียว หายดูแลตัวเองได้" แต่ใจก็เป็นห่วงยายมาก

ใจจะทำอย่างไรดี ใจอยากไปทัศนศึกษามาก แต่ยายก็ไม่มีคนคอยดูแล ใจจะตัดสินใจอย่างไรดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 14

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

สองเด็กชายกับผลมะม่วง

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมติวิจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “สองเด็กชายกับผลมะม่วง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมมือกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - จ้อยกับแดงหนีแม่ไปเล่นกันที่ไหน
 - จ้อยกับแดงทำอะไรกับผีเสื้อ
 - ในป่าหลังจากจ้อยกับแดงพบอะไร
 - ปัญหาของจ้อยกับแดงคืออะไร
 - ถ้านักเรียนพบเหตุการณ์เช่นจ้อยกับแดงนักเรียนจะทำอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่าจ้อยกับแดงควรทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้- การตัดสินใจของจ้อยกับแดงวิธีใดที่ทำให้ทั้งคู่สบายใจที่สุด และไม่เกิดผลร้ายตามมา

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “สองเด็กชายกับผลมะม่วง”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "สองเด็กชายกับผลมะม่วง"

พิชญ์ ชำมา

จ้อยกับแดงสองเด็กชายวัยกำลังซน ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน ช่วงนี้เป็นช่วงปิดเทอมทั้งสองจึงไม่ต้องไปโรงเรียน ในแต่ละวันทั้งสองจะต้องหาเรื่องสนุกทำกันในช่วงปิดเทอม

วันนี้ก็เช่นกันทั้งสองหนีแม่ออกมาเดินเล่นที่ชายป่าหลังบ้าน จ้อยกับแดงไปนั่งดูผีเสื้อที่ชายป่า ผีเสื้อมีสีสวยแปลกตา พวกมันบินเล่นกันเป็นกลุ่มๆ แต่บางตัวก็คลอเคลียอยู่ตามหมู่ดอกไม้ จ้อยกับแดงมองอย่างเพลิดเพลิน จ้อยพูดขึ้นว่า "จ้อยอยากจับผีเสื้อเอามาวางให้มันเกาะบนฝ่ามือของจ้อยจัง" แต่พอลุกเดินเข้าไปหา พวกมันก็บินหนีไปทางอื่นเสีย จ้อยกับแดงไล่ตามจับจนเหนื่อยอ่อน แต่ไม่สามารถเข้าถึงตัวมันได้เลย ทั้งจ้อยและแดงก็นั่งลงได้แต่มองดูผีเสื้อแดงพูดขึ้นว่า "ผีเสื้อคงไม่ยอมอยู่กับเราหรอก ปล่อยให้ผีเสื้ออยู่ตามธรรมชาติอย่างนี้ดีแล้วเนอะ ไปเที่ยวในป่าหลังเขากันดีกว่า" แล้วทั้งสองก็เดินเล่นไปเรื่อยๆ เดินมาจนถึงบ้านหลังหนึ่งที่อยู่ไกลผู้คน แต่บ้านหลังนี้มีรั้วกันรอบตัวบ้าน บ้านหลังนี้ปลูกต้นไม้ไว้ในบริเวณบ้านหลายต้นมีทั้งไม้ผล และไม้ดอกแดงกับจ้อยมองเห็นว่ามีต้นมะม่วงอยู่ใกล้ๆ รั้วบ้าน และมีผลมะม่วงดกมากแดงกับจ้อยก็นึกอยากรับประทานขึ้นมาทันที ทั้งสองมองหน้ากัน และมองไปรอบๆ ตัวบ้านไม่เห็นมีใครสักคนแดงพูดขึ้นว่า "จ้อยอยากกินมะม่วงไหม ถ้าเราแอบสอยมะม่วงคงไม่มีใครรู้ และเจ้าของบ้านก็ไม่อยู่ด้วย" "จะดีหรือ เราต้องขออนุญาตเจ้าของก่อนนะ" จ้อยค้าน "ก็เจ้าของไปไหนไม่เห็นอยู่เลย เกอะนะ แอบสอยแป๊บเดียวเอง" แดงเสนอ "จะดีหรือ ถ้าหากเจ้าของเขากลับมาเห็นเข้าหละ เขาจะหาว่าเราเป็นขโมยได้นะ"

ทั้งแดงและจ้อยต่างพูดตกลงกันว่าจะทำอย่างไรดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 15

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ลูกน้อยไม่ชอบกลางคืน

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมติวิจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “ลูกน้อยไม่ชอบกลางคืน” ให้นักเรียน ฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ลูกน้อยอาศัยอยู่ที่ไหน กับใครบ้าง
- ทำไมลูกน้อยไม่ออกไปอยู่ที่อื่นเหมือนพี่
- ใครเป็นผู้จัดหาอาหาร
- ทำไมแม่จึงชวนลูกน้อยออกไปหาอาหารด้วยกัน
- ถ้านักเรียนเป็นลูกน้อยนักเรียนจะออกไปหาอาหารกับแม่หรือไม่ เพราะอะไร
- นักเรียนเคยรู้สึกกลัวความมืดบ้างหรือไม่ ทำไม
- นักเรียนคิดว่าลูกน้อยรู้สึกอย่างไรกับการออกไปหาอาหาร
- นักเรียนคิดว่าแม่ของลูกน้อยจะรู้สึกอย่างไรกับลูกน้อยที่กลัวความมืด
- นักเรียนคิดว่ามีแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูตามคำถามดังนี้

- การตัดสินใจของลูกน้อยวิธีใดส่งผลดีกับทุกฝ่าย
- การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่อย่างไร

ไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “ลูกน้อยไม่ชอบกลางคืน”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “ลูกน้อยไม่ชอบกลางคืน”

สร้อยอินทนิล

ลูกน้อยอาศัยอยู่ในโพรงไม้ที่อบอุ่นกับพ่อแม่ พี่ๆ ของลูกน้อยต่างแยกไปอยู่ในโพรงไม้ของตัวเองกันหมดแล้ว แต่ลูกน้อยไม่ยอมไปอยู่ที่อื่น เพราะลูกน้อยคิดถึงพ่อแม่ ที่สำคัญที่สุดคือ... ลูกน้อยไม่ชอบเวลากลางคืน ลูกน้อยกลัวความมืด! ในขณะที่พ่อ แม่ และพี่ๆ ออกไปหาอาหารยามค่ำคืน และชมแสงจันทร์อันสวยงาม ลูกน้อยกลับนอนอยู่ในโพรงไม้ ลูกน้อยหลับตาปี...ด้วยความกลัว รอเวลาเช้าที่ออกไปชื่นชมธรรมชาติ แม้จะมองเห็นไม้รัศมีนก แต่ลูกน้อยก็ชอบแสงสว่างของกลางวันมากกว่า

เมื่อลูกน้อยกินออกจากโพรงไม้ในตอนเช้า สัตว์อื่น ๆ ต่างก็ตกใจกลัว...และวิ่งหนีไป ลูกน้อยจึงเหงา...และไม่มีเพื่อนเลย ตอนกลางคืน...ไม่ว่าพ่อ แม่ และพี่ๆ จะชวน อย่างไร ลูกน้อยอย่างไร ลูกน้อยก็ไม่ยอมออกมา ได้แต่ส่ายหน้า และหลับตาอยู่เช่นนั้น ทุกคืน...ทุกคืน...ทุกคืน... วันหนึ่ง พ่อไม่สบาย ออกไปหาอาหารไม่ได้ ตอนกลางคืน แม่จึงชวนลูกน้อยออกไปเป็นเพื่อนแม่ลูกน้อยถึงเลใจ...

ลูกน้อยจะทำอย่างไรดีลูก ลูกน้อยก็รักแม่และพ่อมาก แต่ลูกน้อยก็กลัวความมืดมาก ลูกน้อยคิดไม่ตก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 16

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ลูกหมีขี้บ่น

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมตรจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็กสันทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล

2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง

ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง "ลูกหมีขี้บ่น" ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า

4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ทำไมใครใครก็เอาใจลูกหมี
- กิจกรรมประจำวันของลูกหมีมีอะไรบ้าง
- พ่อแม่ของหนูหนีไปไหน และฝากให้ลูกหมีทำอะไร
- ถ้านักเรียนเป็นลูกหมีนักเรียนจะทำอย่างไร
- นักเรียนเคยรู้สึกขี้เกียจไม่อยากทำอะไรบ้างหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรหากบ้านสกปรก
- นักเรียนคิดว่าลูกหมีควรทำอะไรเมื่อเห็นบ้านสกปรก

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความ เป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีใดที่ลูกหมามีปฏิบัติและเกิดผลดีที่สุด
- การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่อย่างไร

ไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “ลูกหมี่ขี้ป่น”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “ลูกหนีขี้น”

ดัดแปลงมาจากเรื่อง ลูกหนีขี้น ของ สร้อยอินทนิล

ลูกหนีเป็นน้องสุดท้องของครอบครัวใครใครก็เอาใจลูกหนี ลูกหนีไม่ต้องช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ลูกหนีไม่ต้องรดน้ำผัก ลูกหนีไม่ต้องช่วยเก็บที่นอน ลูกหนีไม่ต้องช่วยเก็บผ้าที่ตากไว้ ลูกหนีชอบตีมนมมาก ทุกเช้าลูกหนีจะตีนมหนึ่งแก้วแล้วออกไปวิ่งเล่นตอนสาย... ลูกหนีกินขนมปังทาน้ำผึ้ง แล้วออกไปเล่นน้ำกับเพื่อนๆ ตอนเย็น... ลูกหนีกินข้าว ตีมนม ดูโทรทัศน์จนดึก แล้วจึงเข้านอนลูกหนีปฏิบัติตัวอย่างนี้ทุกวัน

วันนี้... ลูกหนีตื่นสายมาก “แม่จ๋า..” ลูกหนีร้องหาแม่ “แม่ครับ...ลูกหนีตื่นแล้วครับ” แต่ไม่มีใครขานรับเลย “เอ...ใครๆ ไปไหนกันหมดหนอ” “ไอ้โฮ...ทำไมบ้านรกจัง” ลูกหนีพิมพ์ “ทำไมไม่มีใครรดน้ำต้นไม้ ทำไมไม่มีใครตากผ้า” ลูกหนีเดินวนเวียนไปรอบบ้าน พลังบ่นไปตลอดเวลา ลูกหนีพบข้อความที่พ่อ และแม่ของลูกหนี เขียนถึงลูกหนีว่า พ่อ แม่มีธุระด่วนจำเป็นต้องไปต่างจังหวัด จึงฝากให้ลูกหนีดูแลบ้านให้ดี แล้วพ่อกับแม่จะกลับบ้านตอนเย็นๆ ลูกหนีเดินสำรวจรอบบ้าน ลูกหนีไม่ชอบทำความสะอาดบ้าน ลูกหนีไม่เคยทำความสะอาดบ้านเองด้วย “ลูกหนีว่าลูกหนีทำงานบ้านไม่เป็นหรอก” ลูกหนีคิดอยู่คนเดียว

ลูกหนีจะทำอย่างไรดีนะ จะรอให้แม่กลับมาทำความสะอาดบ้านเองตอนเย็น หรือจะทำงานบ้านแต่ลูกหนีก็ไม่เคยทำงานบ้านด้วย แต่พ่อกับแม่ก็ฝากให้ลูกหนีดูแลบ้าน จะทำอย่างไรดีลูกหนีคิด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 17

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง	กวางน้อยเพื่อนรัก
ความคิดรวบยอด	การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดอก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ
จุดประสงค์	เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพ่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพ่งในนิทาน เรื่อง “กวางน้อยเพื่อนรัก” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- พอลอยอาศัยอยู่ที่ไหน
- แก้วพบอะไรในป่า แล้วทำไมแก้วต้องเก็บมาเลี้ยงด้วย
- ถ้าเป็นนักเรียน นักเรียนจะเก็บสัตว์ในป่ามาเลี้ยงหรือไม่
- ทำไมกวางถึงดูหงอยเหงา
- พ่อของพอลอยแนะนำว่าอย่างไร
- ถ้านักเรียนเป็นพอลอยนักเรียนจะอย่างไรเมื่อเห็นกวางน้อยหงอยเหงา
- นักเรียนคิดว่าพอลอยจะช่วยกวางน้อยด้วยวิธีใด
- ถ้านักเรียนจากบ้านไปไกลนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- พอลอยควรรทำอะไรที่จะช่วยให้กวางน้อยมีความสุข และพลอยจะสบายใจด้วย

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “กวางน้อยเพื่อนรัก”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “กวางน้อยเพื่อนรัก”

ดัดแปลงมาจากเรื่อง กวางน้อยเพื่อนรัก ของ มดตะนอย

พลอยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งหนึ่งใกล้ๆ กับทุ่งหญ้ากว้าง รอบหมู่บ้านมีเนินเขาเตี้ยซึ่งเขียวชอุ่มไปด้วยต้นไม้มากมาย

เช้าวันหนึ่ง พ่อพาพลอยไปขี่ม้าที่ทุ่งหญ้าพลอยตื่นเต้นมาก และรู้สึกสดชื่นที่ได้สูดอากาศยามเช้าอันบริสุทธิ์ ขณะที่พ่อจูงม้าพาพลอยเดินไปได้ไม่ไกลนัก ทั้งสองก็พบลูกกวางตัวหนึ่งนอนอยู่ใต้พุ่มไม้ เจ้ากวางน้อยมองดูพลอยและพ่อด้วยสายตาที่เศร้าสร้อย “แม่กวางไปไหนล่ะคะพ่อ” พลอยถามพ่อขณะรีบลงจากหลังม้าเพื่อไปดูลูกกวาง “โน่นไงล่ะ” พ่อชี้ให้พลอยดูแม่กวางที่กำลังวิ่งหนีหมาจึงจอกอยู่ที่ชายทุ่งไกลลิบออกไป “เราเดาว่ามันไปเลี้ยงที่บ้านเด็กว่านะลูก ชินปล่อยทิ้งไว้ที่นี่หากเจ้าหมาจิ้งจอกมาเจอเข้าล่ะก็ คงโดนกินแน่ๆ” พ่อบอก พลอยรีบพยักหน้าเห็นด้วยอย่างตื่นเต้นดีใจ เจ้ากวางน้อยนอนนิ่งอยู่ในอ้อมแขนของพ่อ เหมือนจะรู้ว่าตนอยู่ในที่ที่ปลอดภัย “แม่กวางใจร้าย ไม่รักลูกของมันเลยนะคะพ่อ ปล่อยให้ลูกได้ตามลำพังแล้วตัวเองก็หนีเอาตัวรอด” พลอยบอกกับพ่อตามที่ตนคิด “เพราะมันห่วงลูกต่างหากล่ะ จึงต้องทำเช่นนี้เพื่อหลอกเจ้าหมาจิ้งจอกให้ไปทางอื่น” พ่อชี้แจง เมื่อกลับถึงบ้าน พลอยเล่าเหตุการณ์ให้แม่ฟังและรีบหามาให้กวางน้อยกินมันดูदनอย่างหิวกระหาย ดูน่าสงสารมาก ลูกกวางตัวนี้สวยงามมาก มันมีขนสีแดงสลับกับสีน้ำตาล บริเวณใบหน้าเป็นสีขาว พลอยรักลูกกวางน้อยตัวนี้มาก พลอยเอานมให้มันกินทุกวัน เพราะลูกกวางน้อยชอบกินนม ตอนเช้าก็จะพามันออกไปเล็มหญ้าอ่อนๆ และวิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน เจ้ากวางน้อยกับพลอยจึงสนิทสนมคุ้นเคยกันเหมือนที่กับน้องเลยทีเดียว แต่แล้ววันหนึ่ง พลอยก็ต้องแปลกใจมาก เมื่อเห็นลูกกวางน้อยดูหงอยเหงาเศร้าสร้อย มันไม่ยอมกินนมและหญ้าอ่อนที่พลอยหามาให้เหมือนเช่นเคย “มันคงคิดถึงแม่” พ่อบอก พลอย “แต่พ่อคะ เต็มวันมันก็นายเหงาเองแหละคะ” พลอยกลัวว่าจะต้องจากกับกวางน้อย พลอยรักมันมาก “พ่อว่าเราต้องเอามันไปปล่อยป่าบ้านของมันแล้วแหละ” พ่อบอกพลอย “ไม่ได้นะคะ หนูเป็นคนพบมัน หนูเลี้ยงมันมากับมือ หนูไม่ยอมปล่อยให้มันไปหรอกคะ” พลอยพูดอย่างตื้อตึง “พ่อจะไม่ว่าอะไรแก้ว ถ้าแก้วจะเลี้ยงกวางน้อยต่อไปแต่พ่ออยากให้ลูกคิดให้ดีดูซิว่ามันหงอยเหงาเศร้าสร้อยแค่ไหน” พ่อชี้แจง

พ่อปล่อยให้พลอยเป็นผู้ตัดสินใจเอง “ถ้าพลอยเปลี่ยนใจอยากจะทำเจ้ากวางน้อยไปปล่อยในป่า ให้บอกพ่อแล้วพ่อจะพาพลอยเข้าป่า” พ่อบอกพลอย แล้วพ่อก็ปล่อยให้พลอยคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง พลอยคิดหนัก “เราจะทำอย่างไรดี” พลอยพูดกับตัวเอง

แผนการสอนที่ 18

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

กระเป๋าเงินของใคร

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมติวิจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “กระเป๋าเงินของใคร” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพ ประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- น้ำแดงอาศัยอยู่กับใครบ้าง
- พ่อสอนน้ำแดงเรื่องอะไรบ้าง
- พ่อกับแม่ของน้ำแดงประกอบอาชีพอะไร
- ระหว่างเดินกลับบ้านน้ำแดงพบอะไร
- น้ำแดงสงสัยเรื่องอะไร เมื่อน้ำแดงเก็บกระเป๋าเงินได้
- ถ้านักเรียนทำกระเป๋าเงินหายนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าน้ำแดงควรทำอย่างไรต่อไป
- ถ้านักเรียนเป็นอย่างน้ำแดง นักเรียนจะทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเต็มใจเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- ถ้านักเรียนทำกระเป๋าเงินหาย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าน้ำแดงควรทำอะไรแล้วทำให้ดีกับทุกฝ่าย
- นักเรียนคิดว่าหากทุกคนมีความซื่อสัตย์แล้ว สังคมจะเป็นอย่างไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "กระเป๋าเงินของใคร"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "กระเป๋าเงินของใคร"

พิชญ์ ชำมา

น้ำแดงอาศัยอยู่กับพ่อ แม่ และน้องๆ อีก 3 คน พ่อ และแม่มักจะสอนให้ลูกๆ ทุกคน ซื่อสัตย์ พ่อบอกเสมอว่าถึงเวลาจนแต่เราก็ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ที่บ้านของน้ำแดงจะปลูก ผัก และพ่อกับแม่จะนำผักไปขายที่ตลาด

ช่วงนี้พ่อกับแม่ต้องเหนื่อย เพราะต้องเร่งหาเงินเพื่อมาจ่ายค่าเทอมให้กับน้ำแดงกับน้องๆ น้ำแดงรู้ว่าพ่อกับแม่ทำงานหนัก หลังเลิกเรียนน้ำแดงจะรีบไปช่วยพ่อกับแม่ขายผัก เย็นนี้หลังเลิกเรียนน้ำแดงก็มาช่วยพ่อกับแม่ขายผักอีก พ่อผักใกล้หมดแม่บอกให้ น้ำแดง กลับบ้านไปก่อนเพื่อไปหุงข้าว น้ำแดงจึงเดินกลับบ้าน ระหว่างทางน้ำแดงเห็นกระเป๋าเงิน ตกอยู่ข้างทาง น้ำแดงเปิดกระเป๋าดูพบว่ามียังค์เล็กๆ หลายใบ และมีเงินอยู่มาก น้ำแดง มองไปรอบๆ น้ำแดงแน่ใจว่าไม่มีใครเห็นตอนที่น้ำแดงเก็บกระเป๋าเงินได้ น้ำแดงก็รีบวิ่ง กลับบ้านด้วย ใจเต้นระทึก น้ำแดงกำลังอยากได้เงินเพื่อไปจ่ายค่าเทอมพอดี พ่อกับแม่ จะได้ไม่เหนื่อย แต่น้ำแดงก็ลังเล เมื่อนึกถึงคำสอนของพ่อเรื่องความซื่อสัตย์

น้ำแดงคิดหนักไม่รู้ว่าจะตัดสินใจอย่างไรดี ระหว่างเก็บเงินไว้เป็นค่าเทอมของตัวเอง และน้องๆ หรือตามหาเจ้าของตามนามบัตรในกระเป๋า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 19

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ไก่สองตัว

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมตรจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ซักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “ไก่สองตัว” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบกรเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - ในเรื่องใครเป็นเพื่อนรักกัน
 - ใครชวนใครสร้างบ้าน เพราะอะไรถึงชวน และเพื่อนจะสร้างบ้านด้วยหรือไม่
 - ไก่ได้สร้างบ้านด้วยอะไร
 - ขณะที่ไก่ได้สร้างบ้านไก่แจ้ทำอะไร
 - ทำไมไก่ได้ลงใจที่จะชวนไก่แจ้เข้าบ้าน
 - ถ้านักเรียนเป็นไก่แจ้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - ถ้านักเรียนเป็นไก่ได้ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่าไก่ได้ควรทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- นักเรียนคิดว่าการตัดสินใจได้ดังวิธีใดที่ทำให้ทั้งคู่สบายใจที่สุด
- นักเรียนคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "ไก่สองตัว"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “ไก่สองตัว”

พิชญ์ ชำมา

ไก่โต้งกับไก่แจ้เป็นเพื่อนรักกัน ทุกๆวัน ทั้งสองตัวจะเร่ร่อนคุ้ยเขี่ยหาอาหารไปเรื่อยๆด้วยกันเสมอ

วันหนึ่งไก่โต้งเกิดเบื่อนายที่จะเร่ร่อนไปเรื่อยๆ จึงชวนไก่แจ้สร้างบ้าน ไก่โต้งพูดว่า “ไก่แจ้เพื่อนรัก เราทั้งสองต่างก็เร่ร่อนมานานแล้วยังไม่มียี่อที่อยู่อาศัยที่แน่นอนเลย มาช่วยกันสร้างบ้านอยู่กันดีกว่า” ไก่แจ้ตอบว่า “ไม่เอาด้วยหละ เจ้าจะสร้างก็สร้างไปเองเถอะ อยู่สบายๆแบบนี้ดีกว่า” เมื่อไก่แจ้ปฏิเสธ ไก่โต้งก็ไม่ได้รู้สึกท้อใจเลย ไก่โต้งเริ่มสร้างบ้านด้วยไม้ ระหว่างที่ไก่โต้งสร้างบ้าน ไก่แจ้ก็ไม่ได้เข้ามาช่วยแต่ยืนดูอยู่ห่างๆ และก็วิ่งเล่นไปรอบๆ แล้วพูดว่า “มาเล่นกันดีกว่าสนุกกว่าตั้งเยอะ ไม่เห็นต้องเหนื่อยสร้างบ้านเลย” แต่ไก่โต้งก็ไม่สนใจ ก็มหน้าก้มตาสร้างบ้านต่อไป ไก่โต้งใช้เวลาในการสร้างบ้านนานหลายวัน พอสร้างบ้านเสร็จไก่โต้งก็เข้าไปอยู่ในบ้านของตน ไก่โต้งภูมิใจกับบ้านของตนมาก ส่วนไก่แจ้ก็อยู่บริเวณบ้านของไก่โต้งนั่นเอง

เย็นวันหนึ่งมีฝนตกลงมาอย่างหนัก ไก่โต้งอยู่ในบ้านที่อบอุ่น ส่วนไก่แจ้ไม่มีบ้านอยู่ ก็ไปหลบฝนตามต้นไม้ ฝนก็สาดทำให้ไก่แจ้เปียกฝน และรู้สึกหนาวสั่นไปทั้งตัว ไก่โต้งมองเห็นไก่แจ้ยืนสั่นอยู่ใต้ต้นไม้ ไก่โต้งก็สงสารเพื่อนและกำลังคิดว่าจะชวนเพื่อนเข้ามาอยู่ด้วยกันในบ้านดีหรือไม่ ใจหนึ่งก็ไม่อยากชวนเพราะตอนที่ไก่โต้งสร้างบ้าน ไก่แจ้ก็ไม่ได้เข้ามาช่วยอะไรเลย และบ้านของไก่โต้งก็สร้างไว้สำหรับไก่ตัวเดียวอยู่เท่านั้น ถ้าชวนไก่แจ้เข้ามาอยู่ด้วย ก็จะต้องอึดอัดเพราะต้องเบียดกัน ไก่โต้งจะทำตัดสินใจอย่างไรดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 20

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ใครทำ

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อุ่นใจมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “ใครทำ” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- บ้านของน้อยเป็นอย่างไร
- สมาชิกในบ้านของน้อยมีใครบ้าง
- น้อยได้รับอะไรเป็นของขวัญวันเกิด
- น้อยตั้งชื่อว่าจะไร
- เกิดอะไรขึ้นเมื่อน้อยเล่นกับโบโบ้อยู่
- ใครทำแจกันแตก
- ทำไมน้อยยกถ้วยเรื่องที่แจกันแตก
- ถ้านักเรียนเป็นน้อยนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
- ถ้านักเรียนเป็นน้อยนักเรียนจะทำอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าน้อยควรจะทำอย่างไร

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการแก้ปัญหาวิธีใดที่ส่งผลดีกับทุกฝ่ายที่สุด

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “ใครทำ”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "ใครทำ"

พิชญ์ ชำมา

บ้านของน้อยเป็นบ้านที่เป็นระเบียบ และสะอาดมาก แม่จะสอนให้น้อยเป็นคนเรียบร้อย รักสะอาด และเก็บของให้เป็นที่เป็นทาง สมาชิกในบ้านของน้อย ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ และน้อย น้อยเป็นลูกคนเดียวของพ่อกับแม่ พ่อกับแม่กลัวว่าน้อยจะเหงาน

และในคล้ายวันเกิดของน้อยปีที่หก น้อยได้รับของขวัญวันเกิดจากพ่อกับแม่เป็นลูกสุนัขตัวหนึ่ง น้อยดีใจมาก น้อยตั้งชื่อให้ลูกสุนัขตัวนี้ว่า โบบี้ น้อยจะเล่นกับเจ้าโบบี้เป็นประจำเสมอ วันหนึ่งเป็นวันหยุด พ่อ แม่ และน้อยต่างก็อยู่บ้าน พ่อของน้อยเป็นคนชอบต้นไม้มาก ทุกๆ วันหยุดพ่อชอบมาอยู่ที่สวนหย่อมหน้าบ้านเสมอ พ่อจะต้องมาดูแลต้นไม้ เช่นกันขณะที่พ่อกับแม่กำลังดูต้นไม้ที่ปลูกไว้ที่สวนหย่อมหน้าบ้าน ส่วนน้อยก็กำลังวิ่งเล่นกับเจ้าโบบี้ในบ้านนั้น น้อยเล่นสนุกมากไปหน่อย น้อยวิ่งไปชนแจกันตกลงมาแตก น้อยตกใจมาก เพราะน้อยรู้ว่าแม่รักและหวงแจกันโบบี้มากแค่ไหน แล้วแม่ก็เดินเข้า แม่พูดว่า "เกิดอะไรขึ้นใครทำแจกันของแม่แตก" แม่ยื่นหน้าเครียด น้อยกลัวแม่ดู น้อยมองหน้าโบบี้ น้อยจะบอกกับแม่อย่างไรดี จะบอกแม่ว่าเจ้าโบบี้ทำแตกหรือจะบอกกว่าว่าน้อยเป็นคนทำแจกันแตกเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 21

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

เมื่อเพื่อนรักเป็นขโมย

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ซื่อสัตย์เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ขบขันมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง "เมื่อเพื่อนรักเป็นขโมย" ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการ
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ใครเป็นเพื่อนรักกัน
- ทั้งสองชวนกันไปเล่นที่ไหน
- ทั้งสองซื้ออะไร
- เมื่อซื้อของกินกันแล้วเกิดอะไรขึ้น
- นักเรียนเคยแบ่งขนมให้เพื่อนบ้างหรือไม่
- ที่โรงเรียนเกิดอะไรขึ้น
- ใครเป็นคนเอาดินสอของนิกไป
- ถ้านักเรียนเป็นชังนักเรียนจะทำอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าอั้งควรทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การให้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- จากปัญหาที่เกิดขึ้นวิธีใดที่แก้ปัญหาได้ดี ที่ส่งผลดีกับทุกฝ่าย

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "เมื่อเพื่อนรักเป็นขโมย"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "เมื่อเพื่อนรักเป็นขโมย"

พิชญ์ ชำมา

อึ่งกับขวัญเป็นเพื่อนรักกัน บ้านของอึ่ง กับ ขวัญอยู่ใกล้กัน อึ่งกับขวัญเขียนหนังสือ อยู่ห้องเดียวกันด้วย ทั้งคู่จะไปโรงเรียนพร้อมกัน

วันนี้เป็นวันหยุดอึ่งไปหาขวัญที่บ้าน และทั้งสองก็ชวนกันไปเล่นที่สนามเด็กเล่น ระหว่างที่เล่นกันอยู่ก็ชวนขวัญไปรับประทานไอศกรีม เด็กทั้งสองวิ่งไปซื้อไอศกรีมกัน คนละแท่ง ไอศกรีมแท่งละ 2 บาท เด็กทั้งสองมีเงินติดตัวมาคนละ 2 บาทพอดี เมื่อได้ ไอศกรีมมาแล้วอึ่งกับขวัญก็กำลังจะรับประทานไอศกรีมของตน แต่ขณะนั้นเองอึ่งก็ทำ ไอศกรีมหล่นมือตกลงพื้น อึ่งทำหน้าเศร้าหันมามองหน้าขวัญ ขวัญเห็นดังนั้นขวัญก็ แฉงไอศกรีมให้อึ่ง "ผลัดกันกินไอศกรีมคนละคำก็ได้" ขวัญเอ่ย อึ่งยิ้มอย่างดีใจแล้วพูดว่า "ขวัญเป็นเพื่อนรักของอึ่งจริงๆ" แล้วทั้งสองก็ยิ้มให้แก่กัน และสัญญาจะเป็นเพื่อนรักกัน ตลอดไป เมื่ออยู่ที่โรงเรียนถ้าเห็นอึ่งอยู่ที่ไหนก็จะเห็นขวัญอยู่ที่นั่น จนเพื่อนๆ ที่ห้องมัก จะแซวว่าอึ่งกับขวัญตัวติดกัน

วันหนึ่งที่โรงเรียน ในช่วงเวลาพักกลางวัน เด็กๆ ต่างไปรับประทานอาหารที่โรง อาหาร อึ่งออกมาจากห้องเรียนคนเดียว แล้วก็นึกได้ว่าขวัญยังอยู่ที่ห้องเรียน อึ่งจึงวิ่งไป ตามขวัญ ขณะที่วิ่งไปถึงห้องเรียนอึ่งเห็นว่าในห้องมีขวัญอยู่คนเดียวแล้วขวัญกำลังหยิบ ดินสอตกออกจากกระเป๋าของนาง เมื่อขวัญเห็นอึ่ง ขวัญก็ตกใจ และชวนอึ่งไปโรงอาหาร ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อก่อนที่นักเรียนจะกลับบ้านนกบอกครูว่าดินสอตกที่คุณพ่อซื้อมาให้จาก ต่างประเทศหายไป นกเสียใจมาก นกรักและหวงดินสอตกแท่งนี้มาก ครูบอกให้นกหา ดูให้ดีกว่า และให้เพื่อนๆ ก็ช่วยกันหาดูตามโต๊ะ อึ่งรู้ได้ทันทีเลยว่าขวัญเพื่อนรักของตน เป็นผู้ขโมยดินสอตกของนางไป

อึ่งจะทำอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดีจะบอกให้ครูทราบหรือไม่

แผนการสอนที่ 22

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

วัวแม่ลูกอ่อน

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “วัวแม่ลูกอ่อน” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- อาหารของวัวสองแม่ลูกคืออะไร
- แม่วัวพาลูกวัวไปหากินที่ไหน
- เกิดอะไรขึ้นกับแม่วัว
- แม่วัวทำอะไรเมื่อเสือเข้ามา
- แม่วัวให้สัญญาเกี่ยวกับเสือว่าอย่างไร
- แม่วัวสอนอะไรลูกวัวก่อนจากมา
- ลูกวัวทำอะไรเมื่อแม่เดินจากไป
- แม่วัวขอให้ลูกวัวทำอะไร
- นักเรียนคิดว่าลูกวัวควรทำอะไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- นักเรียนคิดว่าลูกวัวควรแสดงความกตัญญูโดยวิธีการใดบ้าง
- วิธีการแสดงความกตัญญูของลูกวัววิธีใดทำให้ลูกนกสุขใจที่สุด

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “วัวแม่ลูกอ่อน”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "วัวแม่ลูกอ่อน"

ดัดแปลงมาจาก เรื่องโคแม่ลูกอ่อน ของ กรีก ชู่นพันธ์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีวัวแม่ลูกอ่อนสองตัวอาศัยอยู่ในป่า อาหารของวัวสองแม่ลูกคือหญ้าอ่อน แม่วัวจะเดินพาลูกวัวกินหญ้าตามชายป่า แม่วัวสอนให้ลูกวัวกินหญ้าให้มาก จะได้เพิ่มพลัง และแม่ก็พูดสอนลูกวัวเสมอให้ระวังเสือ

วันหนึ่งที่ชายป่าวัวสองแม่ลูกมาถึงทุ่งหญ้าก็ตัวคลื่น เริ่มหญ้าไปเรื่อยๆ และวัวของแม่ลูกก็เริ่มหิวเพลิน จนเริ่มห่างกันไป ขณะที่วัวสองแม่ลูกกำลังเริ่มหญ้าอยู่นั้น ทั้งสองหารู้ไม่ว่ามีเสือตัวหนึ่งเฝ้าดูอยู่ห่างๆ เมื่อแม่วัวเดินห่างลูกวัวไปเรื่อยๆ นั้น เสือกก็เฝ้าตามแอบซุ่มรอจังหวะ หมายจะเข้าขย้ำ และแล้วแม่วัวก็เดินเข้ามา เสือซึ่งแอบอยู่ที่กระโดดออกมาส่งเสียงคำรามน่ากลัวยิ่งนัก แม่วัวเห็นเสือกก็ขาอ่อนไม่มีแรงวิ่งหนี ขณะที่เสือกกำลังจะเข้าขย้ำ แม่วัวก็ร้องขอชีวิต "อย่ากินเราเลยเรามีลูกอ่อน" "ข้าไม่สนใจ ข้าจะกินเจ้าเพราะตอนนี้เราหิวมาก" เสือตอบ เมื่อร้องขอชีวิตไม่ได้แม่วัวก็ปลงตก แต่ก็อ่อนวอนต่อว่า "ตกลง เราจะยอมให้ท่านกิน แต่ขอให้เรากลับไปล่าลูกก่อน แล้วเราจะกลับมาที่นี่ เพื่อเป็นอาหารของท่าน เราสัญญา" เสือตอบตกลง แล้วก็เดินโฉบจากไป ส่วนแม่วัวก็เดินกลับไปหาลูก ในใจนั้นปวดร้าวยิ่งนักที่จะต้องจากลูกไป แม่วัวเล่าเรื่องที่พบเสือก ให้ลูกวัวฟัง ลูกวัวพูดว่า "ทำไมเราไม่หนีไปซ่อนกันหละแม่จ๋า" "ไม่ได้หรือลูกแม่ให้คำมั่นสัญญากับเสือกแล้ว" แม่วัวตอบ ก่อนจากไปแม่วัวก็พูดสอนลูกวัวให้รักษาชีวิตของตัวเองเอาไว้ให้ดี แล้วแม่วัวก็เดินจากลูกวัวมา แม่ลูกวัวก็วิ่งตามแม่มา หรือมพูดว่า "แม่ไปไหนลูกจะไปด้วย แม่แม่จะไปตาย ลูกก็จะไปด้วย" แม่วัวเมื่อได้ฟังดังนั้นก็เศร้าใจ แต่ก็พูดว่า "แม่ขอให้ลูกกลับไป รักษาชีวิตของตัวเองให้ดี ถ้าลูกรักแม่จริงลูกต้องเชื่อและปฏิบัติตามคำสอนของแม่นะลูก" ลูกวัวรักแม่มากอยากอยู่กับแม่ แต่แม่วัวก็รักลูกมากเช่นกัน แม่วัวก็พยายามห้ามไม่ให้ลูกวัวไปด้วย เพราะรู้ว่าหากลูกวัวไปด้วยก็เท่ากับไปตาย

ลูกวัวคิดหนัก ลูกวัวจะทำอย่างไรดีจะไปกับแม่วัวหรือจะหนีไปเพื่อรักษาชีวิตตนเองไว้ตามคำสั่งสอนของแม่วัว

แผนการสอนที่ 23

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

คุณหมอยีราฟ

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงเมตริจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองอบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “คุณหมอยีราฟ” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ยักษ์อาศัยอยู่ที่ไหน
- ยักษ์มีนิสัยอย่างไร
- ทำไมยีราฟจึงต้องไปเป็นอาหารยักษ์
- ระหว่างทางคุณหมอยีราฟรักษาใคร อย่างไรบ้าง
- ทำไมยักษ์ถึงร้องไห้
- ถ้านักเรียนเป็นคุณหมอยีราฟนักเรียนจะทำอย่างไร
- นักเรียนคิดว่ายักษ์จะรู้สึกอย่างไรที่โดนฝังต่อย
- นักเรียนคิดว่าคุณหมอยีราฟจะตัดสินใจอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดพจนาคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การให้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะนำแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชี้แจงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่คุณหมอยีราฟควรทำ

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "คุณหมอยีราฟ"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "คุณหมอยีราฟ"

ดัดแปลงมาจาก เรื่องคุณหมอยีราฟ ของ จิตตา สวัสดิ์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มียักษ์ตัวอ้วนพี อาศัยอยู่ในถ้ำ และชอบออกอาละวาดมานานมันชอบกินเนื้อสัตว์จับมากัดกินเป็นอาหาร พวกสัตว์ต่างหนีกันชมชาน

วันหนึ่งหัวหน้าสัตว์จัดประชุมและร่วมปรึกษาบรรดาสัตว์ต่างลงความเห็นกันว่าต้องหาอาสาสมัครเป็นผู้กล้าให้เป็นอาหารยักษ์ เพื่อยักษ์จะได้ไม่มารบกวน แล้วคุณหมอยีราฟก็เป็นผู้จับฉลากได้ คุณหมอยีราฟก็เต็มใจไปเป็นอาหารยักษ์ บรรดาสัตว์ทั้งหลายต่างก็คาลัยอาวรณ์ในตัวคุณหมอยีราฟ ก่อนที่ยีราฟจะเดินทางไปเป็นอาหารยักษ์ แม่ของยีราฟก็จัดของใส่ย่ามให้แม่สอนว่า "ลูกเป็นหมอตีดยาในยามไปด้วย ระหว่างทางเจอใครป่วยก็รักษาเค้านะลูก" "ครับ แม่" ยีราฟรับปากแม่ ระหว่างทางยีราฟเดินทางมาครึ่งป่าก็พบเสือลายปวยเป็นไข้ป่า คุณหมอยีราฟก็ช่วยรักษาจนหายป่วย ต่อมาคุณหมอยีราฟก็ช่วยรักษาสิงป้าที่พลัดตกมาจากต้นไม้จนแขนหัก คุณหมอยีราฟก็เข้าเฝือกให้ ครั้นถึงตอนเที่ยงเจ้ายักษ์หิวจนตัวสั่นก็ออกจากถ้ำตั้งใจจะจับสัตว์กิน พอเดินมาพบรังผึ้งก็พาลตั้งรังผึ้งร่วงลงดิน ผึ้งผึ้งก็บินไล่ต่อย ยักษ์ก็เจ็บเพราะโดนผึ้งต่อยจนหน้าบวม ยักษ์ก็วิ่งหนีผึ้งกัมหน้าร้องระง้อ ยีราฟเดินผ่านมาพอดี ยีราฟเห็นยักษ์ก็หันหน้าร้องให้ ยีราฟตกใจกลัวยักษ์เป็นอย่างยิ่ง ยีราฟเห็นทางในกรณีนี้ "ถ้าเราหนีไป เราก็ไม่ต้องเป็นอาหารยักษ์ และยักษ์ก็เจ็บหนักอย่างนี้ อาจจะตายได้ ถ้ายักษ์ตายไปก็จะได้ไม่ไปเบียดเบียนสัตว์อื่น" ยีราฟคิดแต่จิตใจหนึ่งก็คิดว่า "แต่เราเป็นหมอเมื่อเห็นใครป่วยก็ต้องรักษาสี"

ยีราฟคิดหนักว่าจะตัดสินใจอย่างไรระหว่างหนีไปเสีย หรือจะเข้าไปช่วยยักษ์

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 24

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง	นกสีเหลือง
ความคิดรวบยอด	การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ
จุดประสงค์	เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง "นกสีเหลือง" ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - นุ่นเป็นใคร
 - นุ่นพบนกสีเหลืองที่ไหน อย่างไร
 - นุ่นต้องการอะไร
 - พอสอนนุ่นว่าอย่างไร
 - ถ้านักเรียนเป็นนุ่นนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรดี
 - ถ้านักเรียนถูกจับซึ่งทรงนักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่านุ่นควรทำอย่างไร

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการใดสมควรกระทำและส่งผลดีกับทุกฝ่าย

ฯลฯ

สื่อการเรียนรู้การสอน

นิทานเรื่อง “นกสีเหลือง”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “นกสีเหลือง”

ดัดแปลงมาจาก เรื่องนกสีเหลือง ของ พรทิพย์ รามสูตร

นุ่นเป็นเด็กผู้ชายวัยอนุบาล อาศัยอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น นุ่นจะเดินไปโรงเรียนเป็นประจำ

ทุกเช้าขณะที่นุ่นเดินไปโรงเรียน นุ่นจะเห็นนกสีเหลืองตัวเล็กๆ ตัวหนึ่ง เกาะร้องเพลงอยู่ที่กิ่งไม้ข้างทางเดิน นุ่นชอบนกตัวนั้นมาก เขาคุ่นคิดตลอดวัน เพื่อหาวิธีการที่จะจับมันไปขังกรงไว้ดูเล่น แล้ววันหนึ่งนุ่นก็เล่าเรื่องนี้ให้พ่อของเขาฟัง พร้อมกับบอกว่า “ผมอยากเอามันมาร้องเพลงในบ้าน” “นายนก็จะบินหนีลูกไป” พ่อบอก “ผมจะขังไว้ในกรง ผมไม่ได้ทำร้ายมัน เพียงแต่ต้องการ ให้นมันมาอยู่ด้วยเท่านั้น ผมจะให้น้ำให้อาหารแก่มันทุกวันด้วย” นุ่นพูด พ่อพูดกับนุ่นว่า “อย่าทำเช่นนั้นเลย ไม่มีใครคนไหนอยากถูกขัง ไม่มีนกตัวไหนต้องการกรง เพราะนกมีปีกไว้บินบนฟ้า คนมีขาไว้เดินบนดิน” “แต่ผมอยากเลี้ยงนกนี้” นุ่นแย้งพ่อ “คิดดูให้ดีแล้วกัน ก่อนจะทำอะไร” พ่อพูดทิ้งท้าย

นุ่นครุ่นคิดว่าจะทำอย่างไรระหว่างที่ความคิดของตนเองคือหาวิธีจับมันมาเลี้ยงไว้ในกรง หรือเชื่อฟังที่พ่อพูดเรื่องไม่มีใครอยากถูกจับขังไว้ในกรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 25

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

สามเกลอจอมแก่น

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ขบขันมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทั้งสองแพ่ง
ครูเล่านิทานที่มีทั้งสองแพ่งในนิทาน เรื่อง “สามเกลอจอมแก่น” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - เรื่องนี้ใครเป็นเพื่อนกันบ้าง
 - ใครชวนเพื่อนทำอะไร
 - ดาวทำอะไรบ้าง เพื่อนมาช่วยหรือไม่
 - ถ้านักเรียนเป็นดาวนักเรียนจะรู้สึกอย่างไรเมื่อเพื่อนไม่ช่วย
 - เพื่อนเสนอว่าจะช่วยดาวทำอะไร
 - นักเรียนคิดว่าดาวควรทำอย่างไร
 - นักเรียนเคยชวนเพื่อนทำงานแล้วเพื่อนไม่ช่วยบ้างหรือไม่ นักเรียนรู้สึกอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความ เป็นมิตรให้เด็ก เกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครู พูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีการใดที่ทำให้ทุกฝ่ายมีความสุข

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "สามเกลอลงจอมแก่น"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "สามเกลอจอมแก่น"

ตัดแปลงมาจาก เรื่องสามเกลอจอมแก่น ของ เคน แก้วหงษา

ดาว ก้อน และเอก เป็นเพื่อนที่รักกันมาก ทั้งสามคนมักจะเล่น กิน และเที่ยวตามที่ต่างๆ ด้วยกันเสมอ

เช้าวันหนึ่ง ดาว ก้อน และเอก ชวนกันไปเที่ยวที่ชายทุ่งแห่งหนึ่ง ซึ่งทั้งสามคนชอบไปเที่ยวเสมอๆ เมื่อเดินทางมาถึงชายทุ่ง ดาว ก้อน และเอก ก็พากันวิ่งเล่นอย่างสนุกสนานที่ชายทุ่งแห่งนั้น มีลำธารเล็กๆ ไหลผ่าน น้ำใสสะอาด มีฝูงปลาแหวกว่ายไปมามากมาย ดาวจึงชวนเพื่อนๆ ว่า "ใครจะช่วยฉันจับปลาบ้าง" ก้อนกับเอกตอบว่า "ฉันไม่ช่วย" ดาวจึงไปนั่งตกปลาคนเดียว เวลารผ่านไป ดาวก็จับปลาช่อนตัวโตได้ จึงคิดว่าจะทำเป็นอาหารกิน ดาวถามว่า "ใครจะเป็นคนช่วยฉันหาฟืนมาก่อไฟบ้าง" ก้อนกับเอกก็ตอบว่า "ฉันไม่ช่วย" ดาวจึงต้องไปหาฟืนเอง เมื่อได้ฟืนมาแล้ว ดาวจึงถามว่า "ใครจะช่วยฉันก่อกองไฟบ้าง" ก้อนกับเอกบอกว่า "ฉันไม่ช่วย" ดาวจึงต้องก่อกองไฟเอง เสร็จแล้วก็ถามว่า "ใครจะช่วยฉันปิ้งปลาบ้าง" ก้อนกับเอกตอบว่า "ฉันไม่ช่วย" ดาวจึงปิ้งปลาเอง สักพักหนึ่งปลาช่อนปิ้งก็ส่งกลิ่นหอมมา กิน ยังไม่ทันที่ดาวจะพูดอะไร ก้อนกับเอกก็พูดขึ้นว่า "ให้ฉันช่วยกินปลาไหม"

ดาวคิดในใจว่า "ที่ตอนเราทำงาน ไม่เห็นมีใครช่วยเราเลย ที่เราทำเสร็จจะขอมากิน เราจะให้เพื่อนกินปลาดีหรือเปล่าน้อ"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 26

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

กากับฝูงกระรอก

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงเมตริจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง

ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “กากับฝูงกระรอก” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- ทำไมกระรอกต้องตื่นแต่เช้ามีด
- กระรอกเลือกกินมะพร้าวแบบไหน และกินอย่างไร
- ใครเป็นผู้ร้องเรียกเจ้าของสวน
- ทำไมภาคต้องเรียกเจ้าของสวนด้วย
- ทำไมเจ้าของสวนจึงเอาไม้ขว้างกาก
- ทำไมกระรอกจึงมั่นใจว่ากากจะไม่ร้องเรียกเจ้าของสวน
- ถ้านักเรียนเห็นกระรอกกำลังขโมยกินมะพร้าว นักเรียนจะร้องเรียกเจ้าของสวน

หรือไม่

- นักเรียนคิดว่ากากจะร้องเรียกเจ้าของสวนอีกหรือไม่

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- ก้าวร้าวตัดสินใจอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และวิธีใดที่ส่งผลดีกับทุกฝ่าย

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “กากับฝูงกระรอก”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "กากับฝูงกระรอก"

ดัดแปลงมาจาก เรื่องกากับฝูงกระรอก ของ กานติ ณ ศรีธา

กระรอกฝูงหนึ่งตื่นนอนกันตั้งแต่เช้ามืด เพื่อจะไปขโมยกินมะพร้าวที่สวนแห่งหนึ่ง กระรอกทั้งหมดออกเดินทางกันอย่างเงียบเชียบจนกระทั่งถึงจุดหมาย ในขณะที่ฟ้ายังไม่ทันสว่างดีกระรอกทุกตัวต่างแยกย้ายกันปีนต้นมะพร้าวต้นนั้นต้นนี้ กระรอกทุกตัวดีใจเป็นล้นพ้น ที่เจ้าของสวนยังไม่ตื่นนอน ต่างก็เลือกหลุมล่ออื่นๆ ที่เหมาะแก่การกิน แล้วก็ลงมือกัดแทะเปลือกมะพร้าวอย่างรีบเร่ง ก่อนที่เจ้าของสวนจะออกมาเห็นเข้า

ยังมีกาคำตัวหนึ่ง เกาะอยู่ที่ยอดมะพร้าวต้นใหญ่ เห็นฝูงกระรอกกำลังขโมยกินมะพร้าว จึงร้องเสียงดังว่า "กา กา" กระรอกทั้งหลายตกใจสะดุ้งโหยง นึกว่าเจ้าของสวนออกมาจับไล่แต่พอมองเห็นว่า เป็นเพียงกาคำ จึงลงมือกัดแทะเปลือกมะพร้าวกันต่อไป กาคำเห็นเช่นนั้น จึงร้อง "กา กา กา" กระรอกทั้งหลายไม่สนใจเสียงกา ยังกัดแทะมะพร้าวต่อ กาก็ส่งเสียงดังขึ้นอีก "กา กา กา" ฝูงกระรอกจึงหยุดชะงักการแทะ จมขโมยตัวหนึ่งทนไม่ไหว ตะโกนถามกาคำขึ้นว่า "จะร้องหาสวรรค์วิมานอะไรกันนักหนา" กาคำจึงหยุดร้อง แล้วตะโกนตอบกลับว่า "ไม่ได้ร้องหาสวรรค์วิมาน เรากำลังร้องเรียกเจ้าของสวนมะพร้าวต่างหาก" "พวกเรากำลังจะได้กินเนื้อมะพร้าวกันอยู่แล้ว แต่เจ้าเข้ามาขัดขวางด้วยการร้องเรียกเจ้าของสวน ทำเช่นนี้หมายความว่าอย่างไร" กระรอกถาม กาคำตอบว่า "เราร้องบอกให้เจ้าของสวนทราบว่า มะพร้าวกำลังถูกขโมย" "มะพร้าวไม่ได้เป็นเจ้า ขยำมาปรุงได้ไหม" กระรอกตัวหนึ่งพูด กาคำตอบว่า "ไม่ได้ แม้มะพร้าวไม่ใช่ของเราก็จริง แต่เราช่วยดูแลไม่ให้มีการกระทำผิด คนอื่นต้องปลูกมะพร้าว แต่พวกเจ้าฉวยโอกาสเข้ามาแอบกิน ทำแบบนี้ไม่ถูกต้อง เราทนไม่ได้" แล้วกาก็ร้อง "กา กา กา" เพียงครู่เดียวเท่านั้น เจ้าของสวนก็ออกมาจากบ้าน เขาเห็นฝูงกระรอกอยู่ตามต้นมะพร้าว จึงหันไปช่วยท่อนไม้เพื่อจะขว้าง แต่ยังไม่ทันได้ขว้าง ฝูงกระรอกก็กระโดดลงต้นไม้ตามยอดไม้ แล้วหนีหายเข้าป่าไป เหลืออยู่เพียงกาคำตัวเดียว เจ้าของสวนจึงคิดในใจว่า "กาคำนี้ต้องชักนำกระรอกเข้ามาแน่" เขาจึงเอาไม้ขว้างกา กราบปิ่นหนีไปทันที มีกระรอกตัวหนึ่งเห็นเหตุการณ์โดยตลอด กระรอกตัวนี้ข่มขโมยอยู่ที่ยอดมะพร้าว เพราะหนีไม่ทัน เมื่อเจ้าของสวนกลับเข้าบ้านแล้ว จึงค่อยหลบหนีออกไป จนกระทั่งมาพบกับเจ้ากาคำ ซึ่งกำลังเกาะอยู่ที่ต้นไม้ต้นหนึ่ง "ว่าไงเพื่อนกา เจ้าก็ถูกขว้างไล่ออกมาเหมือนกันไม่ใช่หรือ" ต่อไปเจ้าคงไม่ขัดขวางพวกเราอีกแล้วใช่ไหม" กระรอกถาม กระรอกก็ไม่ตอบอะไร

เช้ามีดวันรุ่งขึ้นฝูงกระรอกยกขบวนกันมาศึกษาหมายจะขโมยกินมะพร้าวอีกครั้งหนึ่ง แล้วฝูงกระรอกก็พบกาคำตัวเดิม พวกกระรอกคิดว่าเจ้ากาคำคงไม่ขัดขวางแน่ ส่วนเจ้ากาคำนั้นกำลังคิดอยู่ไม่ไฉนว่าจะขัดขวางพวกกระรอกดีหรือไม่

แผนการสอนที่ 27

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

นกตาโต

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่ตรีจิตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “นกตาโต” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- นกตาโตอาศัยอยู่ที่ไหน
- นกตาโตมีลูกกี่ตัว
- เกิดอะไรขึ้นกับลูกนก
- ใครช่วยลูกนก แล้วช่วยอย่างไร
- ทำไมดวงจึงไม่ยอมปล่อนกไป
- นักเรียนคิดว่าดวงจะรู้สึกอย่างไรที่ต้องปล่อนกนกตาโต
- นักเรียนคิดว่านกจะรู้สึกอย่างไรที่ถูกขัง
- ถ้านักเรียนเป็นดวงนักเรียนจะทำอย่างไร
- นักเรียนคิดว่าดาวควรตัดสินใจอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- การตัดสินใจของดาววิไลใดที่ทำให้สบายใจกันทุกฝ่าย และมีความสุขกันทั้งหมด

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “นกตาโต”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทงสองแพร่ง เรื่อง "นกตาโต"

ดัดแปลงมาจาก เรื่องนกตาโต ของ เกริก ชูมพันธ์

นกตาโตครอบครัวหนึ่ง ทำรังอยู่บนต้นไม้เหนือชายคาบ้าน มันมีลูกอยู่สามตัว

วันหนึ่ง ลูกนกตัวหนึ่งตกลงมาจากรัง แต่ค้างอยู่บนหลังคาบ้าน มันส่งเสียงร้องอย่างน่าสงสาร เฒ่าและดวงช่วยกันใช้บันไดทอดป็นขั้นไปดู คุณตาบอกเฒ่าและดวงว่า ต้องเลี้ยงมันไว้ก่อน เพราะมันได้รับบาดเจ็บ เฒ่าและดวงชวนภรรยาไปตรงชายคาบ้าน แลและเลี้ยงดูมันอย่างดีลูกนกเติบโตเร็วมากจนเกือบเท่าพ่อแม่มัน พ่อแม่นกพาลูกสองตัวบินมาเยี่ยมลูกนกที่บาดเจ็บเสมอ ลูกนกอยู่กับเฒ่าและดวงจนสนิท ดวงรู้สึกคุ้นเคยและชอบมากที่บ้านมีภรรยา จนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อลูกนกหายดีแล้ว เฒ่าจึงจะปล่อยนก แต่ดวงไม่อยากให้ปล่อยนก ดวงอยากมีนกไว้เลี้ยงบ้าง แต่เฒ่าบอกว่า "เขาน่าจะมาไว้ในกรงเพื่อรักษามันนะ เราไม่ได้จะเลี้ยงมันนะ" "แต่เราเลี้ยงไว้ก็ได้นี่ เราเลี้ยงนกลมาตั้งนาน ตอนนั้นก็คิดเราแล้วด้วย พี่ไม่เสียตายหรือ" ดวงแย้ง "ไม่มีใครอยากถูกขังไว้ในกรงหรือคะ" เฒ่าอธิบาย

ดวงเสียตายนกตัวนี้มาก ดวงจะทำอะไรดีระหว่างเก็บนกตัวนี้ไว้หรือปล่อยมันไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 28

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

นกยูงสีทอง

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมตรจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง “นกยูงสีทอง” ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กจะร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - ทำไมนกยูงจึงได้ฉายาว่า นกยูงทอง
 - ใครที่พูดชวนนกยูงให้มาเล่นด้วย
 - นกยูงทองทำอย่างไรเมื่อสัตว์ทั้งหลายชวนเล่น
 - นักเรียนคิดว่ากาด่าจะรู้สึกอย่างไรที่ชวนนกยูงทองเล่น แล้วนกยูงทองไม่ยอมเล่น
 - นกยูงทองเป็นอะไร
 - การรู้สึกอย่างไรที่นกยูงทองไล่
 - นักเรียนคิดว่ากาดควรทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเห็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูตามคำถามดังนี้

- การตัดสินใจของกาดำวีธิดีส่งผลดี
- การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่อย่างไร

ไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง “นกยูงสีทอง”

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "นกยูงสีทอง"

ดัดแปลงมาจาก เรื่องนกยูงสีทอง ของ ศรีอยุธยาอินทนิล

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีนกยูงอยู่ในป่าใหญ่ มีขนสีสวยมากกวบรดาสัตว์ต่างๆ จึงเรียกว่า นกยูงทอง นกยูงทองนั้นเดินด้วยท่าที่สง่า ไม่ยอมให้ใครมองใคร สัตว์อื่นยืนมองอย่างชื่นชมในความสวยงาม

วันหนึ่งขณะที่บรรดาสัตว์กำลังร้องรำกัันอยู่ ยูงทองก็เดินผ่านมา กาดำตัวหนึ่งก็ร้องเรียกให้นกยูงทองเข้ามาร่วมวงสนุกรสนานกันด้วย ยูงทองกล่าวว่า "ข้านี้เป็นใคร เจ้าเป็นแค่กาดำตัวหนึ่ง ข้าไม่สนใจเจ้าหรอก" พูดยกยูงทองเดินเหินผ่านไปปล่อยให้กาดำนั้นยืนเสียใจ ตั้งแต่บัดนั้นมาสัตว์ป่าทั้งหลายก็ไม่สนใจยูงทองแสนสวยอีกเลย ยูงทองก็อยู่ตัวเดียวไม่มีใครคบด้วย วันหนึ่งกาดำบินอยู่ก็มองเห็นยูงทองเกาะกิ่งไม้อยู่ตัวเดียว ด้วยความสงสารกาดำจึงบินเข้าไปหาหวังจะทักทาย "สวัสดี" กาดำเอ่ยทักทาย "ไม่ต้องมายุ่งกับเรา ไปให้พ้น" ยูงทองพูดตอบไป กาดำเสียใจมาก ขณะที่กาดำกำลังจะบินจากไปนั้น ก็ต้องตกใจ เพราะยูงทองตกลงมาจากกิ่งไม้ กาดำจึงเข้าไปและพูดว่า "เจ้าเป็นอะไร เจ้าป่วยนี่" ยูงทองก็พูดว่า "ไม่ต้องมาสนใจเรา เรายุทธาตัวเองได้ เจ้าเป็นแค่กาดำตัวหนึ่งไม่สมควรมาถูกตัวที่สวยงามอย่างข้า" เมื่อกาดำได้ฟังดังนั้นก็นึกโกรธและเสียใจ ขณะที่กาดำกำลังจะบินจากไป ยูงทองก็ล้มตัวลงนอนที่พื้นดิน กาดำเห็นดังนั้นก็ระงักใจหนึ่งอยากเข้าไปช่วยเหลือยูงทอง แต่อีกใจหนึ่งนึกโกรธยูงทองที่ดูถูกตนเอง

กาดำจะตัดสินใจจะช่วยหรือไม่ช่วยยูงทองดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอนที่ 29

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

เจ้าเขม่น้อย

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงโมหจริตเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวเอง
ละคร

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง ขบขันมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สันทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสนุนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง "เจ้าเขม่น้อย" ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบการเล่น
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้
 - นิดกับหน้อยเป็นนกชนิดใด มีนิสัยอย่างไร
 - นกอะไรที่เข้ามาสร้างรังอยู่อาศัย
 - อาหารของนกมีอะไรบ้าง
 - ทำไมนิดกับหน้อยจึงหาอาหารไม่คอยได้
 - เกิดอะไรขึ้นกับนิดและหน้อย
 - นักเรียนจะรู้สึกอย่างไรหากมีใครช่วยชีวิตนักเรียนไว้
 - นักเรียนคิดว่านกเขม่น้อยควรทำอย่างไร
 - ถ้านักเรียนเป็นนกเขม่น้อยนักเรียนจะทำอย่างไร

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความเป็นมิตรให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครูพูดชักจูงให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีใดที่คนเราไม่ควรปฏิบัติและเกิดผลดี
- การเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่อย่างไร

ไร

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "เจ้าเขนน้อย"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และทวนเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง "เจ้าเขนน้อย"

คัดแปลงมาจาก เรื่องเจ้าเขนน้อย ของ น้ำค้าง

ณ สวนแห่งหนึ่ง มีนกมาทำรังอยู่มาก ในบรรดานกเหล่านี้ มีนิกกับหนอยนกรปรอด อันธพาลค้อยหาโอกาสสร้างความเพื่อนนกลอยเสมอ

เช้าวันหนึ่ง นิกกับหนอยบินไปหาอาหารที่ท้ายสวน และเห็นนกเขนน้อยคู่หนึ่งกำลังสร้างรัง นิกกับหนอยจึงคิดจะไปแหย่ แล้วนิกกับหนอยก็บินไปใกล้ๆ กับรังนกเขนน้อย แล้วเหยียดขึ้นด้วยน้ำเสียงเยาะๆ ว่า "ว่าไงพรรคพวก อากาศที่บ้านเก่าแถมหนาวหนักหนอ จึงได้อพยพมาถึงนี่" "จ๊ะ อากาศทางโน้นเริ่มหนาวแล้ว" นกเขนน้อยตอบเรียบๆ แล้วบินไปหาหนอน หินเศษหญ้ามาสร้างรังต่อ นกเขนน้อยเป็นนกที่ขยัน ชอบตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อออกไปหาอาหาร ส่วนนิกกับหนอยเป็นนกขี้เกียจ กว่าจะตื่นก็สายจนแดดกล้ามันจึงหาอาหารได้ยาก เลยพาลไปโกรธนกเขนน้อยว่ามาแย่งอาหารมัน นิกกับหนอยบินมาใกล้รังของนกเขนน้อยแล้วพาลหาเรื่อง "ถ้าแกแน่จริงก็บินลงไปตีกันข้างล่างนั่นดีกว่า จะได้รู้กันเลยว่าใครจะแน่กว่ากัน" นิกตะโกนท้าดั่งนั้น "ไม่ต้องตีกันฉันก็รู้ว่าเธอเป็นนักรู้ด้วย แล้วฉันก็ไม่ชอบมีเรื่องกับคนพาลเสียด้วยสิ" ฟอนกพูดจบก็พาแมนกบินออกจากรังไป นิกกับหนอยโกรธจนตัวสั่น ฟอนกเขนน้อยไม่สนใจใยดีกับคำขู่ของมัน มันจึงร้องเสียงดังจนแสนแก้วหูแล้วเดินไปรอบๆ ต้นไม้ ขวนใครต่อใครทะเลาะไปเรื่อย แต่นกทั้งหลายก็ทำนิ่งเฉยเหมือนไม่ได้ยิน หลังจากวันนั้นเป็นต้นมา นิกกับหนอยก็ยังวนเวียนไปหาเรื่องนกเขนน้อยอยู่ประจำ บรรดานกตัวอื่นต่างระหว่าในพฤติกรรมของนิกกับหนอยกันเต็มที่ จนกระทั่งบ่ายวันหนึ่ง ขณะที่นิกกับหนอยกำลังเพลินกับการจิกกินเศษข้าว ที่หล่นอยู่บนสนามใกล้บ้านเจ้าของสวน แมวดาวใหญ่ก็ย่องเข้ามาแอบอยู่หลังต้นไม้ใกล้ๆ นั้น บังเอิญนกเขนน้อยสองตัวมองเห็นเหตุการณ์ แมงกเขนน้อยพูดว่า "ปล่อยเขาอย่าไปยุ่งกับนกรปรอดสองตัวนั้นเลย ชอบเป็นอันธพาลหาเรื่องกับนกตัวอื่นอยู่เรื่อย"

ฟอนกครุ่นคิดว่าจะช่วยหรือไม่ช่วยนกรปรอดสองตัวนั้นดี

แผนการสอนที่ 30

นิทานที่นำมาสอนเรื่อง

ออมสินของอ้อม

ความคิดรวบยอด

การกระทำที่แสดงถึงไม่จริงใจเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก ความพอใจ เห็นใจโดยการช่วยเหลือ และแบ่งปันก่อให้เกิดความสงบสุข และความเข้าใจอันดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

จุดประสงค์

เด็กมีส่วนร่วมในการอภิปรายวิเคราะห์การกระทำของตัวละคร

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1. ครูสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง อบอุ่นมีอิสระ โดยครูพูดทักทายเด็ก สนทนา ชักถาม และเชิญชวนให้เด็กตอบคำถามโดยให้เด็กพูดเป็นรายบุคคล
2. ครูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดอยู่เสมอด้วยการสนับสุนนให้เด็กได้ถามปัญหา หรือพูดแสดงความคิดเห็นเป็นรายบุคคล

ขั้นสอน

3. ครูเสนอนิทานที่มีทางสองแพร่ง
ครูเล่านิทานที่มีทางสองแพร่งในนิทาน เรื่อง "ออมสินของอ้อม" ให้นักเรียนฟัง มีรูปภาพประกอบกรเล่า
4. การอภิปรายระดมความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ครูถามคำถามเป็นระยะๆ เพื่อให้เด็กคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำไปสู่การอภิปราย โดยเด็กร่วมกันเสนอข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มี โดยครูถามคำถามดังนี้

- อ้อมชนะการประกวดอะไร
- อ้อมรู้สึกอย่างไร
- ทำไมอ้อมจึงซิมเศร้า
- พ่อสอนอะไรอ้อมบ้าง
- อ้อมตั้งเลเรื่องอะไร
- อ้อมมีความตั้งใจจะทำอะไร
- นักเรียนคิดว่าอ้อมควรทำอย่างไร
- ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของอ้อมนักเรียนจะรู้สึกอย่างไรถ้าอ้อมสารภาพเรื่องที่อ้อม

ทำผิด

ฯลฯ

5. การรวบรวมข้อคิดของเด็ก

ครูพูดทวนคำตอบของการแสดงความคิดเห็นของเด็กแต่ละคน ครูพยายามใช้คำถาม ให้เด็กได้แสดงหรือเสนอความคิดเห็นของเด็กครบทุกคน โดยครูแสดงถึงความ เป็นมิตรให้เด็ก เกิดความไว้วางใจ เช่น การใช้คำพูดอย่างสุภาพนุ่มนวล

ขั้นสรุป

6. การสรุปหาข้อยุติและข้อคิดที่ได้

ครูพูดกระตุ้นและแนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์ โดยครู พูดย้ำจุดมุ่งให้เด็กแสดงเหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น โดยครูถามคำถามดังนี้

- วิธีใดที่อ่อนน้อมแล้วจะเกิดผลดี และทำให้อ่อนน้อมสบายใจที่สุด

ฯลฯ

สื่อการเรียนการสอน

นิทานเรื่อง "ออมสินของอ้อม"

ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมการอภิปราย และการเสนอความคิดเห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทานที่มีทางสองแพร่ง เรื่อง “ออมสินของอ้อม”

ดัดแปลงมาจาก เรื่องอมสินของอ้อม ของ เกริก ชูพันธ์

วันนี้ที่โรงเรียนของอ้อมภายในห้องครีกรั้วเป็นพิเศษ เพราะคุณครูประจำชั้น จัดให้มีการประกวดกระปุกออมสิน อ้อมเก็บเงินได้มากที่สุด เพื่อนๆ ในชั้นแสดงความยินดีกับอ้อมมากมาย

ตอนพักเที่ยงอ้อมนั่งเล่นอยู่ใต้ต้นไม้ สมชายและปราณีเห็นอ้อมนั่งอยู่คนเดียว พวกเขาจึงมานั่งร่วมพูดคุยกับอ้อม แสดงความยินดีกับอ้อมอีกครั้งหนึ่ง เมื่ออ้อมกลับบ้านแล้ว อ้อมเจียบเจียบผิปกัดจนเจ้าแค้นแค้นของอ้อม พลอยเสียใจไปด้วย วันนี้อ้อมทำตัวแปลกๆ ผิดกับทุกวันที่ผ่านมา เพราะตั้งแต่กลับมาถึงบ้าน อ้อมวางกระเปาะแล้วอ้อมก็นั่งอยู่เฉยๆ ไม่ลุกไปไหนเลย หน้าตาก็แสดงความรู้สึกเหมือนกับไม่สบายใจ เมื่ออ้อมกลับบ้าน อ้อมเจียบเจียบผิปกัด คุณพ่อเห็นอ้อมนั่งอยู่เฉยๆ จึงเดินเข้ามาจับไหล่อ้อมแล้วชวนอ้อมไปสวนหลังบ้าน อ้อมเดินตามพ่อไป ที่สวนหลังบ้านพ่พาอ้อมเดินเก็บดอกไม้ สายตาของอ้อมเห็นมดกำลังคาบก้อนวัตถุเล็กๆ มากมาย เดินเรียงราย อ้อมเกิดความสงสัย อ้อมถามพ่อว่า “คุณพ่อกำลังทำอะไรคะ” คุณพ่อตอบอ้อมว่า “มดกำลังคาบอาหารเพื่อเอาไปเก็บสะสมไว้ที่รังของมัน สำหรับใช้เป็นอาหารของตัวอ่อน มดเป็นสัตว์ขยันเหมือนกับผึ้งจะลูก ผึ้งจะหาน้ำหวานจากดอกไม้เพื่อเอาไปสะสมไว้เป็นอาหารของตัวอ่อนที่รังเหมือนกัน มันจะสะสมอาหารที่ละน้อยๆ ในที่สุดพวกมันจะมีอาหารมากมายสำหรับเก็บไว้กินตลอดปี พ่อก็เช่นเดียวกันพ่อต้องทำงานหาเงินเก็บสะสมไว้สำหรับใช้จ่ายเมื่อถึงคราวจำเป็น” อ้อมได้ยินดังนั้นทำให้อ้อมไม่สบายใจทันที “อ้อมไม่เคยเก็บเงินเลยนะพ่อ อ้อมไม่สบายใจเลยคะพ่อ” อ้อมกล่าวกับคุณพ่อด้วยน้ำเสียงแผ่วเบา คุณพ่อพูดว่า “อ้อมเป็นเด็กดี อ้อมเป็นที่รักของพ่อแม่และพี่อ้อ หนูเป็นเด็กที่กล้าแสดงออก สิ่งใดไม่ดีหนูไม่ควรทำนะ” “หนูจะกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกคะพ่อ หนูให้สัญญา” คินนั้นกว่าอ้อมจะหลับได้ อ้อมวิตกกังวลอยู่นาน อ้อมกลัวเพื่อนจะรู้ว่าอมสินที่ประกวดเมื่อตอนกลางวันนั้นมันไม่ใช่ของอ้อม แต่มันเป็นของพี่อ้อ อ้อมไม่เคยเก็บเงินเลย อ้อม รู้สึกเสียใจ อ้อมตั้งใจว่าจะต้องกล้าแสดงออก คินนั้นอ้อมฝันไปว่า ปราณีโกรธมากเมื่อรู้ว่าอ้อมโกหกเพื่อนๆ

ที่โรงเรียนอ้อมยังลังเลที่จะสารภาพกับคุณและเพื่อนๆ อ้อมกลัวเพื่อนๆ โกรธ แต่อ้อมก็สัญญากับพ่อแล้วว่า จะกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง อ้อมจะสารภาพผิดกับคุณและเพื่อนๆ ดีหรือไม่อ้อมคิดหนัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิชญ์ ชำมา เกิดเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดนครสวรรค์ สำเร็จ การศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จากคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ นครสวรรค์ เมื่อปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2541 ปัจจุบันรับราชการครูในตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนบ้านโค้งสรวง อำเภอนาทม จังหวัดนครสวรรค์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย